بەهێزترین دیبەیتی جیهان

لە نێوان

د.زاکیر نایك و د.ولیام کامبڵ

بە ناونیشانی

قورئان و ئینجیل

لەژێر ڕۆشنایی زانستدا

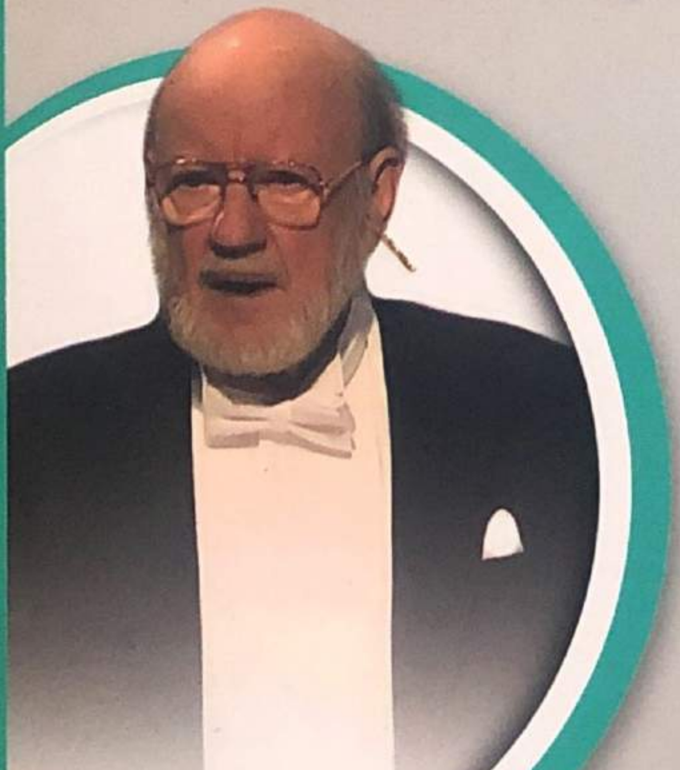

وەرگێڕانی : گروپی زاکیر

+9647510082863

Web : www.zakirgroup.com

Email:Groupizakir@gmail.com

بەهێز ترین

دیبەتی جیهان

لە نێوان

(د.زاکیر نایک و د.ولیام کامبیل)

نوسینی : د.زاکیر نایک

وەرگێڕانی : گروپی زاکیر

ناسنامەی کتێب

◆ ناوی کتێب: (بەهێزترین دیبەیتی جیهان: لە نێوان د.زاکیر نایک و ویلیام کامبڵ)

◆ ناونیشانی دیبەیت: " قورئان و ئینجل لە ژێر رۆشنایی زانستدا "

◆ نوسینی(گوفتاری): د.زاکیرنایک

◆ وەرگێڕانی: گروپی زاکیر

◆ تیراژ: ١٠٠٠ دانە

◆ نۆبەی چاپ: یەکەم

◆ ساڵی چاپ: ٢٠١٦

◆ ژمارەی لاپەڕە: ١١٣

◆ نرخ: ٣٠٠٠ دینار

◆ ئیمەیڵ: groupizakir@gmail.com

◆ ماڵپەڕ: www.zakirgroup.com

◆ پەیج: www.facebook.com/Zakir.Group

ژمارەی سپاردنی "٥٤٥" ی ساڵی ٢٠١٦ ی پێدراوە.

پێشەکی

بەناوی خودای گەورەی مهرەبان دوای نووسینی کتێبێک لەلایەن "د.ولیام کامبل" بەناو نیشانی (هەڵە زانستیەکان لە قورئاندا) کە پێی وابوو قورئان لەچەند شوێنێکدا هەڵەی زەقی زانستی تێدایە.! وە ئەم کتیبە ۱۰دانە ساڵ زۆرترین کڕیاری هەبووە لە ئەمریکا و ئەوروپا و تیایدا تەحدای هەموو مسوڵمانانی کرد کە کەس ناتوانێت وەلامی بداتەوە بۆیە کۆمپیوتەرەکەی ئیسلام "د.زاکر نایک" لە هیندستانەوە وەلامی تەحداکەی "د.ولیام کامبل" ی دایەوە و نامەیەکی بۆ نارد تیایدا ووتی من ئامادەم لە هیندستانەوە بێم بۆ ئەمریکا تا وەڵامی یەکە بە یەکەی بابەتەکانت بدەمەوە.

دوای قەبووڵ کردنی دیبەیتەکە لەلایەن هەردوو لاوە "د.زاکرنایک" لە هیندستانەوە بەرێکەوت بۆ ئەمریکا بۆ دیبەتەکە.. دیبەتێک رێکخرا لەنێوان "د.زاکیرنایک" و "د.ولیام کامبل" بەناونیشانی (قورئان و ئینجل لەژێر ڕۆشنایی زانستی سەردەم دا). د.ولیام کامبل ئەوەی لە چەندین ساڵی دەستی کەوتبوو لە بەناو هەڵەی زانستی لە قوڕئان گشتی کۆکردبووەوە و لە ماوەی ٤٠خولەک خستنییە ڕوو، و ووتی ئا ئەمانەن هەڵەکانی قورئان.! دواتر د.زاکیر نایک وەڵامی دانە دانەی گومانەکانی د.ولیام کامبلی لەماوەیەکی کەمدا دایەوە. جگە لەمە "د.زاکر نایک" چەند پرسیارێک لە نووسەری کتێبەکە کرد کە "د.ولیام کامپێڵ"ە. "د.ولیام کامپێل" ووتی وەڵامی قسەکانی تۆم لانیە.! کەچی چەندین ساڵ بوو د.ولیام کامپێل دەیووت کەس ناتوانێت وەڵامی ئەم خالانەم بداتەوە کەچی د.زاکیرنایک لەماوەیەکی کەمدا هەمووی بۆ شیکردەوە و هیچی نەهێشتەوە کە شایەنی باسکردن بێت بۆ ویلیام کامبڵ.

بۆیە ئێمە بە پێویستمانزانی تاکی کورد سودمەند بێ لەم دیبەیتە لەشێوەی کتێبی چاپکراودا تاوەکو ئاگاداربێت کە ئەوانەی چەندین ساڵ گەڕاون بۆ بینینەوەی هەڵە لەقورئان دەستە وەستانن لە ئاست زانا و شارەزایانی موسوڵمان و کۆڵەوارن لەئاست زانستەکانی قورئانی پیرۆزی دوور لەخەوش. هەروەها چاو ڕۆشنکەرێکیش بێت بۆ باوەڕدارن و بە چەواشەکاری خەلکانێک نەخەڵەتێن کاتێ کوێرانە دەڵێن قورئان هەڵەی زانستی تیایە. ئەمەش بە وەرگێڕانی تەواوی دیبەیتەکە بۆ سەر زمانی شیرینی کوردی، دواتر ڕێکخستنی لەکتێبێکدا. ئەم کتێبەی "د.زاکرنایک"وەڵامی زۆربەی هەرە زۆرەی گومانەکان دەداتەوە.

وەڵامی د.زاکرنایک ئەم بابەتانە لەخۆ دەگرێت:-

١-کۆڕپەلەزانی لە نێوان قورئان و زانستی سەردەم .

٢-تیشکیک بۆ سەر بابەتە بایلۆجییەکانی قورئان .

٤-هەلەی ڕێزمانی لەقورئان.

٥-وەچەندین بابەتی تری زۆرگرینگ..

پشتیوان بەخوا دوابەدوای ئەم کتێبە چاوەڕوانی ئەم کتێبانەی خوارەوەشبن..

- (ئایە خودا بوونی هەیە!؟).
- (ئایە قورئان گوفتاری خودایە).
- (یەک بوونی کۆمەڵەی مسولمانان).

...بەهیوای سوودمەندبوونی خوێنەری خۆشەویست...

"بەهێزترین دیبەیتی جیهان"

دەستپێکی دیبەیتەکە...

السلام علیکم و رحمە الله و برکاتە واتە ئاشتی و پیرۆزی خوا بڕژێت بەسەرتانا لەساڵی ٢٠٠٠ لەلایەن ڕێکخراوە ئیسلامییەکانی ئەمریکای باکور گفتوگۆیەك ڕێکخرا لەسەر (قورئان) و (ئینجیل) بۆ هەریەك لە دکتۆر کامبڵ و دکتۆر زاکیر وە بازنەی ئیسلامی ئەمریکای باکور ئەم دانیشتنەی سازکرد.

پێشەکییەك دەربارەی ژیان و چالاکی دکتۆر ویلیام کامبڵ

دکتۆر ویلیام کامبڵ کاری پزیشکی لەکلیڤلاند/ئۆهایۆ لە زانکۆی کیس کردووە ٢٠ ساڵ لە مەغریب کاری کردووە وە هەر لەوێ فێری زمانی عەرەبی بووە وە لەدوای ٧ مانگ لە تونس کتێبێکی نووسی بۆ وەڵام دانەوەی موریس بۆکای، لە تەمەنی ٧٤ ساڵییا بوتە خاوەنی ١٠ کوڕەزا و کچەزا.

دکتۆر ویلیام کامبڵ قسەی خۆی ئەکات لەسەر بابەتی قورئان و ئینجیل لە ژێر ڕۆشنایی زانستدا

سڵاو لە دکتۆر نایك وە سڵاو لە ئامادەبووان ئەمەوێت سڵاوی یاهوێ تان پێ ڕابگەیەنم کە ناسراوتر بە جیهۆڤا کە دروستکەری مەزنی هەموو شتێکە وە هەمووانی خۆش ئەوێت ئەمشەو بەو وتە دەستپێ ئەکەم، ئەمشەو لەبارەی وتەی قورئان و ئینجیلەوە ئەدوێین توێژەرانی زمانەوانی مانای وشە و دەستەواژە و ڕستەی قسەکەر

ڕوون ئەکەنەوە کە چیە وە مەبەستی چیە وە ئەوەی کەسێکە یان کۆمەڵێکە گوێ ئەگرن لە قورئانەوە کە مانای چی بووە بۆ محمد و ئەوانەی گوێیان گرتووە لێی، وە لە باری ئینجیل کە مانای چی بووە بۆ موسا و عیسا وە ئەوانەی گوێیان گرتووە بۆی بۆ پشکنینی ئەم بابەتانە بەکارهێنانی هەموو دەقەکانی قورئان و ئینجیلمان لەدەستە لەگەڵ ئەوەشا هۆنراوە و ئەدەبیاتی ئەو سەردەمانەمان لەبەردەستدایە بۆ مزگێنی عیسا(پەیمانی نوێ) هی سەدەی یەکەمی زاینیمان لایە وە بۆ قورئان دەقی یەکەم سەدەی کۆچیمان لەلایە، ئەگەر دوای ڕاستییەکان ئەکەوین نابێت مانای تازە بۆ دەقەکان دروستکەین، ئەگەر ئێمە بەڕاستی بەدوای ڕاستیەکانا ئەگەڕێین نابێت درۆکردنی تیابێت، نمونەیەك لەوەی کەباسی ئەکەم باسی دوو فەرهەنگ ئەکات کە یەکێکیانم لەماڵەوە هەیە یەکێکیان هی ١٩٥١ وە ئەویتر هی ١٩٩١ یەکەم مانای بەراز لەم قاموسانە، بەرازێکی تازە پێگەشتووە لە هەردوو ڕەگەز، مانای دووەم هەر بەرازێك کێوی یان ماڵی زیندو یان مردوو، سێیەم گۆشتی بەراز هەروەك مانای یەکەمە، مانایەکی تری کەسێکە یان ئاژەڵێك کە سروشتی بەرازی هەبێت هەمان مانای یەکەمە کەسێکی زۆرخۆر و پیسخۆر لێرەیا ئاسن بتوێنینەوە لە شێوەی بەرازا ئاسنی بەراز دەرەچێت کە هەریەکێکە، بەڵام لە خوارتر مانای تازەمان هەیە، ئەویش ئەفسەری پۆلیسە ئایا بە پۆلیس ئەوترێت بەراز، باشە پرسیارەکە لێرەیا ئەوەیە لە تەوراتدا ئەڵێت: نابێت بەراز بخۆیت، ئایا ئەتوانم بڵێم ئەوە مەبەستی لە پۆلیسە نابیت پۆلیس بخورێت، بەدڵنیاییەوە ئەوە وانییە. لە قورئانا (الله) ئەفەرموێت: نابێت بەراز بخۆیت. ئایا ئەتوانم تەرجومەیکەم و بڵێم نابێت پیاوی پۆلیس بخۆم، بێگومان نا، شتێکی بێمانا ئەبێت وە درۆشە لەهەمان کاتا، محمد مەبەستی پێی لە پۆلیس نەبووە، موسا بەهەمان شێوە مەبەستی ئەوەی نەبووە لەوانەیە مانای نوێمان

نەبێت، پێویستە ئەو مانایانە بزانین کە سەدەی ١ ی زاین بەکاربهێنین کە هەبووە بۆ ئینجیل وە سەدەی یەکەمی کۆچی بۆ قورئان.

با ئێستا بزانین قورئان چی ئەڵێت لەبارەی زانستی کۆرپەلە ناسییەوە، وتراوە کە بیرۆکەی گەشەی کۆرپەلە بەچەند قۆناغێکدا، زانستێکی نوێیە وە قورئان هاوکار و هاوتایە بەوەی کە ئەو قۆناغانە شێوە ئەکات لە کتێبی هی (کیس مۆر)دا دکتۆر مۆر بانگەشەی ئەوە ئەکات کە قۆناغەکانی گەشەکردنی کۆرپەلە لە ئەندامی زاوزێدا تا سەدەی ١٥ باسی لێ نەکراوە و ڕوون نەکراوەتەوە، ئەم بانگەشەیەی دکتۆر کیس مۆر ئەکەینە کێشانەوە بە هەڵسەنگاندنی مانای وشە عەرەبییەکانی قورئان، پاشان بە پشکنین بە ڕووداوە مێژوویەکانا کە ئەچنەوە سەر ژینگە و ژیانی سەردەمی قورئان، سەرەتا بە هەڵسەنگاندنی وشەی العلقة دەست پێ ئەکەین کە لە دەقە سەرەکییەکانە وشەی العلقة بە تاك، وە العلق بە کۆ شەش جار بەکار هێنراوە، لە سورەتی القيامە واتە زیندوبونەوە لە ئایەتی ٣٧-٣٩ ئەفەرموێت: ئەوە مرۆڤ نەبوو کە قەترەیەك مەنی ئەڕژایە شوێنی خۆی وە دواتر بووە العلقة وە خودا شێوەی بۆ دروستکردن وە نێر و مێیان لێ دروست دەبێت. وە لە سورەتی المؤمنون دا ٤٠-٦٧ دەڵێت: هەر ئەوە دروستی کردون لە خۆڵ وە دواتر لە دڵۆپێك سپێرم وە دواتر لە پارچەیەك خوێنی شێوە کرمی هەڵواسراو وە دواتر ئەتانکات بە منداڵ بۆ ئەوەی تێبگەن. لە سورەتی الحج دا ئایەتی ٥ دەفەرموێت: ئەی خەڵکینە ئەگەر گومانتان هەیە لە زیندووبونەوە، بزانن کە دروستمان کردون لە خۆڵ، دواتر لە دڵۆپێك تۆو، وە دواتر لە دواتر لە العلقة، خوێنی مەیوو دواتر لە گۆشتپارەیەکی سیمادار، یان ناتەواو. وە کۆتا ئایەت لە سورەتی المؤمنون (باوەڕداران) دایە لە ئایەتی ١٢-١٤ دەڵێت:

بەڕاستی ئێمە مرۆڤمان دروستکردووە لە پێکهاتەی زەوییەکی تەڕ (واتە قوڕ) و دواتر کردمان بە دڵۆپێك لە شوێنێکی پارێزراوا دواتر ئەو دڵۆپە تۆوەمان کرد بە خۆهەڵواسەرێك العلقة، وە لە عەلەقەش گۆشتپارەیەکمان دروستکردوە وە لە گۆشتپارەکە ئێسکمان دروستکرد وە ئێسکەکانمان بە پێست گۆشت داپۆشی دواتر لەشێوەیەکی تردا دروستمانکردن. لێرەدا قۆناغەکانی دروستبوونی کۆرپەلەمان هەیە، نوتفة واتە سپێرم، العلقة واتە خوێنی مەیوو، مصغة واتە پارچەیەك گۆشت، عظام ئێسقان، وە قۆناغی پێنجەم داپۆشینی ئێسقانە بە ماسولکە. زیاتر لە چەند سەد ساڵ لەمەو پێش العلقة بەم شێوەیە تەفسیرکراوە، ١٠ تەفسیری هەیە لێرەدا بەس هەمووی ناخوێنمەوە، سیانیان فەرەنسییە کە دەڵێت: خوێنی مەیوو، وە پێنج تەفسیریان ئینگلیزین کە دەڵێن: خوێنی مەیووە یان دەڵێن خوێنی مەیو لەشێوەی کرما، وە یەك تەفسیری زمانی ئیندۆنیزی کە ئەویش ئەڵێت: خوێنی مەیوو، وە کۆتا تەفسیر زمانی فارسییە دەڵێت: خوێنی مەیووە، هەرکەسێ سەرەتای دروستبوونی کۆرپەلەی خوێندبێت ئەزانێت کە قۆناغێك نییە وەك قۆناغی خوێنی مەیوو العلقة لە قۆناغەکانا هەر بۆیە ئەمە کێشەیەکی گەورەی زانستییە. لە قاموسی وشەکانی (عبد النور)دا تاکە وشە کە دانرابێت بۆ العلقة خوێنی مەیوە، لەم وشەیەدا کە مێینەی تاکە خوێنی مەیی و شێوە کرمی زەروو، وە لە باکوری ئەفریقا تائێستاش ئەم دووماناییە بەکاریەت، زۆر نەخۆش سەردانیان کردووم بۆ ئەوەی ئەو پارچە خوێنەیان بۆ لابەرم لە قوڕگیانا، وە زۆر ئافرەت سەردانیان کردووم وە پێیان وتوم سوڕی مانگانەم نەهاتووە کە پێیان ئەڵێم داوای لێبوردن ئەکەم ناتوانم دەرمانت بەمێ، چونکە ئەوە منداڵت ئەبێت ئەڵێن هێشتا هەر خوێنە، کەواتە ئەوان لەم بیرۆکانەی قورئان تێگەیشتون. لە کۆتاییا یەکەم ئایەت شی ئەکەینەوە کە بۆ محمد هاتووە لە مەککە

ئەمانە لە سورەتی ٩٦ پێی ئەوتریت العلق لەو وشەیەی کە ئەبێت بیزانین لە ئایەتی یەك و دوو ئەڵیت: بەناوی خوای تۆ کە مرۆڤی لە العلق دروستکردووە ئەمە وشەکەیە لە شێوەی کۆدا، چونکە ئەم وشەیە ئەکرێت مانای تری هەبیت چونکە العلق لە ڕەگی کرداری العلقةوە هاتووە وشەکە یەکسانە بە کردار یەکسانە بە جێرەندی ئینگلیزی (واتە پرۆسەی کردار)ە وەك لەڕستەی مەلەکردن خۆشە، کەواتە ئەبێت مانای خۆهەڵواسین خۆپەستنەوە بگەیەنێت، مفەسیر و وەرگێر وشەی العلقیان وەك خوێنی مەیی و خەست لێکداوەتەوە، لە ئایەتی دووەمدا ١٠ سەربارى ژمارى زۆری مفەسیرانی ئەم وشەیە کە مانای خوێنی مەییوی ئەیەنێ دکتۆری فەرەنسی مۆریس بوکای وتەی خۆی هەیە ئەڵێت: ئەگەری ئەوەی خوێنەر بەهەڵەدا بچن کێشەی مانای وشەکانە بۆنمونە زۆربەی وەرگێڕدراوەکانی دروستبوونی مرۆڤ وەك خوێنی مەیی و لێك ئەدەنەوە، ئەم لێکدانەوەیە ڕاستنییە لە ڕووی زانستیەوە وە بەتایبەتی بۆکەسێك کە شارەزابێت لەو بوارەدا ئەمە دەری ئەخات کە چەند گرنگە پەیوەندی نێوانن زمانەوانی زانیاری زانستی کە دێتە سەر تێگەیشتنی قورئان، لە باسی مرۆڤ دروستبووندا واتە بەکورتی مۆریس بوکای ئەڵێت: کەس قورئانی وەرنەگێڕاوە بە ڕاستی و دروستی هەتا من هاتم و لێکدانەوەم بۆی کرد، بە بۆچونی دکتۆر بوکای مانای چۆن ڕوون بکەینەوە، ئەو پێشنیاری ئەوە ئەکات کە لە بری وشەی خوێنی مەییوە وشەی العلقة مانای هەڵگرێك بدات، ئەویش بۆ ئەو کۆرپەلەیە ئەگەڕێتەوە کە لە ڕێگەی وێڵاشەوە هەڵواسراوە بە منداڵدانی دایکەوە، بەڵام خانمان ئەوانەی کە سکیان پڕبووە ئەزانن کە ئەو شتەی خۆی هەڵ ئەواسێت لە خۆهەڵواسین نابێتەوە تا ببێتە گۆشتپارە بەردەوام خۆی هەڵواسیوە وە بەستراوە بە وێڵاشەکەوە وە بۆماوەی ٨مانگ و نیو، سێیەم دەقەکان ئەڵێن گۆشتە جوراوەکە ئەبیتە ئێسك و ئێسکەکان دا ئە پۆشرێن بە ماسولکە

شێوەی ئێسکە پەیکەر دەرەکەوێت وە دواتر دا ئە پۆشرێتەوە بە گۆشت وە دکتۆر بوکای خۆی باش ئەزانێت کە ئەمە هەڵەیە، ماسولکەکانی ئێسکە نەرمە لەسەرەتای دروستبوونی خانەوە دروست ئەبن لەکۆتای هەفتەی هەشتەمدا تەنها چەند ناوەندێکی دابەشبون دروست ئەبێت بۆ کالسیۆم پێدان، بەڵام کۆرپەلەکە توانای جوڵاندنی ماسولکەی هەیە لەم کاتەیا دکتۆر (سادلەر) لەنامەیەکی تاییەتدا، کە پرۆفیسۆری یاریدەدەرە لە تویکاری لەشی مرۆڤدا خاوەن کتێبی (زمانی کۆرپەلەزانی)ە دەڵێت: لە هەفتەی هەشتەمدا لە دوای قۆناغی بەیەکگەشتنی سپێرم و هیلکە قەفەزەی سنگ کرکراگەکەی دروست ئەبێت نەك ئێسکەکەی وە ماسولکەکان دروستبوون، هەر لەو کاتەیا پرۆسەی کالسیۆم پێان دەست پێ ئەکات وە ماسولکەکان توانەی جوڵەیان هەیە لە ٨م هەفتەدا، گەر دوو شایەت هەبیت باشترە بۆ ئەو مەبەستە بابزانین دکتۆر (کیس مۆر) چی ئەڵیت لەبارەی قۆناغەکانی گەشەی ئێسك و ماسولکەوە لەکتێبی (گەشەی مرۆڤ)دا لە بەشی ١٥و ١٧ ئەم زانیاریانەمان دەست ئەکەوێت، کۆئەندامی ئێسکە پەیکەر لە دروستبونی ماسولکەی پەلەکان لێرەیا کرکراگەمان هەیە ماددەی کرکراگەیە بەڵام لەشێوەی ئێسکا دواتر ماددەی کالسیۆمی تیا دروست ئەبێت وە دواتر ئێسك دروست ئەبیت لەرێگەی کالسیۆم پێدانەوە هەر کە ئێسکەکە دروستبوو چینێکی نەرم گەشە ئەکات کۆمەڵێك ئێسکی رەق لەهەر پەلێك جیایان ئەکاتەوە بۆ کۆمەڵە ئێسکێکی فراوانتر وجێگیرتر واتە ماسولکەی پەلەکان لەیەك کاتدا گەشە ئەکەن لەکاتی بونی ئەوەتا لێرە کرکراگە وە لێرەیا ماسولکەیە وە لەدەوری گەشە ئەکەن، لە گفتوگۆیەکەی تاییەت لەگەڵ دکتۆر (مۆر)دا وتەکانی دکتۆر (سادلەر)م نیشانی یا وە لەوەڵاما بەوە رازی بوو کە ئەوەی دکتۆر (سادلەر) بێ کێشەیە، لە ئە نجامدا دکتۆر (سادلەر) و دکتۆر (مۆر) هاوران کە هیچ کاتێك نییە کە

ئێسکەکان دروستبوون وە ماسولکە لەدەوریان بێت، ماسولکەکان دروستبوون بەچەند هەفتەیەك پێش دروستبوونی ئێسکەکان، سەربارى ئەوە قورئان ئەڵێت: ئێسك لە دواى ماسولکە یەت، قورئان لە هەڵەیەکی گەورەیایە کێشەکان زۆر لەوە گەورەترن کە چارەسەر بکرێن، با بگەڕێینەوە سەر وشەی العلقة، دکتۆر (مۆر)یش پێشنیارى هەیە ئەڵێت: دەقێکی تر لە قورئانا باسی شێوە کرمێك ئەکات کە جوراوە وەك قۆناغەکانی گەشەکردنی کۆرپەلە لەم پیناسەیەیا پێشنیارى ئەوە ئەکات کە کۆرپەی ٢٣ ڕۆژ ٣ ملیمەتر درێژە کە بەقەدەر سەرە پە نجەیەك ئەبێت ئەگەر زیاتر لێی وردبیتەوە و وە سەیرى وێنەی تیشکی ئێکسی ڕۆژی ٢٢ بەکەین کە بڕبڕەى پشتی هێشتا کراوەیە وە گەر ڕۆژی ٢٣یەم سەیرى بکەین بەهەمان شێوە لەهەموو لایەکەوە کراوەتەوە وە سەریشی کراوەتەوە وە هیچ لە کرمی زەروو ناچێت، لە کۆتاییا ئەم وێنەیەکی ڕۆژی ٢٣ی کۆرپەلەمان هەیە بە هیچ شێوەیەك لە کرمی زەروو ناچێت، کێشە گەورەکە لەم دوو مانایەی وشەیەی العلقةیە ئەوەیە کە بەڵگە بەکارهێنراوی نمونەى وشەکە نییە لەلاى خەڵکی عەرەب لە سەدەکانی سەردەمی هیجرەتەوە، تاکە ڕێگە بۆ جێگیرکردنی مانای وشەکە بەکارهێنانیەتی، تاکە ڕێگا بۆ ئەوەی بزانین کە ئایا وشەی تاکی بۆ مێی العلقة مانای کۆرپەلەی٣ ملیمەتر یەت یان شتێکە کە خۆی هەڵ ئەواسێت، ئەبێت ڕستەی بەکارهێنراو بهێنین لە ئەدەبی عەرەبی مەککە و مەدینە لە نزیك سەردەمی محمدەوە بەتایبەتی لە زمانی قورێشەوە، وە ئەمە کارێکی ئاسان نییە، چونکە ئیشێکی زۆر کراوە لە زمانی عەرەبی قورەیش، موسوڵمانەکانی ئەو سەردەمە ژیرانە لەو مانایە تێگەیشتوون کە وشەکانی قورئان بەتەواوی مانای چییە هەر بەو مەبەستە، لێکۆڵینەوەی گشتگیری کردووە لەسەر زمانەکەیان و ڕەوانبێژیەکەیان (هەمزە ئەبوبەکر) ئیمامی پێشووی مزگەوتی گەورەی پاریس کە ئەو بابەتەی کردەوە

له كۆنفرانسیكدا لەسەر یەكتاپەرستی دا له ١٩٨٥ پرسیارێكی ئاراستەی ئامادەبووان كردووە: ئایا تێگەشتنی دەقەكانی قورئان لەسەردەمی محمد دا جێگیرە، وە لەوەڵاما ئەڵێت، بەپێی لێكدانەوەی ڕەوانبێژی ئەوكاتەبیت بەڵێ جێگیرە ئەتوانین لێرەدا بەكورتی بڵێین: ئەگەر دەقەكانی كە ئاسوودەیی گیانی و هیوا ئەبەخشیت بە موسوڵمانان چەسپاو بمێننەوە ئەبیت بەیاننامە زانستیەكانی ناو دەقەكانی قورئانیش جێگیربن مەگەر بەڵگەی تازە پێشكەش بكرێت گرنگییەكی زۆری هەیە لەكاتێكا هەندێك دەقی قورئان بانگەشەی ئەوە ئەكەن كە ئەم زانیارییانە بەڵگەن كە لە خواوەیە، وەك لە سورەتی المؤمنون دا كە ئەڵێت: كە ئەوە دروستی كردوون لە خۆڵ، دواتر لە سپێرم، وە دواتر لە خوێنی مەییو علقە، بۆ ئەوەی تێبگەن. وە لەسورەتی الحج دا ئەڵیت: ئەگەر خەڵكینە گومانتان هەیە لە زیندووبونەوە بیركەنەوە، بەو مەبەستە لێرەیا پرسیاریك ئەكەین ئەگەر بەڵگەیەكی ڕوونە و لە خواوەیە خەڵكی مەككە و مەدینە چۆنی تێگەیشتوون لە وشەی العلقة ڕێگایان نیشان ئەیات بۆ ئیمان و زیندووبونەوە؟ وەڵامەكەی ئەوەیە كە لێكۆڵینەوە بكەین لە مێژووی ئەو بارودۆخە كاتی محمد تا تێبگەین محمد و هاوەڵانی چیان زانییەوە لە كۆرپەلەزانی، سەرەتا لە هیپۆكراتیسەوە دەستپێئەكەین، بە پێ باشترین بەڵگە لە دورگەیەكی یۆنان لەدایكبووە لە ٤٦٠ ساڵی پێش زاین ئەویش چەند قۆناغیكی بۆ كۆرپەلە داناوە كە بەم شێوەیەن، سپێرم كە ماددەیەكە لە هەموو لەشی دایك و باوكەكە دایە، سپێرمی لاواز لە بەشە لاوازەكانەوە دێت وە سپێرمی بەهێز لەبەشە بەهێزەكانی لاشەوە دێت. لە دوای ئەو باسی مەییاندنی خوێنی دایك ئەكات تۆومكۆرپەلەكە، ئینجا توێژێكی تیا دروست ئەبیت، دواتر گەشە ئەكات، چونكە ئەوە خوێنی دایكەكەیە دێتە مناڵدانەوە كاتێك كە ئافرەت سكی پڕ ئەبێت سوری

مانگانەی ئەوەستێت وە ئەڵێت لەبارەی گۆشتەوە: لەم قۆناغەیا لەگەڵ هاتنە خوارەوەی خوێنی مەیبوی دایکەکە گۆشت دروست ئەبێت بۆ پەیدابوونی ناوك لەکۆتاییا، کە گۆشتەکە گەشە ئەکات ئێسك بەشێوەی جیا دروست ئەبێت بە هەناسەدان، وە ئێسکەکان ڕەقتر ئەبن وە ئێسکەکەکان پەل ئەهاون وە گەشە ئەکەن وەك لقی درەخت. بابزانین ئەرستۆ چی ئەڵێت لە کتێبی (جۆرەکانی ئاژەڵ) لە نزیکەی ٣٧٠سالْ پێش میلادی نوسراوە، چەند قۆناغێك باس ئەکات لە بارەی کۆرپەلەزانیەوە وەلەبارەی ئاوی مەنیە وە خوێنی سوری مانگان،ە لەم بەشەدا ئەرستۆ باس ئاوی نێر ئەکات وەك ئەوەی خۆی قۆناغێك بێت وە بەدوایا ئەوەیە کە مێیەکە هاوبەشی ئەکات لەگەڵ نێرەکە ئەبێتە ماددەیەك بۆ کارکردنی ئاوی نێر لەسەری واتە ئاوی نێر خوێنی سوری مانگانی ئافرەتەکە ئەمەیێنێ. دواتر باسی قۆناغی گۆشت ئەکات، کە دەڵێت: ئەمە لە ماددەیەکی پاکژ دروست ئەکات وە لە پاش ماوەکەی ئێسك دروست ئەبێت لەکۆتاییا لەدەوری ئێسکەکان وە بەستنەوەی بە ماددەیەکی ڕیشاڵی پێستەکەی کۆتایی گەشە ئەکات بەتەواوی قورئان دوای ئەم نمونەیە کەوتووە، سپێرم خوێنی مانگانە ئەمەیێنێ کە دواتر گۆشت دروست ئەکات دواتر ئێسك بەدوایا دروست ئەبێت وە لەکۆتاییا پێست بەدوای ئێسکە پەیکەردا دروست ئەبێت. ئێستا باسی بواری پزیشکی هندستان ئەکەین بەبۆچونی (چاراکا) ساڵی ١٢٣ی میلادی (سوسروتا) تۆوی هاوبەشی نێر و مێیە ئەو ماددەیەی لە لەشی نێر دەردەچێت پێی دەڵی سوکرا واتە مەنی، وە ئەوی لە ئافرەت دەردەچێت پێی دەڵێن ئارتیڤاسانیتا واتە خوێن، لە خواردنەوە دێت لە ڕێگەی خوێنەوە ئەبینین لەسەردەمی ئەماندا بەهەمان شێوە بیرۆکەیان هەبووە کە منالْ لە خوێن و سپێرمی پیاو دروست ئەبێت. ئێستا سەیری بۆچونی (کلادیەس گەیلان) ئەکەین کە لە ساڵی ١٣١ی میلادیا

بووه له پێرگامۆن له تورکیا، گەیلان لەسەر تۆو دەڵێت: ئەو ماددەیەی که منالی لێ دروست ئەبێت تەنها خوێنی ئافرەت نییه که ئەرستۆ باسی کردووه بەڵکوو پێکدێت له خوێنی سوری مانگانه و دوو تۆو، قورئان لێرەیا هاوڕایه لەگەڵ (گەیلانا) وەك له سورەتی ٧٦-٢ سورەتی انسان دا ئەڵێت: ئێمه مرۆڤمان دروستکردووه له تۆوێکی تێکەڵ. ئێستا سەیری قۆناغەکانی (گەیلان) ئەکەین، بەهەمان شێوه (گەیلان) وای فێرکردووه که کۆرپەله بەچەند قۆناغێك دروست ئەبێت، یەکەم قۆناغ ئەوەیه که تێکەڵەی تۆوەکه دروست ئەبیت، لەقۆناغی دووەمدا تێکەڵ ئەبێت به خوێن لێردا دڵ و میشك و جەرگی دروست ئەبوون، ئەمه ئەو ماوەیەیه که (هیپۆکراتیس) پێی ووتوه ئاوڵەمه یان کۆرپەله، وه قورئان له ٢٢-٥ واته سورەتی حەج هەمان شت ئەلێت، له دوای ئەوه له پارچه گۆشتێکی تر که بەشیکی تەواو بەشێکی بێ سیما، وه ئێستا ماوەی سێیەمی گەشەکردن یەته پێشەوه، که گۆشتەکه گەشه ئەکات و دەوری ئێسکەکه ئەیات، پێشتر بینیمان که قورئان هاوڕایه لەگەڵی له سورەتی ٢٣-١٤ واته المؤمنون که دەڵیت: ئێسکەکه دادەخەینەوه به گۆشت، قۆناغی چوارەم و پێنجەم ئەوەیه که هەموو بەشەکانی پەل جیابوونەتەوه (گەیلان) کەسایەتییەکی زۆر گرنگ و بەناوبانگ بووه له پزیشکیدا له نزیکی سەردەمی هیجرەتا، میصر بڕیاریدا بۆ بەڕیوەبردنی بەشی پزیشکی له (ئەلیکزاندەریا) خوێندنگای پزیشکی بۆ بکرێتەوه، به بەکارهێنانی ١٦ کتێبی ئەو وەك بنەمایەکی خوێندن، وه بەردەوام بوو تا سەدەی١٣ ئەبێت ئێستا پرسیار لەخۆمان بکەین که باری سیاسی و ئابووری و پزیشکی چۆن بووه له وڵاتانی عەرەبی و لەسەردەمی محمد دا؟، لەیەمەن له مەملەکەتی حچرموت کۆچبەرەکانی که بازرگانی داودەرمانیان کردووه به مەککه و مەدینەدا تێپەڕیوون بەرەو باکوورو دواتر به هەموو ئەورو پا گەیشتوون له باکووری

نیمچە دورگەی عەرەبی نزیکەی ساڵانی ٥٠٠ ی میلادیٔ غساسینەکان ناوچەکانیان گرتوە لە ٥٢٠ دا دەستیان گرت بەسەر سەحرای سورییادا تاکوو مەدینەش، سوریا ئەو کات کە زمانی (ئارامی) بووە وە نزیك بووە لە عەرەبیەوە زمانی ڕەسمییان بووە لەکاتێکا لەسەرەتای ٤٣٣ جولەکەکان تەوراتیان وەرگێڕاوەتە سەر زمانی سوریای ئەوکات مۆزەخانەی بەریتانیا نوسخەیەکیان لای خۆیان هەڵگرتووە، ئەمە وایکرد بۆ غساسینەکان کە مسیحی بوون کتێبەکانیان بەردەستبێت لەم کاتەدا (سورجیا ساینی)ـکە لە ٥٣٦ مردوومکە یەکێك بوو لە وەرگێڕە مەزنە کۆنەکان کە وەرگێڕانی کردووە لە یۆنانییەوە بۆ سریانی چەندین کاری وەرگێڕانی کردووە لە بواری پزیشکیدا لەناویانا ٢٦ کتێبی (گەیلان) ئەمە وای کرد کە کتێبەکان بەردەستبن لە مەملەکەتەکەی (خەسرەوخان) لەوڵاتی فارسەکان وە هۆزەکانی غەساسینەکان کە کاریگەرییان هەبووە لەسەر ناوچەی مەدین، خەسرەوخان بەعەرەبی کیسرا، پاشای وڵاتی فارس، ناسراو بوو بە (خەسرەوی مەزن) سوپاکەی زۆر ناوچەیان داگیرکرد هەتا یەمەنیش وە زۆر حەزی بە فێربوون بووە، وە چەندین خوێندنگای کردەوە خوێندنگای (جوندی شاپوور) بووبە گورەترین مەڵبەندی ڕۆشنبیری لەماوەی فەرمانڕەوایی (خەسرەو خان)دا لەناو ئەم خوێندنگایەدا هەموو بیرۆکەکانی یۆنانی، عیبری، هیندی، فارسی، نەستووری بە ئازادی ئاڵوگۆڕی پێدەکرا، پرۆسەی فێرکردن لە سوریا بەرفراوان بووە بەتایبەتی لەزمانی یۆنانیەکانەوە وەرگێڕان هەبووە، ئەمە مانای ئەوەیە کە بیرۆکەکانی (ئەرستۆ) (هیپۆکراتیس) و (گەیلان) بەردەست بووە کاتێك کە خوێندنگای پزیشکی (جوندی شاپوور) لە کاتی خۆیا کاری کردووە، هەنگاوی دواتر ئەوە بوو کە عەرەبە داگیرکەرەکان زۆریان لە مەسیحییەکان کرد کە دەقە پزیشکییە یۆنانیەکان لە سریانییەوە وەرگێڕنە سەر عەرەبی وەرگێڕان لە

سریانییەوە بۆ عەرەبی ئاسان بوو لەکاتێکا هەردوو زمانەکە هەمان ڕێزمانیان هەیە، لەبارەی بواری پزیشکی لەماوەی تەمەنی محمددا ئەزانین کە دکتۆری سریانی هەبووە لەم سەردەمەیا (حارس بن قلادە) باشترین و بەناوبانگترین کەس بووە لە بواری هونەری چارەسەرکردندا لە نیوەی سەدەی شەشەمدا لە طائیف لەدایک بووە لە هۆزی (بەنی سەقیف) سەفەری کردوە بۆ یەمەن وە دواتر وڵاتی فارس کە پرۆسەی خوێندنی لەوێ کردووە لە زانستەکانی پزیشکیدا لە خوێندنگای (جندی شاپووری مەزن) وە شارەزا و ئاشنا بووە بە زانیارییەکانی (ئەرستۆ) و (هیپۆکریتس) و(گەیلان) خوێندنی لە دەوڵەتی فارس تەواو کردووە وەك پزیشك کاری کردووە لەم کاتەدا بانگهێشت کراوە بۆ لای پاشا خەسرەو وە گفتوگۆیەکی زۆری کردووە لەگەڵیدا لەسەرەتای ئیسلاما هاتەوە بۆعەرەبستان و نیشتەجێ دەبێتەوە لە طائیف لەوکاتەیا (ابو الخیر) پاشای یەمەن سەردانی ئەکات لە پێناو نەخۆشییەکی دیاریکراوا کە توشی بووە و لەبەرامبەر چارەسەکەیدا پاداشتی دایەوە بە بڕێك پارە کە زۆر زیاتر بووە لە ئافرەتێکی کۆیلە، هەرچەندە حارس کتێبی نەنوسیووە لە بواری پزیشکیدا، بەڵام زۆرێك لە تێبینییەکانی لەسەر کێشە پزیشکییەکان پارێزراوە لەکاتی گفتوگۆکانی لەگەڵ خەسرەوخاندا لە بارەی چاوەوە دەڵێت: پێك هاتووە لە چەوری کە ئەویش بەشە سپییەکەیەتی بەشی دووەمی، ئەڵێت چاو لە ئاو پێك هاتووە کە ئەویش بەشە ڕەشەکەیەتی وە هەوای هەیە کە چواردەوەری چاو دروست ئەکات، ئێستا ئەزانین هەموو ئەمانە هەڵەن، بەڵام ئەمانە بیرۆکەی یۆنانییەکان بوون، هەموو ئەمانە بەڵگەن لەسەر نزیکی حارس نیشان ئەیەن لەگەڵ پزیشکە یۆنانییەکانا، دکتۆر (لۆشان لاکلێرك) لە کتێبەکەی کەناوی (مێژوی زانستی پزیشکی)یە بە کورتی لەسەر پزیشکانی عەرەب دەڵێت: (حارس بن قەلاد) لە خوێندنگەی (جندی شکور) بووە وە

محمد هەندێکی لەزانیارییەکان لە حارس وەرگرتووە هەر بۆیە کە لە هەردووکیانا زانیاری پزیشکی یۆنانی ئەبینرێت هەندێك جار محمد نەخۆشی چارەسەر کردووە، بەڵام لەگەڵ نەخۆشی سەختا ئەیناردن بۆلای حاریس کەسێکی تری ڕۆشنبیر لە نزیکی محمد (نادری کوڕی حارس) بوو، بەڵام پەیوەندی خیزانی نییە بە حارسی کوڕی قیلادەوە خەڵکی قورەیش بووە وە ئامۆزای محمد بووە بەهەمان شێوە سەردانی قەڵای خەسرەوی کردووە لەوێ فێری فارسی و مۆسیقا بووە وە بە قوریشییەکانی ناساندووە دواتر لە مەککەوە کەسێکی دڵسۆز نەبووە بۆ محمد وە گاڵتەی بە هەندێك چیرۆکی ناو قورئان کردووە وە پێغەمبەر محمد قەت لەسەر ئەمە لێی خۆشنەبووە، لەسەر ئەوە لە جەنگی بەدردا کە دەست بەسەر کرا، دواتر کوژرا بە شێوەیەکی پوخت ئەتوانین بڵێین یەکەم عەرەبەکانی مەککە و مەدینە لە ساڵی ٦٠٠ دا پەیوەندی سیاسی و ئابوریيان هەبووە لەگەڵ خەڵکی ئەسیوبیا و یەمەن و وڵاتی فارس و بەیزەنتین وە ئامۆزایەکی محمد بەباشی فارسی زانییوە تا لێکۆڵینەوەی مۆسیقا بکات. سێیەم هۆزی غەساسینەکان کە فەرمانڕاوای سوریایان کردووە تا دەرگاکانی مەدینە زمانیان سریانی بووە کە یەکێکە لە زمانە سەرەکییەکانی فێرکردنی بواری پزیشکی لە خوێندنگای (جندی شکور) وە زمانی ڕەسمییان بووە وە پاشای یەمەن سەردانی شاری طائیفی کردووە، بەمەبەستی ڕاوێژکاری (حارس بن قەلاد) کە بەباشی ڕاهێنراوە لە خوێندنگای (جندی شکور) باشترین خوێندنگەی پزیشکی لە دنیایا وە محمدیش نەخۆشی بۆ ئەم ناردووە. پێنجەم، لە سەردەمی پێغەمبەر محمددا خوێندنگایەکی پزیشکی تازە دامەزرا لە الگزاندریا کە ١٦ کتێبی گەیلانیان بەکار هیناوە ئەمە بەڵگەیە کە محمد و هاوەڵانی دەرفەتی تەواویان هەبووە کە تیۆریەکانی کۆرپەلەزانی (ئەرستۆ) و (هیپۆکراتیس) و (گەیلان)ـیان بیستبێت کاتێك

کەسەردانی (حارسی کوڕی قەلادە) و دکتۆرە ناوخۆییەکانی تریان کردوە بۆ ئەو مەبەستە قورئان لە سورەتی المؤمنون دا ٤٠-٦٧ دەفەرموێت: خودا ئێوەی دروستکردووە لە خۆڵ، دواتر لە دڵۆپێك سپێرم، پاشان لە پارچەیەك خوێنی مەییوی شێوە کرمی زەروویی، بۆ ئەوەی تێبگەن. دواتر لە سورەتی الحج دا ئەڵێت: ئەی خەڵکینە ئەگەر گومانتان لە زیندووبونەوە هەیە بزانن کە دروستمان کردوون لە قوڕ. پرسیاری دروست ئەوەیە کە بیرلە چی بکەنەوە وە لە چیی تێبگەن؟ ئەمە قۆناغەکانە کە قورئان شێوەیان ئەکات نگفە واتە سپێرم، علقە واتە خوێنی مەییو، مچغە واتە گۆشت، عظام واتە ئێسك وە پێنجەم دا پۆشینی ئێسك بە ماسولکە، وەڵامەکە زۆر ڕوونە، خەڵکی ئەوکاتە بەو شێوەیە لە زانیارییە گشتی تێگەیشتبوون کە زانستی کۆرپەلەزانی بەم شیوەیە لەلایەن دکتۆرە یۆنانییەکانەوە زانرابوە مەبەستم ئەوە نییە گوێگراکانی محمد هەموو ناوی پزیشکە یۆنانییەکانیان زانیبوو، بەڵام زانیارییەکانی پزیشکە یۆنانییەکانیان زانیبوو لەبارەی قۆناغەکانی گەشەی کۆرپەلە وە بۆچوونیان وابووە کە سپیرمی نێر لەگەڵ خوێنی سوڕی ماگانەی ئافرەتدا ئەبێت هۆی مەیاندنی خوێنەکە وە دواتر منداڵ دروست ئەکات، دووەم بۆچوونیان وابووە کە کاتێك هەیە کە مناڵەکە شیوەی هەیە و نییەتی، سێیەم باوەڕیان وابووە کە ئێسقان لە پێشا دروست ئەبێت وە دواتر بە ماسولکە دادەپۆشرێت الله (خوادا) ئەم زانیارییە گشتییانەی بەکار ئەهێنا وەك نیشانەیەك بۆ ئەوەی گوێگران و خوێنەرانی پێ ڕاکێشێت، کێشەکە ئەوەیە کە ئەم زانیارییە گشتییە ڕاست نەبووە پزیشکە عەرەبەکانی دوای محمد. ئێستاش با بڕوانینە دوو پزیشکی بەناوبانگ کە بەدڵنیایەوە هیچ کاریگەرییەکی قورئانیان لەسەر نەبووە، بەڵام باوەڕین هەبووە بەو بیرۆکەی کۆرپەلەزانییانەی (ئەرستۆ) و (هیپوکراتیس) و (گەیلان) بەردەوام بوو لە

ناو عەرەبدا تا سەدەی ١٦ ئەگەر تەفسیری تەواوی العلقة ماددەیەکی شێوە کرمی زەرووپی بێت وەك موسوڵمانانی ئەم سەردەمی وەك (شەبیر عەلی) دەڵێن: لە هیچ شوێنیکا نەهاتووە کە پزیشکەکانی پێش قورئان وایان وتبێت لەڕاستییا بە پێچەوانەیە، بیرۆکەی ئەم پزیشکە یۆنانییەنا بەکارهێنراوە بۆ ڕوون کردنەوەی قورئان و قورئانیش بەکارهێنراوە وەك بەڵگەیەك بۆ بیرۆکەی پزیشکە یۆنانییەکان (ابن سینا) یان (ابی سینا) دەڵێت: مرۆڤ منالی ئەبیت لە دوو شتەوە سپێرمی نێرکە بەشی کارلێك کەرە و سپێرمی مێ کە بەشی یەکەم خوێنی سوڕی مانگانە کە ماددەکە دروست ئەکات، هەر بۆیەکە ئەبینین کە (ابن سینا) هەمان ڕووانگەی هەیە بۆ هێلکۆکەی مێ کە (ئەرستۆ) هەییووە وەك ئەبینین (ابن سینا) هەمان پرۆسە ئەداتە پاڵ تۆوی ئافرەت کە (ئەرستۆ) باسی کردووە لە سوڕی مانگانەیا باسی کردووە شتێکی سەختە کە زیادەڕەوی بکرێت لەلایەنی زانستی و فەلسەفی (ابن سینا) بۆسەردەمی پێش تازەگەری ئەوروپا. وە ئێستا سەیری بەڵگەکانی لای (ابن قەیمی جوزی) ئەکەین، کە بەتەواوی ئەو دەرفەتەی قۆستۆتەوە لە لێکچونەکانی دەقەکانی قورئان و پزیشکی یۆنانیدا، لە بەشی سێیەمی کتێبی (الجنه) دا دەڵێت (هیپۆکراتیس) وتتویەتی کە تۆتوێژێکی تیایە وە گەشە ئەکات بە هۆی خوێنی دایکەوە کە خوێنی دایکەکە دێتە ناو منداڵدانییەوە هەندێك توێژاڵ دروست ئەبن سەرەتا وە هەندیکی تر دوای ٢ وە هەندێتر ٣ مانگ، هەر بۆیەکە قورئانیش هەمان شت ئەڵێت: کە ئێوە لە سکی دایکتانا دروست ئەبن بەچەند قۆناغێك لە سێ تاریکیدا سورەتی الزمر ٦ ئینجا بیرۆکەی خۆی ئەڵێت: تا ئەم ئەندامانە تاریکی خۆیان هەبێت، لەکەتێکا کە خوا باسی قۆناغەکان ئەکا یەك یەك هەروەها باسی تاریکی ئەندامەکانی کردووە، زۆر مفەسیر روونیان کردۆتەوە وە ئەمانە قسەیانە: ئەمە تاریکی کەمەریەتی وە تاریکی

ناو مناڵدانی دایك و وێڵاشی منداڵەکەیە. لە نمونەی دووەمدا کە (هیپۆکراتیس) دەڵێت: دەمی کۆرپەکە ئەکرێتەوە بەبەردەوامی وە دەم و گوێلە گۆشت دروست ئەبن گوێچکەکان ئەکرێنەوە، وە چاوەکان پڕن لەشلەیەکی ڕوون، پێغەمبەر بەردەوام ئەیگووت: ئەو خودایە ئەپەرستم کە دەم و چاوی دروستکردم و گوێکانمی کردەوە هەتا دوایی، (ابن قیم) قسەی (هیپۆکراتیس)ـی هێناوە وە باسی خوێنی دایك ئەکات کە دێتە خوارەوە، پێغەمبەر توانی ئەمە بکات چونکە خەڵکی سەردەمەکەی زانیارییان هەبوو لەسەر بواری پزیشکی یۆنانی هەرچەندە ئەوەی گرن بێت بەلامانەوە ئەمرۆ لە هیچ شوێنێکا نەهاتووە کە قورئان هەڵەی یۆنانیەکان ڕاستکاتەوە لە هیچ شوێنێکا نەهاتووە کە (ابن قەیم) هاوارکات و بلێت: خەڵکینە ئێوە هەمووتان بەهەڵەتێگەیشتوون مانای ڕاستی العلقة واتە خۆ هەڵواسەرێك ئەگەیەنێت یان شێوە کرمێکە، بە پێچەوانەوە (ابن قیم) هاوڕایی قورئان و یۆنانیەکان ئەسەلمێنێت. کۆتا مفەسیر (بیچاوی)یە کە لەسەدەی ١٢ی زایندا بووە، ئەلێت: لەسەر العلقة واتە پارچەیەك خوێنە وە ئەوە ماناکەیەتی لەلای ئەو، وە دوای پارچە خوێنەکە بەردەوامدەبێت بۆپارچەیەك گۆشت کە هەتا بتوانریت بجورێت وەك لەسەرەتاوە باسم کرد کە وتراوە بیرۆکەی گەشەکردنی قۆناغەکانی کۆرپەلە شتێکی نوێیە وە قورئان هاوتایە لەگەڵ زانستی نوێدا بە پیشاندانی ئەو قۆناغانە وەك ئەوەی لە (ئەرستۆ) و (هیپۆکراتیس) و (گەیلان) هیندێکان قۆناغەکانی گەشەکردنیان باسکردووە هەزاران ساڵ پێش قورئان وە لەدوای پەیدابونی قورئان، قۆناغەکانی گەشەکردن قورئان و یۆنانیەکان بەردەوام بوو لەفێرکردنەکانی (ابن سینا) و (ابن قیم)دا وە هەمان شت گرنگ بووە لەلای (گەیلان) و ئەوانەی پاش ئەوکە وتراوە، وە لەمەڕ قۆناغی دروست بوونی ئێسکدا زۆر ڕوونە وەك دکتۆر (مۆر)

ئەیسەلمێنێت لەکتێبەکەیا کە ئێسك دروست ئەبێت لە تەنها لە بەشیکی بچوکەوە لەهەمان کاتی دروستبوونی کرکراگەکەوە شێوەی ئێسك دەردەخات هیچ قۆناغێك نیە ناوی ئێسك بێت لە کاتێکدا پەیکەری مرۆڤەکە هەیە و ماسولکەکان بەدەوریا دروسبوون بە ئاشکرا دەرکەوت کە وشەی العلقة بەمانای خوێنی مەییو دێت لە قورئانا وە قورەیشییەکانی گوێیان لە محمد گرتووە تێگەشتوون کە ئەوە خوێنی سوری مانگانەی ئافرەتە لە دروستبوونی کۆرپەلەدا، کەواتە ئەگەینە ئەو ئامانجەی کە لەماوەی ئەو مێژووەدا دەقەکانی کۆرپەلەزانی قورئان کە ئەڵێت: مرۆڤ لە سپێرمی نێرێکە و دواتر ئەبێتە کلۆیەك خوێن بەتەواوی هاوتای زانستی سەدەی یەکەمی هیجری بووە لە کاتی قورئاندا بەڵام کە بەراورد ئەکەرێت بە زانستی سەردەمی سەدەی ٢١ ، (هیپۆکراتیس) هەڵەی کردووە (ئەرستۆ) هەڵەی کردووە وە (گەیلان) هەڵەی کردووە وە قورئانیش هەڵەی کردووە هەموویان لە هەڵەیەکی گەورەیان.

ئێستا کەمێك باسی ڕوناکی مانگ ئەکەین، ئایا قورئان باسی ڕوناکی دانەوەی مانگی لەخۆرەوە کردووە پێش ئەوەی ببێت بە زانیاری گشتی؟ لە سورەت نوح دا ٧١ دەقی ١٥و ١٦ ئەڵێت: ببینە چۆن خوا حەوت ئاسمانی دروستکردووە یەك لەسەریەك وە مانگی کردووە بە ڕوناکی وە خۆری وەك چرایەك دروستکردووە، بە مانگ دەڵێت نور واتە ڕوناکی وە بە خۆر دەڵێت سیراج واتە چرا بە هۆکاری ئەوەی قورئان وشەی جیاواز بەکارئەهینێت بۆ لە بارەی باسکردنی ڕوناکی مانگ و ڕوناکی خۆرەوە ئاماژەی ئەوە دەدات کەخۆر سەرچاوەی ڕوناکییە و مانگ تەنها ڕوناکی دەرەوەیە، ئەم بانگەشەیە زۆر جەختی لەسەر ئەکرێتەوە لەلایەن (شابیر عەلی)یەوە لە کتێبی (زانست و قورئان) دا وە بە ئاشکرا بانگەشەی بۆکراوە لەلایەن زاکیر نایکەوە لە ڤیدیۆیەکدا

بەناوی (ئایا قورئان ووتەی خودایە)، ((دەقی ڤیدۆیەکەی دکتۆر زاکیر نایك) ئەو ڕوناکییەی کە هەمانە وە ئەو ڕوناکییەی کە لە مانگەوە دەسمان دەکەوێت لە کوێوە دێت؟ ئەتوانیت بڵێیت کە پێشتر فێرکراوین ڕوناکی مانگ هی خۆیەتی، بەڵام لە ئەمڕۆدا و دوای ئەوەی زانست دەریخستووە کە ئەزانین کە ڕوناکی مانگ ڕووناکی خۆی نییە بەڵکوو ڕوناکیدانەوەی خۆرە، منیش پرسیار ئەکەم کە لەم قورئانە دا باسکراوە لە سورەتی الفرقان ٦٥ دا و لە دەقی ٦١ دا بەرزو بڵند بێت ئەوەی کە لە ئاسماندا ئەستێرەکانی دروستکردووە وە ڕوناکی کردوەتەوە وەك چرا وە مانگی ڕۆشنکردوە، وشەی عەرەبی القمر وە ئەو ڕوناکییەی کە شێوەکراوە لەوێدا المنیر کە ڕوناکییەکی وەرگیراوە وە النور واتە ڕوناکیدانەوە، قورئان ئەڵێت مانگ ڕوناکی دەرەوەیە، کە لەم سەردەمە ئەمە دۆزراوەتەوە، ئەی چۆن قورئان ئەم زانستەی زانی ١٤٠٠ ساڵ پێش ئێستا؟) لە کۆتایی ڤیدیۆکەیا بیستما کە دکتۆر نایك ڕوونی کردەوە کە وشەی عەرەبی القمر مانای مانگ ئەدات وە ڕوناکییەکەی باسکراوە بۆی المنیرە واتە ڕوناکی دەرەوە، تکایە بیرت ئەچێت کە وتی المنیر واتە ڕوناکییەکی وەرگیراوە وە النور ڕوناکیدانەوەیە، نەك تەنها بانگەشەی ئەوە ئەکات کە ئەمە بەڵگەیە کە هەماهەنگە لەگەڵ زانستدا بەڵکو موعجیزەیەکی زانستییە لەکاتێکا بەقسەی ئەمان تازە دۆزراوەتەوە، ئەوە ڕاستە کە مانگ ڕوناکی خۆی نیە و ڕوناکی خۆر ئەداتەوە، بەڵام ئەمە نزیکەی هەزار ساڵ پێش محمد زانرابوو (ئەرستۆ) نزیکەی ٣٦٠ ی پێش میلاد باسی خڕی زەوی کردوە بە سێبەرەکەی و مانگەوە تەنها ئەیتوانی باسی سێبەری زەوی بکات کە لەمانگ دەردەچیت ئەگەر بیزانییایە مانگ ڕووناکی ئەداتەوە ئەگەر سوری لەسەر ئەوەی کە ئەمە موعجیزەی زانستیە ئەبیت پرسیار لە خۆمان بکەیت ئایا وشەکانی قورئان هاوکارمانە؟ سیراج یەکەم جار سەیری وشەی سیراج ئەکەین لە

سورەتی نوح و سورەتی الفرقان دەڵێت بەسادەیی مانای بەخشیوە بە خۆر لە سورەتی النباء دا ١٣:٧٨دەڵێت سیراجا و هاجا واتە چرایەکی پرشنگدار کە مەبەستی لە خۆرە وشەی النور و منیر لە هەمان وشەی عەرەبییەوە هاتون وشەی منیر ٦ جار هاتووە لە قورئاندا، ٤جار لەسورەتی العمران دا ٤ الحج ٢٢:٨، لقمان ٣١:٢٠ الفتح ٣٥: ٣٥ دەستەواژەیە کە بەکارهێنراوە دەڵێت کتاب المنیر کە تەفسیری (یوسف عەلی) دەڵێت: کتێبی ڕوناککەرەوە کە کتێبێکە ڕووناکی ئەدات بە ئاشکرا کتێبێکە زانین دەبەخشێت ڕاستەوخۆ هیچی تیانییە لەبارەی ڕووناکی دانەوە، لە سورەتی نوح دا ٧١:١٦ وە یونس ١٠:٥ دا دەڵێت: خودا مانگی کردووە بە ڕوناکی، لێرەدا تێئەگەین کە قورئان ئەڵێت مانگ ڕوناکییەوە هەرگیز ناڵێت ڕوناکیدەرەوەیە زیاتر لەدەقەکانی تردا قورئان دەڵێت الله نورە واتە خودا ڕوناکییە، سورەتی نور ٢٤:٣٥ کە یەکێکە لە جوانترین دەقەکانی قورئان دەڵێت: خودا ڕووناکی ئاسمانەکان و زەوییە ڕوناکییەکەی وەك تاقیك وایە وە لەناویدا چرایەك هەیە وە چراکە داخراوە بەشوشە و شوشەکەش وەك هەسارەیەکی پرشنگدارە تادوایی لێرە دا تێ ئەگەین کە وشەی نور بۆ مانگ و بۆ الله بەکار هێنراوە ئایا ئەکرێت بڵێین کە خودا ڕوناکی دەداتەوە؟ باوەڕناکەم، بەڵام گەر سور بیت لەسەر ئەوەی کە نور واتای ڕوناکیەکی وەرگیراو بێت وەك لەسەرەوە وە لەسەرەوە بینیمان کە الله ڕوناکی ئاسمانەکان زەوییە، سەرچاوەی ئەم ڕوناکییە لە کوێیە واتە سیراجەکەی لە کاتێکا ڕوناکی خوا وەرگیراوە، بیری لێبکەرەوە ئەگەر خوا نور بێت ئەی کێیە و چییە سیراجەکەی؟ قورئان پێمان ئەڵێت سیراجەکەی لە کوێیە، وەڵامەکەی سەر سوڕهێنەرە لە سورەتی الاحزاب دا ٤٣:٣٣-٤٥-٤٦ دەڵێت: ئەی پێغەمبەر بەڕاستی تۆمان وەك شایەتێك ناردووە وەك مژدە دەرێك و ئاگادار کەرەوەیەك وەك چرایەکی ڕوناکی بەخش، لێرەیا ئەڵێت

محمد چرایەکە ڕوناکی ئەبەخشێت، بە عەرەبییەکەی سراجا و منیرا بەشێوەیەکی زمانەوانی و ڕۆحی ئەمە کۆتایی باسەکەیە سیراج لە زمانەوانییا ئاوەڵناوە لەگەڵ منیرا بەکارهێنراوە بۆ هەمان شتی پرشنگدار کە کەسێکە و محمدە ڕوونە لێرەیا کە منیر مانای ڕوناکیدانەوە ناگەیەنێت نە لەم دەقەدا وە نە لە دەقەکانی تردا بەڵکو مانای ڕوناکی سەربەخۆ دێت، خەڵکی سەردەمی محمد وا تێگەشتوون کە مانگ ڕوناکی دەرە وە ڕاست تێگەشتبوون هەر وەك خەڵکی سەردەمی موسا کە واتێگەشتبوون کە خۆر ڕوناکییەکەی زیاترە وەك لە مانگ، بەڵام ئەگەر سور بیت لەسەر ئەوەی کە وشەی عەرەبی نور و منیر واتای ڕوناکی دانەوەیان هەیە کە واتە بە پێی ئەمە بەکارهێنانی وشانە لەقورئانا محمد وەك خۆر وایە الله وەك مانگ ئایا دکتۆر نایك بەڕاستی ئەیەوێت بڵێت کە محمد سەرچاوەی ڕووناکییە وە خوا ڕوناکی دەرەوەی ئەوە بۆچی ئەم بانگەشە بەناو زانستییانە ئەکرێ لەکاتێکا هیچ موسوڵمانێك ئامادە نییە پشتگیری بکات ئەگەر بە وردی لیکۆڵینەوە بکەن لە قورئانەکەیان.

بابچینە سەر بابەتی سوڕی دروستبوونی ئاو، هەندێك نوسەری موسوڵمان بانگەشەی ئەوە دەکەن کە لە قورئانا باسی سوڕی دروستبوونی ئاوی کردووە پێش دۆزینەوەی، سوڕی دروستبونی ئاو(باران) چۆنە؟ وەك ئبینین چوار قۆناغ هەیە، قۆناغی یەکەم بەهەڵم بوونە ئاوەکە ئەبیت بەهەڵم لە زەریاکانەوە بۆ ئاسمان، وە قۆناغی دووەم ئەبێت بە هەور، سێیەم قۆناغ ئەم ئاوە ئەبێت بە باران، وە چوارەم ئەم بارانە ئەبێتە هۆی گەشەکردنی ڕووەك، ئەمانە زۆر ئاسانن وە هەموو کەسێك دووەم و سێیەم و چوارەم ئەزانێت ئەگەر لە شاریشا بژین ئەزانن کە هەور یەت و باران ئەبارێنێت وە گوڵەکانیان بەوە گەشە ئەکات، بەڵام لە بارەی قۆناغی یەکەمەوە بەهەڵمبوون کە

نابینرێت وە ئاسان نییە وە قورئان قۆناغی یەکەمی نییە، باسی پێغەمبەر ئەکەین لە ئینجیلا پێغەمبەر (ئەیمەس) کە لە ٧٠٠ ساڵ پێش زاین بووە دەڵێت: هەرئەوە کە پلایدیس و ئۆریۆنی دروستکردووە کە تاریکایی ئەکات بە بەرەبەیان و بەرەبەیان ئەکات بە ڕۆژ تاریك ئەکات تاببێت بەشەو وە ئەوە کە بانگی ئاوی دەریا ئەکات کە قۆناغی یەکەمە، قۆناغی دووەم ئەیان ڕژێنێتە سەر دەم و چاوی زەوی وە ئەو خوداوەندە ناوی خوداوەند (یاهوێ) یە وە یەکێکی تر لە پێغەمبەرەکان (جۆب - ئەیوب-) کەلە بەشی ٣٦ دا دەقی ٢٦-٢٨ بەلایەنی کەم هەزار ساڵ پێش هیجرەت بووە چەند مەزنە خودا، لە سەرو تێگەیشتنی ئێمەوەیە ساڵەکانی ئەوەندە زۆرن ناژمێردرێن، قۆناغی یەکەم: دڵۆپە ئاوەکان ڕائەکێشێت بۆلای خۆی کە دیار نامێنن وەك تەم لە بارانا کە بەهەڵم ئەبێت لە تەما وەك باران کە لەقۆناغی سێیەمایە وە دواتر باسی هەور ئەکات قۆناغی دووەم کە تیایا بە دڵۆپ و بەلێزمە بەسەر مرۆڤا دێنە خوارێ لێرەیا لە ئینجیلا ئەم قۆناغە ئاڵۆزانەی تیایە کەهەزاران ساڵ پێش قورئان هەبووە.

بابچینە سەربابەتی شاخەکان، قورئان زیاد لە دوانزە دەقی هەیە کە باسی ئەوە ئەکات کە خوا شاخی جێگیر و نەجوڵی داناوە لە زەویدا وە هەندێك لەم دەقانە شاخ وا باسکراوە کە پیرۆزییەکە بۆ باوەڕداران یان ئاگادارکردنەوەیەکە بۆ بێباوەڕان نمونەیەك لەوانە لە سورەتی لوقمانایە ٣١ دەقی ١٠-١١ دەڵێت: ئەو خودا ئاسمانەکانی دروستکردووە بەبێ هاوکاری وەك ئەبینن وە شاخەکانی داکوتاوە بە ئەرزدا تا نەلەرێنەوە و نەجوڵێن .وە لە سورەتی پێغەمبەرەکاندا ٢١ انبیاء دا دەقی ٣١ وەك یەکێك لە حەوت ئاگاداری ئەیخوێنینەوە کە لە زەویدا شاخەکانمان جێگیر

کردووه تا له گەڵییاندا نەجوڵێنەوە، له کۆتاییا له هەنگدا لەسورەتی النحل دا ١٦:١٥ شاخەکانمان داناوه له زەویدا جێگیر کردووه تا ئێوه لەگەڵی نەجوڵێن و ژێر و ژور نەبن ئەبینین که بێباوەڕ و باوەڕداران که پێیان وتراوه الله ئەم کاره مەزنانەی کردووه شاخەکانی بردوه بەزەویدا و جێگیری کردون تازەوی به توندی لەنگەر بگریت کەواته ئەبێت پرسیار له خۆمان بکەین ئەمانه لەچی تێبگەن؟ له دوو دەقی دواتردا وێنەکی تر پیشان دەدات، سورەتی نباء(هەواڵ) ٧٨ : دەقی ٦-٧ دەڵێت: زەویمان فراوان نەکرد وه شاخەکانمان وەك مێخ دانەکوتاوه "الجبال اوتادا " وەك ئەوانەی که لەنگەری خێمه دەخەن زەوییەوە؟، وه سورەتی الغاشية واته لەناوچوون ٨٨دەقی١٧-١٩ ئایا بی باوەڕان سەیر ناکەن چۆن شاخەکان چون بەزەویدا وەك خێمەیەك، خەڵکی لێرەیا پێیان ووتراوه که چۆن کەشاخەکان وەك لاقیتەی خێمه داچەقێنراون که خێمه هاوسەنگ ئەکەن، لێرەدا ڕوونه که شاخەکان وەك لاقیته ناهێڵن زەوی بلەرێتەوە. وێنەی سێیەم له وشەی (الرواسی) دا باسکراوه که بەکارهێنراوه بۆشاخەکان ئەم وشەیەیه له عەرەبیا له ڕەگی"ارسا" وه هاتووه وه هەمان ڕەگ باسکراوه بۆ وشەی لەنگەری کەشتی واته فرێدانی لەنگەری کەشتی (القا المرسا)، جا لەبری فرێدانی لەنگەری کەشتی تا کەشتی نەجوڵێت داچەقاندنی شاخەکانمان هەیه تا زەوی نەجوڵێت، وه شاخیش دا چەقێنراوه تا زەوی جێگیر بکات تا بومەلەرزه کەم کەنەوە، بەڵام لەڕاستییا ئەمانه هەڵەن، دروستبوونی شاخەکان بونەته هۆکاری بومەلەرزه کەواته ئەم دەقانه گرفتی گەوره پیشان ئەدەن. دکتۆر (مۆریس بوکای) بەم کێشەیەی زانیوه و له کتێبەکەیا (ئینجیل و قورئان و زانست)دا باسیکردووه لەدوای هێنانی دەقەکانی سەرەوه دەڵێت: جیۆلۆجی زانەکانی سەردەم بەرز و نزمی زەوی هۆکاری دوستبونی شاخەکانه وه ناجێگیریەکەی توێکڵی بەهۆکاری

ئەم دیاردەیە دروستبووە، کە پرسیارم دەربارەی ئەمە کرد پرۆفیسۆری جیۆلۆجی (دەیڤد ئەی یەنگ) ئەڵێت: ڕاستە کە شاخەکان زۆینەی لەبەرد دروست بوون وە بەرز و نزمییەکە لەوانەیە بە ڕێژەیەکی زۆر بێت، بەڵام ڕاست نییە کە ئەبێتە هۆکاری جێگیربونی زەوی. هەبوونی بەرزو نزمی بەڵگەیە لەسەر ناجێگیری لە توێژاڵە ڕەقەکەی سەرەوەدا بەشێوەیەکی تر شاخ واناکات کە زەوی نەلەرێتەوە دروستبوونی شاخەکانە ئەبێتە هۆکاری بەردەوامی لەرینەوەی زەوی. تیۆرییەکانی جیۆلۆجی لە ئێستایا بۆ هەرەشەکان دیاری ئەکەن ئەوەیەکە توێژاڵی زەوی بەش بەشە و هێواش هێواش دەجوڵێن هەندێك جار ئەو بەشانە لەیەك جیا ئەبنەوە وەك ئامریکای باشور و باکوور کە جیابوونەوە لە ئەوروپا و هەندێك جار بەیەکەوەن وە هەندێك جار خۆیان ئەکێشن بەیەکدا وە بومەلەرزە دروست ئەبیت. نمونەیەك دۆزینەوەی کاتی دروستبوونی شاخە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست کە کۆچەرە عەرەبەکان بەرەو ئێران بووە هۆی دارمانی شاخی زاگرۆس لە زۆرێك لە شوینەکانی جیهان گەر سەفەر کەیت گرد ئەبینی کە توێژاڵی سەرەوەی لە کە پێشتر ستوونی بوون کە کۆئەبوونەوە، بەڵام ئێستا وەك گۆشەیەکیان لێهاتووە لێرەیا ئەبینی ئەو چینە لە بەردینانە کە سەرەتا ستوونی بوون ئێستا یەکیان گرتووە وەك گۆشەیەکی پلە ٧٥ ی کە پاڵیان پێوە نراوە بۆ ئەوی بە بومەلەرزە بۆ دروستبوونی شاخەکان. هەندێك جار چینەکان ئەکەونە سەریەك وە ئەوەستن لە خلیسکاندن لەو ماوەیەدا هیزی زۆر دروست ئەبێت کە هێزەکە دروستبووەکان لێکدەخشێن لە تەواو بوونی ئەو لێکخشانەدا چینێك دێتە پێشەوە و دەبێتە هۆکاری ئەو لەرە بەهێزە کە لە توێژاڵی سەرەوەی زەویدا ڕودەدات لە ناکاو بەتوندی لێك دەترازێن، لە بومەلەرزەکانی ئەم دووایییە هەژمارکراوە کە طبقی کوکو لە مەکسیك ٣ مەتر بازی داوە، ئەگەر ماڵەکەت ٣مەتر بڕواتە پێشەوە ئەوە

بەڕاستی فەوزا دروست ئەبێت. جۆرێکی تر لە شاخ ئەوەیە کە لە بورکانەکان دروست ئەبێت ئاگری تەواوەی ناخی زەوی فڕێدەدرێتە دەرەوە و کەڵەکە دەبێت تا شاخێکی زەبەلاح دروست ئەبێت ئەگەر لەبنی دەریایەکیش دابێت، لە هەندێک لە شاخە دروست بووەکان کە لە بەردە فڕێدراوەکانی ناو بورکانەکە دروست ئەبێت وە سارد ئەبێتەوە خەست ئەبێتەوە وەك تێکەڵەیەك لە ڕوی ژێر زەوی وە بڵاو دەبێتەوە دواتر وەك سەدێکی لێدێت، بەڵام ڕەگی نییە بەقەدەر شاخێك نابێت، بەڵام تەنها سەدەێکە لەبەر ئەوە لە بارێکا کە پەستان زۆر بێت لە ژێر ئەو سەدەدا ئەوکات بورکانەکە ئەتەقێتەوە وەك لە باشوری زەریای اطلسی لە کراکاتۆ دا تەقییەوە لە ١٨٨٣ کە هەموو دورگەکە تەقییەوە لە گەڵی، وە لەم سەردەمەی خۆمانا لە شاخی سانت هێلینا ڕووی دا ئەتوانین بگەینە ئەنجام لێرەدا لەگەڵ بنچینەی جوڵانەوە و لەرینەوەی شاخەکانا و ئێستا بومەلەرزە ڕونەدات بە هۆی دروستبونی بەردەوامی شاخەکانەوە کاتێك کە چینەکانی سەرزەوی ئەکەونە سەر یەك بومەلەرزە دروست ئەکات، کاتێك کە بورکان ئەتەقێتەوە بومەلەرزە دروست ئەبێت، هەرچەندە ڕوونە کە محمد و هاوەڵانی لەم دەقانە واتێگەیشتوون تا بڵێن (الله) خودا لە چەقاندنی شاخەکاندا وەك لاقیتەی خێمە و لەنگەری کەشتی زەوی ئە پارێزێت لە لەرینەوە دابەزاندنی شاخ بۆ ژێر زەوی لە هۆنراوە ئەچێت، بەڵام بڵێی شاخەکان زەوی ئە پارێزن لە لەرە ئەوە زۆر ئاڵۆزە وە ڕێگرەکەشی زانستی سەردەمە.

ئێستا ئەچینە سەر باسی خۆر لە قورئانا لە سورەتی کەهف دا ١٨:٨٦ تا ذو القرنین کە (ئەسکەندەری مەقدۆنیی)ە کە چووە سنوری خۆر، دۆزییەوە خۆر لە گۆماوێکا ئاوا ئەبوو بەداخەوە، زانستی سەدەی ٢٠ دەڵێت خۆر لەویادا ئاوا نابێت وە

لە سورەتی الفرقان دا ٢٩ لە دەقی ٤٥-٤٦دا دەڵێت: ئایا نابینیت چۆن پەروەردگارت سێبەر درێژدەکات گەر ئارەزوی بوایە جێگیری ئەکرد، وە خۆرمان کردووە بەرێنیشاندەری. ئەی چی لەبارەی ئەمەوە ئەی ئەگەر خۆر لەسەرتەوە بێت سێبەر نامێنێت یان سێبەرێکی کەمت ئەبێت وە کە خۆر دائەکەوێت سێبەرەکەت درێژ ئەبێت لەلایەکی ترەوە. باشە، خۆر نا جوڵێت لە پەیوەندی بەزەوییەوە وە ئەوە هۆکاری گۆڕانی سێبەر نییە خولانەوەی زەوییە کە ڕێنیشاندەری سێبەرە جا ئەگەر داوای زانستی سەدەی ٢١ بکەیت سورەتەکە ئەبێت بڵێت: سوڕانەوەی زەوییە کەدەبێتە هۆکاری گۆڕانی سێبەر.

سەیری بابەتێکی جیاواز ئەکەین کە مردنی پێغەمبەر سولەیمانە، ئەمە بابەتێکی زانستییە یان نا؟ ئەوە نازانم لەوانەیە کۆمەڵناسی بێت مردنی سولەیمان، ئەڵێت پەرییەکان کاریان بۆکرد بە پێی خواستی سولەیمان، بەڵام کاتێك فەرمانمان کرد بە مردنی سولەیمان هیچ شتێك مردنی ئەوی نیشان پەرییەکان نەدا تەنها خەلقەندەیەکی بچوکی خودا نەبێت کە گۆچانەکەی کلۆرکرد وە کاتێك سولەیمان کەوتە سەر زەوی ئەوکات بۆیان دەرکەوت کە مردووە، ئەگەر بیان زانییایە بەردەوام نەدەبون لەجێبەجێکردنی فەرمانی سەخت ئەمە سولایمانە لێرەیا وە مردووە مردووە کەوتووە بەسەر گۆچانەکەیا، وەك وە هیچ چێشتلێنەرێك نایەت بۆ ئەوەی بزانێت ژەمی داهاتوو چی ئەخوات، وە هیچ ژەنەڕاڵێك نایەت بۆ فەرمان وەرگرتن، و هیچ خانەدانێك نایەت و داوای لێ بکات بۆ ڕاوکردن، کەس تێبینی ناکات، وە داوای لێ بوردن ئەکەم باوەڕم بەو چیرۆکە نییە وە جێگای نابێتەوە لە کۆمەڵناسی سەدەی ٢١دا وە سەدەی ١٧ شدا کە قەت پاشا بەتەنیا و بەو شێوەیە بەجێناهێڵرێت.

لە کۆتاییا باسی شیرمان هەیە لە سورەتی النحل دا(هەنگ)دا ١٦ لە دەقی ٦٦ دەڵێت: ئێمە پێتان ئەبەخشین لە ئەوەی کە لەسکی ئاژەڵەکاندایە لەنێوان پیسایی و خوینا شیرێکی پاك و بەتام بۆ ئەو کەسانی ئە یخۆنەوە. لە زانستی پزیشکی سەدەی ٢١ دا سك لەویایەکە ڕیخۆڵەکانی تیایە شیرەڕژێنەکان لە ژێر پێستن، لە مرۆڤا لەژێر پێستەکەن وە لە ئاژەڵا لە نێوان قاچەکانیانایە. هیچ پەیوەندییەك نییە لە نێوان سنگ و ڕیخۆڵەکان وە پیساییەکانیان لە هیچ ڕوویەکەوە هەرچەندە پیسایی لە لاشەدا لەدەرەوەی ئاژەڵە، ئاژەڵ تەواو پەیوەندی نەماوە پێوەی هیچ پەیوەندی نییە بە شیرەوە وە بە هیچ شتیکی ترەوە.

وە ئێستا سەیری کۆمەڵگاکان ئەکەین سورەتی الانعام واتە ئاژەڵان ٦ دەقی ٣٨ دەڵیت: هیچ ئاژەڵێك نییە لەسەر زەوی تەنانەت دروستکراوێك کە دەفڕێت بە دووباڵ ئیلا کۆمەڵگا دروست ئەکات وەك تۆی مرۆڤ. لەبارەی هەموو ئاژەڵێکەوە ئەدوێت وە هەموو باڵداریك ئیلا کۆمەڵگایان هەیە وەك مرۆڤەکان، وە وای دا ئەنێم کە قورئان لەبارەی ئێمەی مرۆڤەوە قسە ئەکات، هەندێك جاڵجاڵۆکە کە لێك جودا ئەبنەوە دایکەکە باوکەکە ئەخوات، دڵخۆشم کە خێزانەکەم منی نەخواردووە. لە هەنگا کاتیك کە نێرەی هەنگی زیادە فڕێ ئەدرێن تا بمرن، دڵخۆشم کە خێزانم لە دوای ٤ منداڵ دەری نەکردووم. لە کۆتاییا کە نێرەی شێر پیر ئەبێت، شێری گەنج دێت و لە بێشەکەی و لە خێزانەکانی دوری ئەخاتەوە وە شێرە گەنجەکە دەستدەگرێت بەسەر خێزانەکانیدا ئەی چی ئەکات لە شێرە پیرەکان، لەلایەن گەنجەکانەوە ئەکوژرێن لەبەر ئەوە باوەڕناکەم ئەم ڕستەیە ڕاستبێت کە هەموو ئاژەڵەکان کۆمەڵگایان هەبێت. لە ئەنجامی کۆتاییا قورئان کۆمەڵێك هەڵەی زانستی گەورەی

تیایە بە شێوەیەکی گشتی قورئان ئاوێنە و ڕەنگدەرەوەی زانستی سەردەمەکەی خۆیەتی وە زانستی سەدەی ١٧ ئێمە هاتوین لێرەیا تا ڕاستیەکان بدۆزینەوە. وە من لێرەیا ئەوەی توانیبێتم زانیاری ڕەوام پێشکەش کردون ئەگەر ویستت سەرچاوەکانم ببینی لەکتێبەکەما (قورئان و ئینجیل لەژێر ڕوناکی زانست و مێژوودا) داواکارم لە پەروەردگاری خاوەن ڕاستییەکان ڕێمان نیشان بدات سوپاس بۆ ئێوە.

پێشەکییەك دەربارەی ژیان و چالاکی دکتۆر زاکیر نایك

دکتۆر زاکیر عبدالکریم نایکە تەمەنی ٣٤ ساڵە سەرۆکی ڕێکخراوی لێکۆڵینەوەی ئیسلامی بۆمبایە لە هندستان پیشەی پزیشکی و پسپۆڕە لە پیشەکەیا و دکتۆر زاکیر نایك کە وتەبێژێکی ناسراوی نێودەوڵەتی ئیسلامییە و بەراوەردکەری دینەکانە دکتۆر زاکیر نایك بیر و بۆچونی ئیسلامی ڕووندەکاتەوە و گومانەکان ناهێڵێت بە پێی قورئان و حەدیث و کتێبەکانی تری دینەکان وە هەروەها بەبەکارهێنانی لۆجیك و گفتوگۆ و سەلمێندراوەکانی زانست بەناوبانگە بە وەڵامە ڕوون و شیکاریەکانی بەرامبەر پرسیارە ئاڵۆزەکانی خەڵکی لەدوای ووتارەکانی لێی دەکرێت لە چوار ساڵی ڕابوردوودا((ئەم وتەیە لە ساڵی ٢٠٠٠ دا وتراوە)) دکتۆر زاکیر نایك توانیویەتی زیاتر لە ٤٠٠ وتار بدات لەسەرانسەری جیهانا، لەگەڵ ئەوەشدا چەندین وتاری داوە لە هندستان بەشێوەیەکی زۆرتر لەپرۆگرامی تەلەفیزیۆن و کەناڵە نێودەوڵەتییەکانەوە دەردەکەوێت لەچەندین وڵاتی جیهانەوە چەندین کتێبی بڵاوکراوەی هەیە لە سەر ئیسلام و بەراوردی دینەکان هەروەها لە چەندین کۆنفرانسدا و چەندین گفتوگۆدا بەرامبەرکەسانی پسپۆری دینەکانی تردا بەشداربووە.

دکتۆر زاکیر نایك قسەی خۆی ئەکات لەسەر بابەتی قورئان و ئینجیل لە ژێر ڕۆشنایی زانستدا

الحمد لله و صلات و السلام على رسول الله وعلى اله وصحبه اجمعين اما بعد اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم: سنريهم اياتنا فى الافاق وفى انفسفهم حتى يتبين لهم انه الحق، اولم يكف بربك انه على كل شيء شهيد، ربى اشرح لى صدرى ويسرلى امرى و احلل عقده لسانى ويفقه قولي. بەڕێزان، السلام عليكم ورحمەالله وبركاتە، داواکارم خێر و بەرمکەتی خوا بڕژێت بەسەر هەموو لایەکدا، بابەتی گفتوگۆی ئەمڕۆمان (قورئان و ئینجیلە لەژێر ڕۆشنایی زانستدا). قورئانی پیرۆز کۆتا پەیامی ئاسمانییە کە دابەزیوە بۆ کۆتا پێغەمبەر محمد (درودی خوای لەسەربێت) ئەگەر هەرکتێبێك کە بانگەشەی بۆ بکرێت کە لەخواوەیە ئەبێت لەتاقیکردنەوەی هەموو سەردەمێکدا دەرچێت، پێشتر وە لەو سەردەمەدا ناسراوبووە بەسەردەمی موعجیزە و دەرئاسا سوپاس بۆ خوا، قورئان موعجیزەی موعجیزەکانە دوای ئەو سەردەمە باوی ڕەوانبێژی و هۆنراوە بووە وە موسوڵمان و نا موسوڵمان هاوڕان کە قورئانی پیرۆز باشترین بووە لە هونەری ڕەوانبێژیی عەرەبیدا لە سەر ڕوی زەوی، بەڵام ئەمڕۆ سەردەمی تەکنەلۆجیا و زانستە با لێی بکۆڵینەوە کە ئایا قورئان لەگەڵ زانستی سەردەمدا هاوڕایە یاخود هاوڕا نییە، ئەلبێرت ئاینشتاین دەڵیت: "زانست بەبێ دین شەلە وە دین بەبێ زانست کوێرە" بابیرتان بهێنمەوە کە قورئان کتێبی بەڵگە و نیشانەیە (Signs)کتێبی زانست نییە(Science)، کتێبی ئایاتە(بەڵگە لەسەر خوای پەروەردگار)ە، وە لەم کتێبەیا زیاتر لە شەش هەزار بەڵگە هەیە وە لەو شەش

هەزار بەڵگەیە زیاد لە هەزار بەڵگەی زانستییە وە هەرچی قسەی من هەیە لە سەر قورئان و زانست تەنها باسی ئەو زانستە ئەکەم کە جێگیرن و سەلمێنراوە کە ڕاستە باسی ئەگەر و تیۆری ناکەم کە بێبەڵگەن و تەنها ئەگەرن، چونکە هەمووان ئەزانین کە زانست هەندێك جار پێچ ئەکاتەوە و ڕاست نابێت. دکتۆر ویلیام کامبڵ کە وەڵامێکی نوسیوە بۆکتێبەکەی دکتۆر (مۆریس بوکای) کە ناوی (قورئان و ئینجیلە لە ژێر ڕۆشنایی زانست و مێژوودا) لە کتێبەکەیا ئەڵێت: دوو جۆر هەڵسەنگاندن هەیە یەکەمیان (شێوازی ڕێککەوتن)ە ماناکەی ئەوەیەکە خاڵە هاوبەشەکانی نێوان دەقی کتێبە پیرۆزەکە و زانستەکە پێشکەش بکەیت، وە ڕێگاکەی تر(شێوازی دژیەکیە) کە کەسێك ئەیەوێت دژە بۆچون بهێنێتەوە لە نێوان زانست و دەقەکەدا وەك ئەوەی ئێستای دکتۆر کامبڵ، بەڵام هەرکام لەم ڕێگایانە بەکار بهینیت لەگەڵ قورئانا ڕێگای (دژیەك یان بەراورد) بەو مەرجەی مەنتیقی بیت لەگەڵی وە لە ئەنجامی ڕوونکردنەوەیەکی مەنتیقییانە کەس ناتوانێت یەك ئایەت بهێنێت کە پێچەوانەی زانستی سەلمێندراوی سەردەم بێت، دکتۆر ویلیام کامبڵ کۆمەڵێك هەڵەی زانستی لە قورئانا باسکرد بەبێ بەڵگە وە وا پێویست ئەکات کە لەبەشی بەدرۆخستنەوە یان وەڵامدانەوەدا ڕەتیان بکەمەوە، بەڵام بەو هۆیەوە کە ئەو سەرەتا قسەی کرد هەندێك لە بۆچونە هەڵەکانی وەڵام ئەیەمەوە، ئێستا وەڵامی بەشێکی گرنگی باسەکەی ئەیەمەوە وەك کۆرپەلەزانی، زەویناسی، بەڵام ئەوەی کە ماوە بە پشتیوانی خودا وەڵامی ئەیەمەوە لە بەشی وەڵامدانەوەکەیدا ئەبێت هەردووکی باسکەم بە یەکسانی، کە باسەکە قورئان و ئینجیلە لەژێر ڕۆشنایی زانستدا نابێت تەنها لەبارەی یەك کتێبەوە بدوێم، کە دکتۆر ویلیام کامبڵ بەدەگمەن باسی یەك یان دوو

خاڵی کرد لە ئینجیلا کە بە پشتیوانی خوا ئەوەش باس ئەکەم وە هەردوو کتێبەکە لەبەرچاو ئەگرم، و داد پەروەرنەبم بۆ دروشمی گفتوگۆکە.

ئەوەندەی زاندرابێت لە قورئان و زانستی سەردەمدا لە زانستی گەردوون ناسیدا زانایانی گەردووونناسی بیست، سی، چل ساڵێك پێش ئێستا باسیان کردووە کە چۆن زەوی و گەردوون هاتۆتە بوون پێی ئەوترێت تەقینەوە گەورەکە وە لەسەرەتایا یەك پەڵە ئەستێرە هەبوو کە دواتر بە تەقینەوە گەورەکە بڵاو ئەبێتەوە کە بووە هۆی دروستبوونی ئەستێرەکان وخۆر و ئەم زەوییەی کە لەسەری ئەژین. ئەم زانیارییە بەڕوونی باسکراوە لە قورئانی پیرۆزا لە سورەتی انبیاء دا ٢٧ دەقی ٣٠ کە دەڵێت: ئایا کافران نابینن کە ئاسمان و زەوی بەیەکەوەبوون و یەك پارچە بوون ئێمە لەیەکمان جیاکردنەوە، ببینن ئەم زانیارییە تازە دۆزراوەتەوە. بەڵام قورئان ١٤٠٠ ساڵ پێش ئێستا باسی کردووە. کە لە خوێندنگا بووم وا فێریان کردین خۆر وەستاوە بەرامبەر زەوی، و زەوی و مانگ ئەسوڕانەوە بەدەوری خۆرا وە خۆر وەستابوو، بەڵام کاتێك دەقێکی قورئانم ئەخوێندەوە لە سورەتی انبیاء ٢١ ئایەتی ٣٣ دەڵێت: هەر خودایە کە شەو و ڕۆژی دروستکردووە وە مانگ و خۆری دروستکردووە وە هەمووان لەخولگەی خۆیانا دەسوڕێنەوە، سوپاس بۆ خودا ئێستا زانستی سەردەم ڕاستی دەقەکەی قورئان ئەسەلمێنێ وشە عەرەبییەکەی کە لە قورئانا بەکارهاتوو (یسبحون) کە وێنای جوڵەی لاشەیەکی جوڵاو ئەکات کەلاشە باسکراوە کە لە ئاسمانایا واتە لە خولگەی خۆیدا دەسوڕێتەوە، وە قورئان ئەڵێت: خۆر و مانگ دەسوڕێنەوە بەدەوری خۆیانا هەر وەك چۆن بەدەوری یەکدا دەسوڕێنەوە، ئەمڕۆ بۆمان دەرکەوتووە کە خۆر نزیکەی ٢٥ ڕۆژی پێویستە بۆ ئەوەی یەك سوڕانەوە بەدەوری خۆیدا تەواو بکات.

ئەوەی کە فراوانبوونی گەردوونی دۆزییەوە (ئێدوین هابڵ) بوو قورئانیش لە سورەتی الذاریات ٥١ ئایەتی ٤٧ دەڵێت: ئێمە فراوانبونی زەویمان دروستکرد، وشەی (لمسعونی) عەرەبی ئەگەڕێتەوە بۆ فراوانبوونی گەردوون.

سەبارەت بە ئەو بابەتەی گەردووناسیەی کە دکتۆر کامبڵ باسی کرد دواتر لە بەشی وەڵامدانەوە وەڵامی ئەیەمەوە سەبارەت بە سوڕی دروستبوونی باران دکتۆر کامبڵ ئاماژەی پێدا لەکاتی خۆیا، بەڵام قورئان باسی سوڕی باران ئەکات بە وردەکارییەکانییەوە نازانم دکتۆر کامبڵ ٤ قۆناغی باسکرد وە لەکتێبەکەیا ٤ بە لقی ا و ب ەوە باسکردووە، بەڵام کۆتا قۆناغی نیشان نەدان نازانم بۆ؟ کە ئەڵێت ئاو لە زەوی بەرز دەبێتەوەی باسنەکرد، چونکە لە ئینجیلا باس نەکراوە. ووتی هیچ دەقێك نییە لە کە باسی بەهەڵمبوون بکات لە قورئانا، قورئان لە سورەتی الگارق دا ئایەتی ١١ دادەڵێت (رجع السماء)، کە سوێند ئەخوات بە توانای ئاسمان لە گێڕانەوەدا، وە زۆربەی زانایانی ئیسلام دەڵێن: دەقی ١١ ی سورەتی الطارق ئەگەڕێتەوە بۆ توانای ئاسمان لەگێڕانەوەی باراندا واتە بەهەڵمبوون، دکتۆر ویلیام کامبڵ کە بەهەڵەدا چووە، من ئەڵێم بۆ چی خوای گەورە باسی بارانی نەکردووە بلێ سوێند بەو ئاسمانەی باران ئەگێڕێتەوە؟ بۆچی خوا بێ کەم و زیاد وای نەوت؟ لەم سەردەمەیا ئەزانین کە بۆ چی وای نەوتووە، چونکە کاری خواییە، زانستی تازە سەلماندوییەتی کە بێجگە لە باران لە تەبەقی ئۆزۆنا لەسەروی زەوییەوەیە لەبەر ئەوەی بێجگە لە باران گێڕانەوە بۆ زەوی و وزە و هەندێ ماددەی سۆدبەخشی تر دەگێڕێتەوە کە پێویستن بۆ مرۆڤ، زانستی سەردەم سەلماندویەتی کە تەنها باران ناگەڕێتەوە بۆ زەوی بەڵکو شەپۆلەکانی پەیوەندیکردنیش دەگێڕێتەوە وە

شه پۆلەکانی تەلەفیزۆن و ڕادیۆکە ئەتوانین سەیری تەلەفیزۆن بکەین وە پەیوەندی بەیەکەوە بکەین. بێجگە لەوەش تیشکە زیانبەخشەکان دەگێڕێتەوە کە لە ئاسمانی دەرەوە دێت وەهەڵیان دەمژێت و دەریان دەداتەوە بۆ دەرەوە بۆ نمونە تیشکی خۆر تیشکی بنەوشەوی دەنێرێت لەلایەن چینی (ئاینۆسفێرەر)ەوە. گەر ئەو چینە ئاسمانییە نەبوایە ژیان لەسەرزەوی دروست نەئەبوو خوای گەورە و میهرەبان زۆر ڕاستی فەرمووەکە دەڵێت: سوێند بەو ئاسمانەی کە خاوەن توانای گێڕانەوەیە، وە ئەوەی پێویست بێت بۆ سوڕی باران دکتۆر کامبڵ باسی کرد لە قورئانایەوە ئەتوانن بگەڕێنەوە بۆ کاسێتەکەم. قورئان بەوردی باسی سوڕی باران ئەکات. وە لەبارەی ئەوەی کەباسی کرد لە ئینجیلا قۆناغی یەکەم و سێیەمی نیشان دا. قۆناغی یەکەم و سێیەمی باسکرد دواتر دووەمی باسکرد ئاوی باران بەرز ئەبێتەوە دواتر ئەگەڕێتەوە سەر زەوی وە ئەمە فەلسەفەی مۆلیدسە ٧٠٠ساڵ پێش میلاد بووە باوەڕی وا بووکە پرژەی دەریا بەرز ئەبێتەوە بۆ ئاسمان بە هۆی باوە ئەبێتە باران وە هیچ باسی هەوری نەکردووە. دووەم دەق کە دکتۆر کامبڵ هێنای. یەکەمیان لەبارەی بەهەڵمبەنەوە هاوڕاین لەگەڵی کێشەمان نییە لەگەڵی لە دوای ئەوەی کە باران یەتە خوارەوە ئینجا هەور دروست ئەبێت. بەڵام سوڕی باران بەو شێوەیە نییە و هەڵەیە سوپاس بۆ خوا، قورئان سوڕی دروستبونی باران زۆر بەوردی باس ئەکەت لە زۆر شوێنا چۆن ئاو ئەبێتە هەڵم و بەرز ئەبێتەوە. چۆن هەور دروست ئەبێت. هەورەکان چۆن بەر یەك ئەکەون وە چۆن بەرز ئەبنەوە هەورە گرمە و هەورە بروسکە چۆن دروست ئەبێت و باران چۆن یەتە خوارێ وە چۆن دوویارە ئەبێتەوە سوپاس بۆ خوا قورئان لە زۆر شوێنا باسی سوڕی دروستبوونی بارانی زۆر بەوردی کردووە لەچەنین شوێنا. لە سورەتی النوردا ٤٤ ئایەتی ٤٣ لە سورەتی الروم دا ٣٠ ئایەتی ٤٨ لە سورەتی الزمرا ٣٩ ئایەتی ٢١

له سورەتی المؤمنون ٢٣ ئایەتی ١٨ له سورەتی الروم دا ٣٠ ئایەتی ٢٤ سورەتی الحجر ١٥ ئایەتی ٢٢ له سورەتی الاعراف دا ٥ ئایەتی ٥١ له سورەتی الرعد دا ١٣ ئایەتی ١٧ له سورەتی الفرقان دا ٢٥ ئایەتی ٤٨ و ٤٩ له سورەتی الفاطر ٣٩ ئایەتی ٩ له سورەتی یاسین دا ٣٦ ئایەتی ٣٤ له سورەتی الجاثیة ٤٥ ئایەتی ٥ له سورەتی قاف دا ٥٠ ئایەتی ٩ لەسورەتی الوقعه دا ٥٦ ئایەتی ٦٨ بۆ ٧٠ و لەچەندین ئایەتی تردا وه سورەتی الملك ٦٧ ئایەتی ٣٠ که قورئانی پیرۆز باسی سوڕی دروستبوونی ئاو ئەکات زۆر به ووردی، دکتۆر کامبڵ زۆربەی کاتەکەی کوشت به کۆرپەله زانییەوه نیوەی قسەکانی هەر ئەوه بوو.

وه بەشێکی تری لەبارەی زەویناسییەوه بوو وه تۆزێکیش باسی ٦ بابەتی تری کرد که هەموویم نووسی له بواری جیۆلۆجییدا ئەمڕۆ زانست دەریخستووه که نیوه تیرەی زەوی به نزیکەیی شەش هەزار کیلۆمەتره وه چینه قوڵەکانی زۆر گەرمن و شلن، ژیانیان تیا بەردەوام نابێت، وه ئەو چینەی زەوی که ئیمەی تیا ئەژین زۆر تەنکه نزیکەی دوو کیلۆمەتر بۆ ٤٠ کیلۆمەتره ڕەنگه له هەندێك شوێندا ئەستورتر بێت، بەڵام بەگشتی له نێوان دوو کیلۆمەتر بۆ ٤٠ کیلۆمەتردایه ئەگەرێکی زۆر هەیه که بلەرێتەوه ئەم توێژاڵەی سەرەوەی زەوییه ئەوەش بەهۆکاری دیاردەیەکی سروشتییەوەیه کەوا ئەکات شاخەکان بەرزببنەوه وه شاخەکانیش وانەکەن که ئەو هاوسەنگیه بدەن بەزەوی له قورئانا و له سورەتی النباء دا ٧٨ ئایەتی ٦ و٧ دەفەرموێت: زەویمان فراوانکردووه، و الجبال اوتادا واته شاخەکان زەویدا وەك مێخ داکوتاوه (دارێك که چەقاوه له زەوی)ـا، قورئان ناڵێت شاخەکان وەك دارێك فرێدراون تا بچەقێنرین له زەوی بەڵکو وەك دارێك وایه که لەزەوی چەقیوه، وشەی عەرەبی (اوتاد) مانای واته دارێك که

وەك لاقیتەی خێمە چەقیوە ئەمڕۆ لە خوێندنی زانستی زەویناسیدا ئەزانین كە شاخەكان ڕەگێكی قوڵیان هەیە وە ئەمە لە نیوەی دووەمی ئەم سەدەیەدا دۆزراوەتە، وە هەروەها ئەو چینە ڕوكەشەی سەرەوەی شاخەكەی كە ئەیبینین بەشێكی زۆر بچووكە وە بەشە قوڵەكەی لە ناوەوەیە هەر وەك درەختێك كە زۆرینەی لە زەوی چەقیوە و تەنها بەشێكی بچوكی سەرەوەی ئەبینیت زۆرینەی لە زەویدا چەقیووە. هەروەك شاخێكی بەستەڵەك كە تەنها سەری شاخەكە ئەبینیت، بەڵام لە ٪٩٠ی لەژێرئاویە قورئان لە سورەتی الغاشیة دا ٨٨ ئایەتی ١٩ وە سورەتی النازعات ٧٩ ئایەتی ٣٢ دەڵێت: و الجبال ارساها، وە شاخەكانمان ڕێك ڕاوەستاندووە لەسەر زەوی. ئەمڕۆ لە دوای ئەوەی زانستی زەویناسی پێشكەوتووە وە دكتۆر كامبڵیش ئەوەی ڕاگەیاند بە پێی تیۆری جوڵەی پێكهاتە بەردییەكانی زەوی كە دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٩٦٠ دا كە بەرزیدەدات بەشاخەكان لەدروستبوونیدا، كە زەویناسەكانی ئەمڕۆ بە دڵنییایەوە دەڵێن كەشاخەكان جێگیری ئەدەن بە زەوی وە هەموو زەویناسەكان نا، بەڵام زۆرینەیان، وە هیچ كتێبێكم نەبینیوە، وە تەحەدای دكتۆر كامبڵ ئەكەم كە یەك كتێبی زەویناسیم بۆ بێنێت، بەڵام بیر و بۆچوونی تایبەتی زەویناسێك نا، چونكە ئەوە قورسایی نییە وەك بەڵگە بەكاربهێنرێت یان گفتوگۆیەكی تایبەتی لەگەڵ دكتۆر كامبڵ بەڵكو بەڵگەی دیكۆمێنت كراو، بهێنێت هەروەها گەر كتێبەكە بخوێننەوە (زەوی) كە لەلایەنی زۆربەی زانكۆكانەوە دەخوێندرێت لەبواری زەویناسیدا كە یەكێك لە نوسەرەكانی ناوی دكتۆر (فرانكپرێس)ـە كە پێشتر ڕاوێژكاری سەرۆكی پێشوی ئەمریكا بوو (جیمی كارتەر)ـە سەرۆكی ئەكادیمیای زانستەكانی ئەمریكایە كە نوسیویەتی لە كتێبەكەیا شاخەكان كە دروستبوون ڕەگێكی قولَیان هەیە لەژێرەوە وە كاری شاخەكان جێگیركردنی زەوییە. وە قورئان لە سورەتی انبیاء دا ٢١ ئایەتی ٣١

وە سورەتی لوقمان دا ٣١ ئایەتی ١٠ وە لە سورەتی النحل دا ١٦ ئایەتی ١٥ کە دەفەرموێت: کە وامان کردووە شاخەکان ڕێك ڕاوەستن لەسەر زەوی بۆ ئەوەی زەوی نەلەرێتەوە لەگەڵ ئێوە و لەگەڵ شاخەکانا، کاری شاخەکان کە لە قورئانا دراوە بۆئەوەیە کە نەهێڵێت زەوی بلەرێتەوە، لە هیچ شوێنێکی قورئانا نەهاتوە بڵێت شاخەکان زەوی لە بومەلەرزە دەپارێزن وەك دکتۆرکامبڵ ووتی لە کتێبەکەیا و لەقسەکانیشیا کە ئەبینی ئەو هەرێمانەی شاخیان زۆر تیایە زوو زوو توشی بومەلەرزە ئەبن وە شاخەکان هۆکارن بۆ ئەم بومەلەرزانە ئەوەی لێرەیا گرنگە بیزانن لەهیچ شوێنێکی قورئانا نەهاتووە کە شاخ زەوی ئەپارێزێت لە بومەلەرزە وشەی عەرەبی بۆ بومەلەرزە (زلزال یان زلزلە) کە دکتۆر ویلیام عەرەبیش ئەزانێت، بەڵام ئەو وشەیەی کە بەکار هاتووە لەدەقەکانی قورئانا (تمید)یە کە بەواتای لەرە یاخود جوڵە دێت، وەك قورئان لە سورەتی لوقمان ٣١ ئایەتی ١٠ هەروەها لە سورەتی نحل دا ١٦ ئایەتی ١٥ دا دەڵێت: شاخمان بەڕاوەستاوی کردوّتە زەوییەوە بۆ ئەوەی نەجولێتەوە لەگەڵتانا (تمیدبکم) بجولێتەوە لەگەڵتانا واتە: ئەگەر شاخەکان نەبونایە، گەر بڕۆیشتیتایە یان بجوڵایتایە زەویش لەگەڵتدا دەجوڵا ئەگەر لاربیتەوە ئەوا زەویش لارئەبێتەوە لەگەڵتدا وە هەموومان ئەزانین کە بەسەر زەویدا ئەڕۆین زەوی جوڵە ناکات وە هۆکاری ئەوەجوڵە نەکردنەش بەبۆچونی دکتۆر (فرانك پریس) و دکتۆر (نجاد) لە وڵاتی سعودیە کە کتێبێکی تەواوی نوسیوە لەسەر (زەویناسی وقورئان)، وەڵامی هەموو ئەو قسانەی دکتۆر کامبڵ ئەیاتەوە بەوردی. دکتۆر کامبڵ لە کتێبەکەیا نوسیویەتی: ئەگەرشاخەکان زەوی ڕابگرن لە جوڵە کەواتە چۆن لەهەرێمە شاخاوییەکانا بومەلەرزە هەیە. وەڵامەکەشم ئەوەبوو کە قورئان شتی وای نەوتووە وە وشەی بومەلەرزەی کوردی واتە زلزال لە عەرەبییاوە گەر سەیر قاموس

بکەیت دەڵێت: بومەلەرزە ئەو هەزە لەپڕەیە کە ڕوونەدات لەچینی سەرەوەی زەوی بەهۆی دەرچوونی پەستانی چینەکانە لەسەریەك یان شەق بوونی بەردی ژێر زەوییە یاخود هۆکارەکەی تەقینەوەی بورکانەکانە. قورئان باسی بومەلەرزە ئەکات لە سورەتی زلزال دا، بەڵام لێرە داباسی (تیمدبکم) ئەکات بۆئەوەی ئەهێڵێت زەوی لەگەڵتان بجولێت هەروەها وەڵامی ئەو پرسیارە ئەداتەوە کە بۆ لە هەرێمە شاخاویەکان بومەلەرزە هەیە، وەڵامەکەش ئەوەیە: کە ئەگەر بڵێم پزیشکی دەرمانساز کاریان ئەوەبێت کە ئەهێڵن خەڵکی نەخۆش بکەوێت ئەگەر کەسێك ئەم پرسیارە بکات، گەر پزیشك ئەوەیە خەڵك چاك کاتەوە ئەهێڵێت نەخۆشکەون بۆچی ژمارەی نەخۆشەکان زیاترە لە نەخۆشخانە بە بەراورد بە پزیشکەکان لە بواری زەریاناسیدا؟ قورئانی پیرۆز لە سورەتی الفرقان دا ٢٥ ئایەتی ٥٣ دەفەرموێت: ئەوە پەروەردگارە کە دوو ئاوی جیای لە پاڵیەکدا داناوە یەکێکیان شیرین و سازگارە وە ئەویتر سوێر و ناخۆشە ئەم دوو ئاوە بەیەك ئەگەن، بەڵام تێکەڵ نابن لە نێوانیاندا بەرزەخێك هەیە ڕێگایان نادات. وە لە سورەتی الرحمن ٥٥ دا ئایەتی ١٩ و ٢٠ دەفەرموێت: هەرخودایە کە دوو ئاوی ڕۆشتوی ئازاد کردووە و لەنێوانیاندا بەرزەخێك هەیە بەیەك ئەگەن، بەڵام تێکەڵ نابن. پێشتر موفەسیرەکانی قورئان نەیان ئەزانی کە مەبەستی چییە ئەم ئایەتە. زانیاری هەیە لەسەر ئاوی شیرین و سوێر، بەڵام لە نێوانیانا بەرزەخێك هەیە بۆ ئەوەی تێکەڵ نەبن یەعنی چی؟ لە ئەمڕۆدا کە زانستی زەریاناسی پێشکەوتووە بۆمان دەرکەوتووە کە هەر کاتێك جۆرێك لە ئاو تێکەڵ ئەبێت بەجۆرێکی تر لە ئاو تایبەتمەندییەکانی خۆی لەدەست ئەیات و وە تایبەتمەندی ئەوی تر وەرئەگرێت، وە لەنێوانیانا شوێنێك هەیە کە خاسیەتەکانیان ئەگۆڕێت، وە قورئان بە بەرزەخ ناوی دەبات کەماناکەی شوێنێکە کە نابینرێت وە

ئەمە لەلایەن کۆمەڵێك زاناوە ڕێك کەوتون لەسەری تەنانەت لە ئەمریکا یەکێك لەو زەریاناسانە یە بەناوی دکتۆر (هێی)ـە، دکتۆر کامبڵیش لە کتێبەکەیا ئەڵێت: ئەمە دیاردەیەکی بینراوە و بڵاوە ڕاوکەرانی ماسی ئەوکاتە زانیویانە کە ئاوی سوێر و شیرین هەیە بەو مەبەستە پێغەمبەر محمد لە سەفەرەکەیا بۆ سوریا یان چۆتە دەریاوە یان پرسیاری کردووە. باشە، هاوڕام لەگەڵت کە ئەو ئاوی شیرین و سوێرە دیاردەیەکی زانراوبوە، بەڵام خەڵك نەیان زانیوە بەربەستێکی نەبینراوە هەیە تا ئەم دواییە ئامانجی زانستی کە پیشان بدرێت لێرەیا بەربەستەکەیە نەك ئاوی شیرین و سوێر.

لە بواری کۆرپەلەزانییدا کە دکتۆر کامبڵ نیوەی کاتەکەی لەوەیا بەسەر برد کاتی ئەوە نییە کە وەڵامی هەموو وردەکارییە نامەنتیقییەکانی بدەمەوە تەنها کورتە وەڵامێك ئەدەمەوە کە پێویستکات بە پشتیوانی خوداوە بۆ زانیاری زیاتر بڕوانەوە سەر ڤیدیۆکانم لەسەر (قورئان و زانستی سەردەم) وە کاسێتەکانی ترم لەسەر (قورئان و موعجیزەی زانست) کۆمەڵێك عەرەب هەندێك زانیاریان کۆکردەوە لە قورئان و حەدیسەکاندا کە پەیوەندیان هەبوو بە کۆرپەلەزانییەوە وە ناردیان بۆ پرۆفیسۆر (کیث مۆر) کە سەرۆکی بەشی توێکاری بوو لە زانکۆی (تۆرۆنتۆ) لەکەنەدا وە ئێستا یەکێکە لە زانا بەتواناکانی بواری کۆرپەلەزانی، لە دوای خوێندنەوەی هەندێك لە وەرگێڕدراوەکانی قورئان بانگێشت کرا وە وتی زۆربەی دەقەکانی قورئان و حەدیسەکان هەر بەتەواوی هاوبۆچوونن لەگەڵ کۆرپەلەناسی سەردەمدا، بەڵام هەندێك شتی تیایە ناتوانم بڵێم هەڵەیە و ناشتوانم بڵێم ڕاستە، چونکە هیچ نازانم لەبارەیانەوە، وە ئەو دوو ئایەتەش یەکەمیان هی ئەو سورەتە بوو کە یەکەم

جار دابەزییوە کە سورتی العلق ٩٦ ئایەتی ٢ دەڵیت (اقرء بسم ربك الذي خلق خلق الانسان من علق) بخوێنەرەوە بەناوی پەروەردگارتەوە کە مرۆڤی دروستکردووە لە شتێك کە خۆی هەڵئەواسێت یان شتێکی شێوە کرمی زەروو وەهایە. سەبارەت بە قسەکەی دکتۆر ویلیام کامبڵ کە دەڵێت بۆتێگەیشتن لە وشەیەك ئەبێت ئەو مانایە بزانیت کە کاتی نوسینەکە کاریان پێکردووە. باشە هاوڕام ئەگەر ویستت شیکاری مانای وشەیەك بکەیت ئەبێت لە مانایە تێبگەیت کەکاتی دابەزین هەیبووە وە خەڵك تێگەشتوون سەبارەت بە وتەکە ڕاستە ئەمە گونجاوە بۆ ئینجیل و هاوڕام لەگەڵت، چونکە ئینجیل تەنها بۆ کوڕانی بنی اسرائیل نێردراوە و بۆ ئەو کاتە لە مزگێنی مەتتادایە بەشی ١٠ دەقی ٥ بۆ ٦ عیسا سەلامی خوای لێبێت بە هاوەڵانی ئەڵێت: ئەڕۆن بە شوێنی (جێنتایل - غەیرە جولەکە)ەکان مەکەون جێنتایلەکان کێن؟ ناجولەکەکان واتە موسوڵمانەکان هیندۆسەکان هتد... لە بری ئەوانە بچنە دواهەمین ماڵی ئیسرائیلییەکەوە عیسا (علیە السلام) دەفەرموێت لە ئینجیلی مەتتادا بەشی ١٥ دەقی ٢٤ من ئەنێردراوم تەنها بۆ مەڕە ونبووەکانی ئیسرائیل ئەبێت. کەواتە عیسا و ئینجیل تەنها نێردراون بۆکوڕانی بنی اسرائیل جا ئەگەر بۆ ئەوان هاتبێت ئەبێت بەبۆچونی ئەوان و سەردەمیان لێکی بەیتەوە. بەڵام قورئان تەنها دانەبەزیوە بۆ خەڵکی عەرەبی ئەوکاتە قورئان تانها نەهاتووە بۆموسوڵمان بەڵکوو قورئان بۆ هەموو مرۆڤایەتییە وە کاتەکەی هەتاهەتاییە، وە قورئان لە سورەتی ابراهیم دا ١٤ ئایەتی ٣٢ وە لەسورەتی بقرة ٢ ئایەتی ١٨٥ لە سورەتی الزمردا ٣٩ ئایەتی ٤١ دا دەڵێت: قورئان بۆ هەموو مرۆڤایەتیەوە پێغەمبەری خوا تەنها نەنێردراوە بۆموسوڵمان یان عەرەب. خودا ئەفەرموێت لە سورەتی انبیاء دا ٢١ ئایەتی١٠٧ "وما ارسلناك الا رحمه للعالمین" کە ئێمە تۆمان ناردووە ئەی محمد تەنها وەك میهرەبانی و

ڕێنیشاندەر بۆ هەموو مرۆڤایەتی. سەبارەت بە قورئان ناتوانیت مانا ببەستیتەوە بەکاتێکی دیاریکراوەوە، چونکە بۆ هەتاهەتاییە کەواتە یەکێك لەماناکانی العلقة شتێکی شێوە کرمی زەرووییە، یان شتێکە خۆهەڵواسەرە پرۆفیسۆر (کیث مۆر) ووتی نازانم لەبارە شێوەی قۆناغەکانی سەرەتای مرۆڤەوە کە لە کرمی زەروو بچێت هەر بۆیە چوو دەستی کرد بەشیکارکردنی قۆناغەکانی سەرەتای دروستبونی کۆرپەوە لە ژێر مایکرۆسکۆبدا وە بەراوردی کرد لەگەڵ وێنەی کرمی زەرووی زەرووەدا وە بەڕاستی سەری سوڕما لە لێکچونەکانی نێوانیان ئەمە وێنەی کرمی زەرووە لەگەڵ کۆرپەلەی مرۆڤدا، ئەوەی کە دکتۆر ویلیام کامبڵ پیشانی دان لایەکی تری کۆرپەلەکە بوو. پرۆفیسۆر (کیث مۆر) لە دوای ئەوەی هەشتا پرسیارم لیٚ کرد وتی ئەگەر ئەو ٨٠ پرسیارەت لێبکردمایە ٣٠ ساڵ لەمەو پێش لە تواناما نەئەبوو زیاتر لە ٪٥٠ وەڵام بەمەوە، چونکە کۆرپەلەزانی لەم دواییەدا گەشەیکردووە و پێشکەوتووە نزیکی ٣٠ ساڵە ئەمە وەڵامی ئەوبوو لە ساڵانی هەشتاکانا ئێستا باوەڕ بە دکتۆر کیث مۆر بکەین کە قسەکانی تەسجیل کراوە هەیە لەدەرەوە ئایا تۆ باوەڕ بە گفتوگۆیەکی تایبەت ئەکەیت لەنێوان دکتۆر کامبڵ و کیث مۆردا یان بەڵگەی دیکۆمێنتی ناو ئەم کتێبە و ئەو وێنەیەی نیشانمدان هەروەها لە ڤیدیۆیەکم بەڕوونی ئەبینی ئەو لێدوانانە ئەدات جا ئەبێت هەڵی بژێریت لەنێوان گفتویەکی تایبەتدا لەگەڵ دکتۆر کامبڵ یان ڤیدیۆیەك کە تۆمارکراوە کە لە٪١٠٠ خۆم قسەم کردووە. مانگ ڕوناکییەکی وەرگیراوە ئێستا ئەچینە سەر ئەو باسە، هەروەها زانیاری زیاتر کۆکرایەوە لە قورئان و حەدیث و دواتر کرایە ئەم کتێبەوە کەناوی (گەشەی مرۆڤە The Developing Human) و خەڵاتی نۆبڵ ی پێدرا، ئەم کتێبە خەڵاتکرا وەك باشترین کتێبی پزیشکی کە لەلایەن یەك نوسەرەوە بڵاوکراوەتەوە. قورئان لە سورەتی المؤمنون

٢٣ دەقى ١٣ وە سورەتى الحج٢٢ دەقى ٥ وە لە چەندين شوێنى ترى قورئانا دا هاتووە كە مرۆڤ لە نوتفة دروستبووە واتە ڕێژەيەكى بچووك لە شلە وەك قەترەيەك كە لە زمانى عەرەبييا هاتووە بە ڕێژەيەكى زۆر بچوك، ئەمرۆ بۆمان دەركەوتووە لەبەركەوتنى سپيرم بۆ هێلكۆكە كە چەندەها مليۆن سپيرم هەيە، بەڵام تەنها يەكدانەى پێويستە بۆ پيتاندنى هێلكە كە قورئان بەو يەك سپێرمە دەڵيت نوتفة...وە لەقورئانا لە سورەتى السجدە دا ٣٢ دەقى ٨ دەڵێت: مرۆڤمان دروست كردووە لە (السلالة) واتە باشترين بەشى سپێرمە كە لە ناو ئەو سپێرمە بێشومارەدا كە هێلكۆكە بپيتێنێ، قورئان ناوى ناوە السلالة قورئان لە سورەتى الانسان دا ٧٦دەقى ٢ دەڵێت: مرۆڤمان لە (نوطفة الامشاج) دروستكردووە، واتە لەتێكەڵەيەكى بچوكى هەردولا كە ئەگەڕێتەوە بۆ سپێرم و هێلكۆكە كە پيتاندنەكە بەئە نجام دەگەيەنن، قورئان بەوردى قۆناغەكانى دروستبونى كۆرپەلە پيشان ئەدات كە دكتۆر كامبڵ لە پێشتردا باسى كرد، لە سورەتى المؤمنون دا هاتووە ٢٣ دەقى ١٢-١٤كە دەڵێت مرۆڤمان دروستكردووە لە نوتفة واتە قەترەيەكى بچوك دواتر خستومانەتە (قرار المكين) واتە شوێنێكى سەلامەتەوە دواترخستومانەتە سەر شێوەى العلقة واتە خۆهەڵواسەرێك يا شێوە كرمى زەروويەك دواتر ئەو علقەيەمان كردوە بە مچغە واتە پارچە گۆشتێكى جوراو دواتر ئەو مچغە يەمان كردوە بە عظام واتە ئێسك وە ئەويشمان دا پۆشيوە بە گۆشت وە لەدوا قۆناغدا دروستكراوێكى نوێمان دروست كرد، وە پيرۆزى تەنها بۆ خودايە كە جوانترين كردگارە ئەم سێ ئايەتەى قورئانن بە وردى باسى قۆناغەكانى دروستبونى كۆرپەلە ئەكەن بە درشتى يەكەم نوتفة ئەخرێتە شوێنێكى پارێزراوەوە دواتر ئەبێت بە العلقة كە سێ ماناى هەيە يەكەم ماناى بۆ شتێكە كە خۆهەڵواسەرە وە ئەزانين لەقۆناغە سەرەتەييەكانى كۆرپەلە دروستبووندا

کۆرپەلەکە خۆی هەڵواسیوە بەدیواری منداڵداندا تا کۆتا قۆناغ دووەم واتای شێوە کرمێکی زەرووە هەروەك لە پێشترا باسم کردووە کۆرپەلە بەدڵنیاییەوە لە کرمی زەروو ئەچێت لە قۆناغەکانی سەرەتایا سەرباری ئەوەی شێوەی کرمی زەرووی هەیە وەك کرمی زەرووش هەڵسوکەوت ئەکات وە خۆراکی خۆی لە دایکەکەوە هەڵدەمژێت وە وەك خوێن مژ کاردەکات وە مانای سێیەمی العلقة کە دکتۆر کامبڵ دژی ئەوەستێتەوە و بە مانا ڕاستەکەی ئەزانێت کە کلۆیەك خوێنی مەییوە هەر لەبەر ئەوەش دەڵێ قورئان هەڵەیە ئەزانم کە دکتۆر ویلیام دژی ئەو واتایە ئەوەستێتەوە کە ئەڵێت "چۆن ئەبێت واتای کلۆیەك خوێنی مەیوو بدا گەر وابێت قورئان هەڵەیە" باش لە وەڵاما ئەڵێم بەداخەوە کە قورئان هەڵە نییە بەڵکو لەگەڵ ڕێزم دا ئەو هەڵەیە، چونکە لە ئەمرۆیا و دوای ئەو پێشکەوتنەی لە کۆرپەلەناسییا بەدەست هاتوە تەنانەت دکتۆر (کیث مۆر) ئەڵێت: کۆرپەلەکە لە قۆناغە سەرەتاییەکانا سەرباری ئەوەی شێوەی لە کرمی زەروو ئەچێت لە شێوەی کلۆیەك خوێنیش ئەچێت، چونکە لە قۆناغە سەرەتاییەکانی العلقدا واتە ٣ بۆ ٤ هەفتەی سەرەتا خوێنەکە دەمەیێت لەو خوێنبەرانەی کە چواردەوری کۆرپەلەکەیان داوە کە پرۆفیسۆر (کیث مۆر) دەڵێت لە پارچەیەك خوێنی مەیوو دەچێت کە تیایدا خوێنەکە مەییوە و لە دەوری کۆرپەکەیە هەروەها لە ماوەی سێیەم هەفەتەم خوێن دابەشبوون ئەوەستێت وە دوای ماوەیەك ئینجا خوێن دابەشبوون دەست پێ دەکات لەبەر ئەوە ئەگەری ئەوە دائەنێت کە لە شێوەی کلۆیەك خوێنی مەییو دابێت وە ئەگەر دیتبێتتان کە ئەو کۆرپەلەیەی لەباربرابێت ئەبینن لە شێوەی پارچەیەك خوێنی مەیودایە، تەنها یەك دێڕ بەسە بۆ بەهەڵەخستنەوەی هەموو بانگەشەکانی دکتۆر کامبڵ ئەویش ئەوەیکە قۆناغەکان شکڵن واتە لەسەر بنەمای شێوەن قورئان باسیان ئەکات تەنها لەسەر شێوە و شکلی

باسی ئەکات سەرەتا باسی شێوەی العلقة واتە شێوە کرمێکی زەروو لەگەڵ شێوەی پارچە خوێنێکی مەیبوو وە ئێستا دکتۆر کامبڵ هاتووە ئەڵێت "تکایە مانای خوێنە مەیبوەکە بسڕنەوە" بەڵام هیچ کێشەی نییە وە بەدڵنیاییەوە شێوەکەی وەك پارچەیەك خوێنی مەیبو وایە وە قۆناغەکان لەسەر بنەمای شێوەکەی دیاری کراوە لە قورئانا واتە لە شتێك دروستکراوە کە لەشێوەیا وەك پارچەیەك خوێنی مەیوو وایە وە شیوەی کرمی زەروی هەیە، هەروەها شێوەی خۆهەڵواسەرێك وە قورئان دەڵێت العلقةکە دەکات بە شێوە گۆشتێکی جوراو، وە پرۆفیسۆر (کیث مۆر) پارچەیەك پلاستیکی بە ددانی خۆی جاوی تا بزانێت وەك ئەو دەرەچێت دەرکەوت بۆی کە لەشێوەدا تەواو وەك یەکن، وە شوێن ددانەکانی خاڵە هاوبەشەکانی نێوانیانی پیشاندەدا دکتۆر کامبڵ ئەڵێت "کاتێك کە العلقة دەبێت بە مچغە هێشتا هەر خۆی هەڵواسیووە تا چەند مانگی دواتریش هەروایە" لەبەر ئەوە قورئان بەلایەوە هەڵەیە منیش لەسەرەتایا وەڵامم دایەوە کە قورئان باسی شێوەی کۆرپەکە ئەکات کە وەك کرمی زەرووە لە شێوەیا وەك کلۆیەك خوێنی مەیبوە لە شێوەیا وە دەگۆڕێت بۆ شێوە گۆشتێکی جوراو کە تاکۆتایی خۆی هەڵواسیوە کێشەمان نییە لەوەشدا، چونکە قۆناغەکانی کە قورئان دیاری کردووە لەسەر بنەمای شکڵە نەك لەسەر بنەمای ئەو ئەرکانەی ئەیکەن، دواتر قورئان دەڵێت: مچغە کەمان کرد بە ئێسك وە ئێسکەکانمان بە گۆشت داپۆشی لەگەڵ دکتۆر کامبڵا هاوڕام کە ئەڵێت سەرەتاکانی دروستبونی ماسولکە ئێسکە کرکراگەییەکان بەیەکەوە دروست ئەبن لەگەڵیا هاوڕام زانستی کۆرپەلەناسی بۆی دەرکەوت کە سەرەتای ئێسك و ماسولکە بەیەکەوە دروست دەبن لەنێوان ڕۆژانی ٢٥ بۆ ٤٠ کە قورئان پێی دەڵێت مچغە، بەڵام هیچیان گەشەیان نەکردوو، وە دوای ئەوە لەهەفتەی حەوتەمدا کۆرپەکە شێوەی مرۆڤ وەردەگرێت ئینجا

ئێسك دروست دەبێت، كۆرپەلەزانی ئەمڕۆ دەڵێت ئێسكی كۆرپەلە لە ٤٢ هەمین ڕۆژدا دروست دەبێت وە شێوەی ئێسكە پەیكەر دەبەخشێت بە كۆرپەكە تەنانەت لەم قۆناغەیا كە ئێسكەكان دروست بوون ماسولكە دروست نەبووە بەڵكو دواتر لە هەفتەی حەوتەم بۆ سەرەتای هەشتەمدا ماسولكە دروست دەبێت، ئەنجام ئەوەیە قورئان بەتەواوی و بێ كێشە باسی شێوەی كۆرپەكە ئەكات كە یەكەم علقەیە دواتر وە المجغە دواتر العظام وە دا پۆشینی بە گۆشتوە كە تەواو بوو شێوازە باسكراوەكەی قورئان زۆر تەواوە وە پرۆفیسۆر (كیث مۆر) دەڵێت: قۆناغەكانی كۆرپەلەزانی ئەمڕۆدا باسدەكرێت زۆر ئاڵۆزە كە یەكەم و دووەم و سێیەم و تا دواتر، بەڵام ئەوقۆناغانەی قورئان دیاری كردوە لەبنەمای شێوەكەی ڕەوانبێژیانەتر و جوانتر باسكراوە.. سوپاس بۆ خودا هەربۆیە دواتر گووتی كە ئەو نارازی نییە بەوەی كە محمد پێغەمبەر بێت وە قورئانی پیرۆزیش هەر لەلایەن خوای پەروەردگارەوە هاتبێت.

لە سورەتی النساو ٤ دا ئایەتی ٥٦ لەبارەی ئازارەوە ئەدوێت پێشتر دكتۆرەكان وایان ئەزانی كە دەماغ بەتەنها بەرپرسە لە لە هەستكردن بە ئازار، بەڵام زانستی ئەمڕۆ دەریخستووە كە لەگەڵ ئەوەی لە مێشكدایە لە پێست دا كۆمەڵێك هەستوەرگر هەیە كە ئازار هەست پێ دەكەن پێیان دەوترێت هەستەوەری ئازار وە قورئانیش لە سورەتی النساو ٤ لە ئایەتی ٥٦ دەڵێت: "بۆ ئەو كەسانەی كە بەڵگەكانی ئێمەیان پەسەند نەكرد دەیان خەینە ناو ئاگرەوە وە كە پێستیان برژا پێستی تازەیان بەینێ تا هەست بە ئازار بكەن" قورئان واباسی ئەكات كە شتێك هەیە لە پێستەكەدا كەمەبەستی لە هەستەوەری ئازار وەرگرە. پرۆفیسۆر (تاغات شۆن) كە سەرۆكی بەشی توێكاری لاشەیە لە شانگ مایرۆ لە وڵاتی تایلەند بەتەنها لەسەر ئەو ئایەتە

شایه تمانی هێنا له هه‌شته‌مین کۆنفرانسی پزیشکی دا له ریاچ شایه‌تی دا که "هیچ خوایه‌ك شایسته‌ی په‌رستن نییه ته‌نها الله نه‌بێت وه محمد پێغه‌مبه‌ر و نێردراوی خودایه."

له‌سه‌ره‌تای قسه‌کانما چه‌ند ئایه‌تێکی قورئانم خوێنده‌وه له سوره‌تی فصلت ئایه‌تی ٥٣ ده‌ڵێت له‌داهاتوودا نیشانه و به‌ڵگه‌کانمانیان نیشان ده‌ده‌ین له‌ئاسۆکاندا و له‌ناو بونه‌وه‌ره‌کان خۆیاندا تا ڕاستییه‌کانیان به‌ته‌واوی بۆ ڕوون ببێته‌وه ئایا په‌روه‌ردگارت به‌س نییه که زانابێت به‌هه‌موو شتێك ئه‌و ته‌نها ئایه‌ته به‌سبوو بۆ دکتۆر تاغات شۆن که باوه‌ڕ بهێنێت که قورئان سروشی خودایه و موعجیزه‌یه هه‌ندێك که‌س له‌وانه‌یه به ١٠ به‌ڵگه باوه‌ڕبهێنن هه‌ندیکی تر له‌وانه‌یه سه‌دان به‌ڵگه‌یان بوێت هه‌ندێك که‌سی تر گه‌ر هه‌زاران به‌ڵگه‌یان بده‌یتێ هێشتا پێی ڕازی نین و هه‌ق به‌رپه‌رچ ده‌ده‌نه‌وه قورئان به‌و جۆره که‌سانه ده‌ڵێت له سوره‌تی البقرة دا ئایه‌تی ١٨ دا: "ئه‌وانه کوێرن لاڵن وه که‌ڕن و له ئاست ڕاستی دا" ئینجیلیش له مه‌تتادا ١٣: ١٣ هه‌مان شت ده‌ڵێت ئه‌وه‌ی که ئه‌ڵێت: ئه‌بیستن، ئه‌بیستن به‌ڵام تێناگه‌ن، وه که‌ده‌ڵێن: ده‌بینن به‌ڵام نابینن وه هه‌روه‌ها تێناگه‌ن وه له‌باره‌ی به‌شه‌کانی تری کۆرپه‌له‌زانییه‌وه دواتر باسی ئه‌که‌م له به‌شی به‌هه‌ڵه خستنه‌وه‌ی به‌رامبه‌ردا گه‌رکات هه‌بوو ئه‌بێت داد په‌روه‌ربم له‌باری ئینجیل له ژێر ڕۆشنایی زانستدا به‌ڵام ئه‌وه بزانن که قورئان ده‌ڵێت له سوره‌تی الرعددا١٣ ئایه‌تی ٣٨ که: چه‌ند کتێبێکمان دابه‌زاندوه بۆتان له‌لایه‌ن خوداوه‌وه ته‌نها ناوی چواریان هاتووه له قورئاندا که (زه‌بور و ته‌ورات و ئینجیل و قورئان). ته‌ورات ئه‌و کتێبه‌یه که بۆ موسا دابه‌زیوه، وه زه‌بور بۆ داود دابه‌زیوه، و ئینجیل بۆ پێغه‌مبه‌ر عیسا دابه‌زیوه، هه‌روه‌ها قورئان کۆتا

سروشە کە بۆ محمد دابەزیوە، با لەلاتان ڕوون و ئاشکرا بێت کە ئەم ئینجیلەی کە ئێستا مەسیحیەکان باوەڕیان پێیەتی کە وشەی خودایە ئەوە نییە کە لە قورئانا باسکراوە و باوەڕمان پێیەتی لەوانەیە قسەی خودای تێدابێت، بەڵام قسەی پێغەمبەرانیشی تێدایە وە قسەی مێژوو نوسانیشی تیایە و قسەی پڕوپوچیشی تیایەوە هەروەها پڕە لەهەڵەی زانستی ئەگەر کۆمەڵێك خاڵی زانستی باسکرابێت تیایدا ئەوە ڕەنگە بەشێك لە قسەی خودا بێت بۆ نا؟ بەڵام ئەیچی لە هەڵە زانستییەکان ئەکەیت چی لەبەشە هەڵەکەی ئەکەی ئەتوانیت بڵێی ئەمەش هەر لەخوداوە هاتووە ئەمەوێت زۆر ڕاستگۆیانە بدوێم بۆ خوشکان و برایانی مەسیحی کە ئامانجی من لێرەدا ئازاردانی هەستی کەستان نییە ئەگەر هەستان بریندار ببێت بە قسەکانم ئەوە لە پێشا داوای لێبوردن ئەکەم وە تەنها ئامانجم ئەوەیە کە بیسەلمێنم قسەی خودا نابێت هەڵەی زانستی هەبێت هەروەك عیسا سەلامی خوای لێ بیت دەڵێت: "بگەڕێن بەدوای ڕاستیدا ڕاستییەکان ئازادتان دەکەن" کە پەیمانی کۆن و نوێتان هەیە ئێوە پێویستە کە دوای کۆتا پەیام بکەون کە ئەویش قورئانی پیرۆزە، ئەتوانم ڕاستگۆ تربم بەرامبەر دکتۆر کامبڵ کە کتێبی نوسیوە لەسەر (قورئان و ئینجیل لە ڕۆشنایی زانست و مێژوودا) وە ئەو قسەی کردووە لەسەری و خۆی پزیشکێکی تێگەشتووە بۆیە کە زۆر ڕەسمیات بەکار ناهێنم بەرامبەری بۆ مەسیحیە بەڕێزەکانی کە ئامادەن لە ئێستاوە داوای لێ بوردنیان لێ ئەکەم با دەستکەین بەلێکۆڵینەوە لەوەی کە ئینجیل چی دەڵێت لەبارەی زانستی سەردەمەوە.

سەرەتا بە بواری گەردون ناسی دەست پێ دەکەین کتێبی یەکەم، پەیدابوون بەشی یەکەم دەڵێت: سەرەتا خودای گەورە ئاسمانەکان و زەوی دروستکرد لە شەش ڕۆژدا، وە

باسی بەیانی و ئێوارە ئەکات واتە یەك ڕۆژی لای خۆمان زانستی ئەمڕۆ پێمان دەڵێت کە ناکرێت گەردوون دروستکرابێت لەماوەی شەش ڕۆژی ٢٤ کاتژمێری دا، قورئانیش باسی دروستبوونی گەردون ئەکات بە شەش ڕۆژ کە وشەکە بە عەرەبی (یوم) وەبە کۆ(ایام)ە واتە ڕۆژ مانای (یوم) یان یەك ڕۆژە وەك لای خۆمان یاخود مانای (ماوەکی زۆری هەیە)ی، هەیە زانایانی ئیسلام دەڵێن ئەگونجێت گەردوون لە شەش ماوەی دوروو و درێژ دا دروست بوبێت وە کێشەمان نیە لەگەڵی، خاڵی دووەم لە ئینجیلا لە پەیدابوون دا ١:٣،٥دا دەڵێت ڕووناکی لە پێش گەردوونەوە دروست بووە، بەڵام لەدەقی ١٤-١٩دا هۆکاری دروستبوونی ڕوناکیی دەستپێدەکات کە خۆرە لە چوارەم ڕۆژەوە، چۆن ئەبێت خۆر چوارەم ڕۆژ دروست بێت و ڕوناکییەکەی لەیەکەم ڕۆژەوە هەبیت؟!!! ئەمە هەڵەیەکی زانستییە. وە لە سفر التکوین دا ٩-١٣ زەوی دروست دەبێت لە سێیەم ڕۆژدا، چۆن ئەبێت شەو و ڕۆژ دروستبێت بە بێ زەوی کە دروستبونی بەندە پێوەی. خاڵی چوارەم لە پەیدابوون بەشی یەکەم دەقی ٩-١٣ زەوی لە سێیەم ڕۆژدا دروستکرا، وە لە ١٤-١٩ خۆر و مانگ لە چوارەم ڕۆژا دروستکرا، زانستی ئەمڕۆ پێمان دەڵێت کە زەوی بەشێکە خولگە سوڕاوەکەی زەوی وە ناتوانرێت بەبێ خۆر بێتە بوون. خاڵی پێنجەم ئینجیل دەڵێت لە پەیدابوون دا بەشی یەکەم لە ١١-١٣ دا کە ڕووکەکانی زەوی گشتی سێیەم ڕۆژ دروستبوون. وە لە دەقی ١٤-١٩ خۆر لەچوارەم ڕۆژا دروستبووە، چۆن ڕووەك دێتە بوون لەکاتێکا خۆر بوونی نییە وە چۆن ئەژین بەبێ خۆر؟؟؟!!! خاڵی شەشەم کە ئینجیل لە پەیدابوون دا بەشی یەکەم دەقی ١٦ دا دەڵێت: خودا دوو ڕووناکی دروستکردووە ڕوناکیە گەورەکەیان خۆرە بە ڕۆژا ڕوناکی هەیە وە ڕووناکییە بچوکەکەیان بۆ شەوە وە کە مانگە، گەر بچنەوە سەر وەرگێڕدراوی دەقە عیبرییەکە دوو چرایە واتە ڕوناکی خۆیان هەیە وە باشتر تێ ئەگەن ئەگەر

هەردوو دەقەکانی پەیدابوون بەشی یەکەم دەقی ١٦ و ١٧ کە خودا لە دەقی ١٧ دا
جێگیری کردون تا ڕوناکی بدەن بە زەوی واتە مانگ و خۆر ڕووناکی خۆیان هەیە کە
[illegible]

ساڵ، بەڵام باران هەر نەباری وە بوو بەسێ ساڵ و نیو دواتر پێغەمبەر (ئیلیاس)

چووو بۆ لای پاشا و پێی وت کێبڕکێیەك ئەکەین وە کێبڕکێکەیان کردوو پادشا بەرامبەر (ئیلیاس) دۆڕا وە لە قورئانیشا دەڵێت: کە (ئیلیاس) سەرکەوتنێکی گەورەی بەدەست هێنا، دواتر (ئیلیاس) کەوتە سەر ئەژنۆ و پاڕایەوە تا باران ببارێت لەدوای نوێژەکەی باران دایکرد (ئیلیاس) یەکەم شایەت بوو کە وتی باران ناباریت وە کە خودا بارانەکەی باران خودا دووەم شایەت بوو، نمونەیەکی تر پێغەمبەر (ئیشیا) کە ٧٥٠ ساڵ پێش میلاد پێشبینی ئەوەی کردووە کە جولەکە دەردەکرین دواتر لەلایەن سەرکردەیەکەوە بەناوی (سایریس)ـەوە دەگێڕدرێنەوە بۆ ناوچەکانیان لە ٢٥٠ ساڵ دوای ئەم پێشبینییەی (سایریس)ی سەرکردەی بت پەرستی فارس جوولەکەکانی گەڕاندەوە بۆ ئیسرائیل یان فەلەسطین وە ئێستا (سایریس سالیندر) هەیە لە لەندەن کەباسی دەکرێت جا ئێستا پرسیار دەکەین ئایا عیسا پێشبینی کردووە؟ ئایا عیسا موعجیزەی هەبووە؟ ئایا پێشبینی بەدی هێناوە؟ وە ئێستا خوێندنەوەیەکی ژمێریارانە دەکەین بۆ پێشبینییەکان کە پێی دەوترێت تیۆری ئەگەری و هەڵسەنگاندن دەکەین بۆ ئەگەرەکان، کە ئایا ڕێی تێدەچێت بە ڕێکەوت ڕویاندابێت یان نا بۆ نمونە وای دائەنێین دکتۆر نایك ١٠ تیشێرتی هەیە وە ئەزانم کە یەکێك لە تیشێرتەکان سورە وە لە پێشبینییەکەدا ئەلێم سبەی تیشێرتێکی سوور لەبەر ئەکات وە ڕۆژی دواتر دێت و تیشێرتە سورەکەی لەبەردایە لە لەئەنجامی ئەوەی کەڕاستبووە ئەڵێم من پێغەمبەرم، بەڵام هاوڕێکانم نا نا ئەوە بە ڕێکەوت ڕویدا، باوای دابنێین کە دکتۆ سامۆیل نوعمان دوو جوت پێڵاو و جوتێك نەعلی هەیە وە من پێشبینی ئەکەم بۆ ڕۆژی دواتر کە دکتۆر زاکیر کام تیشێرتە لەبەرەکات وە دکتۆر سامۆیل جوتێك نەعل لە پێ ئەکات دکتۆر سەبیل ئەحمەدیش پێنج کڵاوی هەیە بۆ ئەویش ئەڵێم سەرپێچەکەیان لەسەر دەکات، باشە ئەگەری چەندە هەموو ئەگەری

قسەکانم ڕاستبن ئە نجامەکە دەردەچیت بە لیکدانی ئەگەرەکان کە یەك لەسەر دە و یەك لەسەر سێ و یەك لەسەر پێنجە Kوە ئەنجامەکەی دەکاتە یەك لەسەر سەد و پەنجایەوە ئەوە ئەگەری پێشینییەکەم ڕاستبێت بە چانس، بەڵام پشکنین بۆ ١٠ پێشبینی کتێبی پیرۆز ئەکەین، یەکەم پێشبینی (جیرمایا) لە ٦٠٠ ساڵ پێش میلاد بووە کە مەسیح ئەبێت لە نەوەی داود بێت خودا ئەڵێت: ڕۆژانێك یەت کە لە نەوەکانی داود کەسێك دێتە دنیاوە کە پاشایەکی دانایە و وە ئەو کرداری داد پەروەرانە و چاکە دەکات پێی ئەوترێت یاهوێی چاکە خوازمان، وە بەدیهاتنی ئەم پێشبینییە لە شەش مانگی سکپڕی مریەمدا بوو کە کاتێك جبرئیل لەلایەن خوداوە هات وە بە مریەمی وت: ئارامبگرە تۆ کوڕێکت ئەبێت کوڕەکەت ناوی عیسا ئەبیت وە کەسێکی مەزنی لێ دەردەچێت و پێی دەوترێت کوڕی خوداوە خودا عەرشەکەی داودی باوکی پێدەدات وە مەملەکەتەکەی بۆ هەتاهەتا ئەمێنێتەوە، فریشتەکە دیسان بەمریەمی ووت ڕۆحی پیرۆز دێت بۆلات وە هێزی خودای مەزن دەتپارێزێت هەربۆیەکە ئەو منداڵەی کە لەدایك دەبێت پێی دەوترێت پیرۆز کراوە، کە پێغەمبەر داود لەسەرەتای ژیانیا تەنها لە خێزانێکی بچووك بوو، بەڵام دوای ئەوەی بوو بە پاشا خانەوادەکەی ناوبانگیان دەرکرد وە هەموو کەسێك گەر پێنجەم ئامۆزایشی بوبێت لەبیرنەکراوە، هەر بۆیەکە منیش ئەگەری ئەوە دادەنێم کە یەك لە دووسەد کەسی جوولەکە ڕەچەڵەکی دەگەڕێتەوە سەر داود. دووەم پێشبینی فەرمانڕەوا هەمیشەییەکەی کە لە (بەیتە لەحم) لەدایك دەبێت (مایکا) لە ٧٥٠ پێس میلاد دەڵێت: بەڵام تۆ ئەی (بەیتە لەحم) (ئیفرۆتا) زۆر بچوکن بۆ ئەوەی لەنێوان خێڵەکانی (جودایا) بن، لە تۆوە دێتە پێشەوە بۆ من ئەو کەسەی کە دەبێتە فەرمان ڕەوای ئیسرائیل کە ڕەچەڵەکی زۆر کۆنە و لە ڕۆژە کۆنەکانەوەیە ئەم پێشبینییە هاتە بوون هەرچەندە یوسف و مریەم لە

ناصره ژیابوون، بەڵام بەهۆی فرمانێکی فەرمانڕەوا (سیزار ئۆگەستس)ـەوە کۆچیان کرد بۆ (بەیتەلەحم) وە لە بەدیهاتنی پێشبینییەکەدا دەڵێت: یوسفیش لە گالیلی شاری ناصرە وە چوو بۆ (جود)ا بۆ شارەکەی داود کە پێشی دەوترێت (بەیتەلەحم)، چونکە لە نیشتیمانێکدا بووە کە پڕ بەرەچالەکی داود بووە وە هەر لەو شوێنە مریەم یەکەم منداڵی بوو. باشە ئەگەری چەندە کە لە (بەیتەلەحم) لەدایک بێت نزیکەی ٢ بلیۆن کەس هەیە لەدنیادا لەسەردەمی (مایکا)وە تا ئێستا لەدایک بوون، ٧٠٠٠ کەس لە (بێتلهام) ژیاوە واتە ئەگەری ئەوەیە کە یەک کەس لە ٢٨٠٠٠٠ کەس.

پێشبینی سێیەم ئەوە پێغەمبەرێك ئامادە دەبێت بۆ مسیح ئەم پێشبینییە لەلایەن (مالەقا)وە کراوە نزیکەی ٤٠٠ ساڵ پێش لەدایکبوونی عیسا دەڵێت: ببینە پەیامەکەم ئەنێرم بۆئەوەی پێش خۆم ئامادەکاری بکرێت وە ئەو گەورەیەی کە بەدویا وێلی لەناکاو دێت بۆ پەستگاکە وە دەڵێت: وە ئەو پەیامبەرەی کەچاوەڕێی دەکات و دڵخۆشە بەو هەواڵە، دەڵێت: سەیرکەن ئەو هات گەورەی خانەخوێکانە، وە بەدیهاتنی ئەم پێشبینییە ئەوکاتەیە کە (یۆحەننا)ی لەناو هەڵکێشا واتە: "یەحیای کوڕی زەکەریبا" عیسای بینی بەرەو ڕووی هات وە دەڵێت: ئەوە ڕووناکی خودایە کە هەموو گوناهەکانی مرۆڤ دەبات. یەحیا دەڵێت: ئەمە ئەو کەسە بوو کە من ووتم کەسێك دێت کە لە من پلەی لە پێش منەوەیە، چونکە ئەو لە پێش منەوە هەبووە وە قورئانیش هەمان شتمان پێدەڵێت لە سورەتی ئال عمران دا لە ئایەتی ٣٩ بۆ ٤٥ دەڵێت: یەحیا دێت کە بەڕاست دانەری وتەی خودایە کە پێی دەوترێت مەسیح کوڕی مریەم، باشە چەن پێشەواو فەرمان ڕەوا لە پێشییەوە ئامادەکاری بۆکراوە؟ زۆرە، بەڵام من ئەگەری یەك کەس دا ئەنێم لە هەزار. چوارەم پێشبینی کە مەسیح کۆمەڵێك نیشانە و موعجیزە ئەنجام دەدات لە (ئیشیا) بەشی ٧ دەقی ٥٠ دەڵێت: بەو کەسانە

بلێ کە دڵیان ترسی تیایە مەترسن و ئارام بن خودادێت... ڕزگارتان دەکات وە کە خودا دێت چاوی کوێرەکان دەکرێتەوە و گوێی کەڕەکان دەبیستنەوە وە شەلەکان وەك ئاسك ڕادەکەن وە ئەوانەی لاڵن هاوار ئەکەن لە خۆشیا. مزگێنی دەڵیت: عیسا بێشومار موعجیزەی هەبووە وە قورئانیش بەهەمان شێوە وە ئینجیل باسی چوار پەیامبەر دەکات کە موعجیزەیان هەبووە کە (عیسا و ئیلیاس و موسا و ئیلایشا)، تەنها عیسا توانیویەتی هەرچوار جۆر موعجیزەکە بکات کە لە پێشبینییەکەیا باسکراوە، وە هەندێك جار شیفای هەموو ئەوانەی داوە کە هاتوونە لای ئەو، ئەمانە لەکاتێکدا زۆر موسوڵمان باوەڕی وایە کە ١٢٤ هەزار پەیامبەر هەبووە ئەو ژمارەیە بەکار دەهێنین و دەڵێین عیسا تاکە کەسە دیاریکراوەکە بووە لە ١٢٤٠٠٠ەکە. پێنجەم پێشبینی سەربارى ئەم پێشبینییانە براکانی دژی ئەوەستنە و لە سرودەکانی داود کە ١٠٠٠ ساڵ پێش عیسا بووە دەڵێت: بووم بە کەسێکی نامۆ لە بەرامبەر براکەم و کوڕەکانی دایکم، وە بەدیهاتنی ئەم پێشبینییە لەمزگێنی یۆحەنادایە براکەی پێی ووت ئێرە جێبهێڵە و بڕۆ بۆ جودیا، چونکە تەنانەت براکانیشی باوەڕیان پێی نەکرد پرسیارەکەمان ئەوەیە، ئەگەری چەندە یەکێك بێت لە چەند پادشا کە خانەوادەکەی دژی وەستاونەتەوە ژمارەیەکی زۆر لە پادشاکان لە لایەن خانەوادەکەیانەوە لەسەر تەختی پاشایەتی هێنراونەتە خواری لەبەر ئەوە ئەگەری یەك لە هەزار دادەنێین ژمارەیەکی زۆر لە پادشاکان لەلایەن خانەوادەکەیانەوە لەسەر تەختی پاشایەتی هێنراونەتە خواری لەبەر ئەوە ئەگەری یەك لە هەزار دادەنێین. شەشەم پێشبینی لەلایەن زەکەرییاوە ووتراوە لە ٥١٢ ساڵ پێش لەدایکبوونی عیسا دەڵێت: ئەی کچی زایۆن شادمان بە هاواری خۆشی بکە، ئەی کچی ئیسرائیل سەیرکە پاشاکەت دێت بۆلات ئەو داد پەروەرە وە ڕزگاربوون بەدەست ئەوەوە

گوێدرێژێك لێدەخورێت بەدیهاتنی ئەم پێشبینییە بۆ ڕۆژی دواتر لە ئاپۆرایەکی خەڵکی بە لقی دارخورماوە بۆ بینینی هاتن وە هاواریان دەکرد هۆسانا! پیرۆزبێت ئەو کەسەی بەناوی خوداوە هاتووە پیرۆزە پاشای ئیسرائیل. عیسا گوێدرێژێکی دۆزییەوە دانیشت لەسەری زۆر ڕوونە کە عیسا گوێدرێژێکی هەڵبژارد لەسەری دانیشیت وە ئەوە هیچ موعجیزە نییە وە هیچ جیاوازیش نییە، بەڵام ئەو جەماوەرەی لەوێ بوون گرنگە کە ستایشیان دەکرد بەوەی کە بەناوی خوداوە هاتووە، چەند سەرۆکی ئیسرائیل هەیە کە بە گوێدرێژ هاتوچۆ بکەن؟ هەرچەندە لە ئێستایا بە مارسیدز هاتوچۆ ئەکەن وە بۆ ئەمەش ئەگەری یەك لە سەد دادەنێم. وە حەوتەم، عیسا پێشبینی ڕوخاندنی پەرستگایەك دەکات لەمەرقا ١٣ ئەمجارە عیسا خۆی پێشبینی دەکات لەنزیکەی ساڵی ٣٠ ی میلادی کاتێك کەلە پەرستگاکە عیسا دێتە دەرەوە یەکێك لە شاگردەکانی پێی دەڵێ: مامۆستا سەیری ئەم دیوارە جوانە و ئەم بینا سەرنجڕاکێشانە بکە عیسا پێی ووت ئەم بینا مەزنە ئەبینی؟ نابێت یەك خشتی لەسەریەك بمێنێت ئیلا هەمووی بەسەریەکدا دەڕوخێت وە بەدیهاتنی پێشبینییەکەی نزیکەی ٤٠ ساڵ دوای ئەو قسەیە ڕوویدا لە ٧٠ی میلادی دا کە لەدوای ئابلۆقەدانێکی ماوە درێژ سەرکردەی ڕۆمانی (تایتس) ئیسرائیلی داگیرکرد. (تایتس) ویستی پەرستگاکە بهێڵێتەوە، بەڵام جولەکەکان ئاگریان تێبەردا لەبارەی یاخیبونی جولەکەکان و تێکشکانیان شتێکی ئاساییە هەربۆیە ئەگەری یەك لە پێنج دادەنێم. هەشتەم، پێشبینی ئەوەیە کە عیسا لەخاچ دەدرێت لە سرودەکانا داود نوسیویەتی لە ١٠٠٠ ساڵ پێش عیسا کۆمەڵێك خەلکی دڕندە بەشێوەیەکی بازنەیی دەوریان داوم وە دەست و قاچیان کوون کردوم هەرچەندە داود بە لەخاچدان نەمرد بەڵکو لەجێگایا مرد دەست و قاچی کوون نەکرابوون بەدیهاتنی ئەو پێشبینییە لە مزگێنی لۆقادایە

دەڵێت: کاتێك هاتن بۆشوێنێك پێی دەوترێت سکەل (کەللەسەر) منیان لەوێ لەخاچدا لەگەڵ تاوانبارەکاندا یەکێك لای ڕاست و یەکێ دی لای چەپ. پرسیارەکەمان ئەوەیە کە چەند کەس لەخاچدراون؟ بۆ ئەمەش ئەگەری یەك لە دە هەزار دادەنێین. پێشبینی کردنی نۆیەم، ئەوان پۆشاکەکانی داود دابەشدەکەن و قورعە دەکەن بۆ وەرگرتنی ڕۆبەکانی یۆحەننا، بەدیهاتنی ئەم پێشبینیەی داودمان بۆ باسدەکات لە بەشی١٩ دا کاتێك سەربازەکان عیسایان لەخاچدا جلەکانیان برد دابەشیان کرد بەسەر چوار بەشدا هەر سەربازە و پارچەیەك جل، بەبێ دابەشکردنی جلەکانی ژێرەوەی یەك پارچە بوو لە خوری دروستکرا بوو لەخوارەوە تا سەرەوە، سەربازەکان وتیان با نەیدڕێنین بەڵکو یانسیب(قورعە)ی بۆ بکەین بزانین بۆ کێ دەردەچێت. باشە ئەگەری چەندە کە لەتاوانبارانا کەسێکیان جلکی خوری یەك پارچەی لەبەردابێت؟ لای خۆتانەوە ئەتوانن بڕیار بدەن، بەڵام من ئەگەری یەك لە سەد دادەنێم. پێشبینی دەیەم، هەرچەندە بێتاوانە لەگەڵ خراپەکاردا مامەڵەی لەگەڵدا دەکرێت وە لەگەڵ دەوڵەمەندا دەمرێت (ئیشیا) ٧٥٠ساڵ پێش عیسا پێشبینی کردووە دەڵێت: ئەو تۆمارکراوە بۆ گۆڕ لەگەڵ خراپەدا وە دەوڵەمەند لەساتی مردنا هەرچەندە هیچ توند و تیژ نەبووە وە هیچ خەڵەتاندنێك لە قسەکانیا نەبووە، وە ئەو لەگەڵ گوناهکارانا ناوی تۆمارکرابوو. مزگێنی مەتتا بەدیهاتنی پێشبینییەکە باسدەکات: دوو دزیان لەگەڵ عیسا لەخاچ دا وەکاتێك ئێوارە نزیك دەبۆیەوە کەسێکی دەوڵەمەند هات لە (ئارامسیا) وە ناوی (یوسف) بوو کە شوێنکەوتەی عیسا بوو، چو بۆ (پیلات) بۆ دواکردنی لاشەکەی عیسا، دواتر بەرگێکی پاکی لە عیساوە پێچاو وە لەناو ئەو قەبرە حازرکراوەی خۆیدا ناشتی. ئە پرسم ئایا چەند تاوانباری سزادراو هەیە کە لە ڕاستیدا بێتاوان بوون ئەڵێم لە ١٠کەس ئەی

چەند تاوانباری بێتاوان لەگەڵ دەوڵەمەنددا نێژراون ئەگەری ئەوەش ١ لە ١٠٠ تاوانبار کە ئەگەری گشتی ١ لە ١٠٠٠ە. لە کۆتاییا کە پێشبینی زیندوبونەوەی عیسایە لە دوای مردنی لە (ئیشیا) دا دەڵێت: ئەو بێ بەش دەبێت لە زەوی ژیان واتە دەمرێت وە هەرچەندە خودا ژیانی وەك قوربانییە، بەڵام نەوەکانی داهاتووی دەبینێت و ماوەی ژیانی درێژ دەبێتەوە واتە لێرەیا پێشبینی ئەوە دەکات کە ئەو زیندوو دەبێتەوە. مزگێنی (لۆقا) پێمان دەڵێت کە عیسا لەناوماندا زیندوبویەوە و ڕاوەستابوو پێی ووتین: ئاشتی لەگەڵتاندابێت. دواتر (پۆڵس) کورتەیەکمان پێدەدات لە (کۆرنسۆس)ی یەکەم دا بەشی ١٥ دەڵێت: عیسا دەرکەوت بۆ (پەترۆس) دواتر بۆ دوانزە شوێنکەوتەکەی دواتر بۆ زیاتر لە ٥٠٠ کەس لە براکانی لەهەمان کاتدا کە زۆربەیان ئێستا لەژیاندان، دواتر بۆ یاقوبی نیوە برای عیسا، دواتر بۆ هەموو پەیامبەرە شوێنکەوتووکانی، وابزانم ئەوە شتێکی زۆر گرنگ نییە ئێستا سەیری ژمارەکارەکەی دەکەین یەك پیاو لەناو هەموو پیاوەکانی دونیادا هەموو دە پێشبینییەکە بەجێدەهێنێت ئەم پرسیارە دەتوانین وەڵام بدەینەوە بە لێکدانی هەموو ئەگەرەکان کاتێکی وەهام نییە کە هەموو لێکدانەکان بکەم لێرە، بەڵام وەڵامەکەی دەکاتە: ئەگەرەکەی بریتییە لە لێکدانی ئەو ژمارانە واتە یەك لە یەك بلیار١٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠/١ ئەگەری هەیە پێشبینییەکە سوتفەبوبێت باشترین زانیاری سەرچاوەی دەستکەوتووە لەبارەی ڕێژەی پیاوان ژیابن دەگاتە ٨٨بلیۆن پیاو واتە ئەنجامی ڕێژەکە دەکاتە ١ کەڕەتی ١٠ توانی ١١ بە دابەشکردنی ئەم دوو ژمارەیە ئەزانین کە هەر کەسێك کە ئەم دە پێشبینییەی تیا کۆبێتەوە بە سوتفە یەکسانە بە ئەگەری ١ لە ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠١ واتە حەقدە سفر، با نمونەکە بگۆڕین بۆنمونە ئەگەر ویلایەتی تەکساس داپۆشیت بە

دیناری ئاسن كه بۆ مەترێك دا پۆشرابێت لەو جۆره دیناره، وه یەكێك لەو دینارانه دیاری كرابێت پێت بلێم بۆم بدۆزەرەوه به سوتفه ئەوه ئەگەرمكەیه كه بۆت دەربچێت بەشێوەیەكی تر بۆت دەرناچێت وه سوتفه نییه واته ئەستەمه ڕوبدات ئەو ڕێكەوته. زۆر زیاتر هەن له كتێبی پیرۆزدا وه ئەم پێشبینییانه ئاماژەن بۆ ئەوەی كه (داود) و (ئیشیا) له یەكەم شایەتەكان بوون وه خودا ئەو پێشبینییانەی بەدی هێناوه، وه دووەم شاهید بووه وه خودا وای كرد كه شوێنكەوتەكانی عیسا ئەم پێشبینییانه بنوسنەوه، ئەمانه هەمووی ئاماژەن كه كتێبی پیرۆز له الۆهیم (خودا)وەیه. مزگێنی پێمان دەڵێت: عیسا لەلای خوداوه هاتووه و لەبری تاوان و گوناهەكانی ئێمه سزادرا كه ئەمه هەواڵێكی باشه، بەلام قورئان هەواڵێكی ناخۆشی پێیه له سورەتی النحل دا ئایەتی ٦١ دا دەڵێت: ئەگەر خودا به پێی كرداری مرۆڤەكان زۆیان سزایان بدات هیچ مەخلوقێك لەسەر زەوی نەدەما، كێشەكه ئەوەیه كه قورئان زۆر به ڕوونی دەڵێت: تەنانەت ئەوكەسانەی كه زۆر باش بوون تەنها ئەگەریان هەیه كه لێیان خۆشبێت خودا وەك لەسورەتی القصص دا دەڵێت: بەڵام بۆ ئەو كەسانەی كه تەوبەدەكەن و ئیمان دەهێنن و چاكه دەكەن لەوانەیه كەسێك بێت لەسەركەوتووەكان. له سورەتی التحریم دا دەڵێت: ئەی ئەوانەی باوەڕتان هیناوه تەوبه بكەن تەوبەیەكی ڕاستگۆیانه لەوانەیه خودا له گوناهەكانتان خۆشبێت. له سورەتی التوبة دا دەڵێت: ئەوانەی كه خودا بەتەنها دەپەرستن كه باوەڕیان به خودا هەیه و وه ڕۆژی دوایی وه پەرستشەكانیان بێ كەم وكوڕی ئەنجام دەدەن و زەكات دەدەن و تەنها ترسیان لەخودایه ... لەوانەیه له ئەوكەسانه بن كه لەسەر ڕێگای ڕاستن كۆتاییەكەی زۆر تەنیاییه ئەگەر كەسێك باوەر نەهێنێت بەدڵنیاییەوه ئەچێته دۆزەخەوه ئەگەر باوەڕیش بهێنێت له ڕۆژی دواییدا لەبەردم الله دا بەبێ پاڕانەوەی كەس بۆی و

بەتەنها وە تەنها لە توانایدایە کە هیواخوازبێت ڕەنگە و لەوانەیە لەو کەسانە بێت کە ڕزگاریان دەبێت.... وە ئەمە هەواڵێکی زۆر ناخۆشە لە قاموسدا مانای ووشەی (عسی) بەمانای (ڕەنگە و لەوانەیە و ئیحتیماله) دێت، لە قاموسی کوردیدا بەمانای (عسی) وەردەگێڕدرێت بەو شەی (لەوانەیە) ئەمە لەوانەیە ڕاستبێت، بەڵام زۆر دڵڕەقانەیە. لەلایەکی ترەوە کتێبی مزگێنی هەواڵیٚ خۆشی پێیە کە عیسا دەڵیت: من نەهاتووم تا خزمەت بکرێم بەڵکو خزمەت کەم، ژیانم وەك قوربانی ببەخشم بۆ زۆربەتان. قسەیەکی تر لە پۆڵسی پەیامبەری عیساوە دەڵێت: ئەگەر دان بەوەدا بنێیت کە عیسا خودایە و لەدڵەوە باوەڕ بەوە بکەیت کە خودای مەزن زیندوی کردوٚتەوە، ئەوە تۆ ڕزگارت دەبێت وە ئەمە هەواڵێکی خۆشە. ئێوە ئەم پێشبینییە بەدی هاتووانەتان خویندەوە لەگەڵما وەك بەڵگە کە پێنج سەد کەس عیسایان بینیوە کە لە مردن زیندووبووەتەوە وە بەڵگەی شوێنەواری زۆر هەیە کە ڕاستی ئینجیل دەسەلمێنن. داواتان لیٚ دەکەم کە کۆپیەك لەکتێبی پیرۆز بکڕن و بیخوێننەوە کۆمەڵێك هەواڵیٚ خۆش دەبیستن بوٚڕۆحتان خودای مەزن پیرۆزتان بکات وە سوپاس.

دکتۆر زاکیر نایك وەڵامی دکتۆر ویلیام کامبڵ دەداتەوە

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم، بسم اللة الرحمن الرحیم، (أفلا یتدبرون القرآن ولو كان من عند غیر الله لوجدوا فیه اختلافا كثیرا)، (رب اشرح لی صدری ویسر لی أمری واحلل عقده من لسانی یفقهوا قولي)، زۆر بەڕێز دکتۆر کامبڵ وە خوشکان و برایانی بەڕێزم، السلام علیکم و رحمەالله و براکتە. دکتۆر کامبڵ تەنها باسی تەنها ٢ لەو ٢٢ کێشەیەی کرد کە باسم کرد، یەکەمیان ئەوە بوو ئەو (ڕۆژ) ی دروستبونی ئاسمان و زەوی مەبەست پێی ماوەیەکی درێژە، من خۆم وەڵامەکەم پێدای ئەوکاتە

ووتم ئەگەر مەبەستت لە (ڕۆژ) وەك قورئان بێت کە ماوەیەکی درێژە ئەوا تۆ تەنها دوو کیشەت چارەسەر دەبێت کێشەی دروستبوونی گەردوون لە شەش ڕۆژدا و کێشەی پەیدابوونی ڕووناکی لە یەکەم ڕۆژدا و زەوی لە سێیەم ڕۆژدا، بەڵام چوار کێشەکەی تر هەر ئەمێنێتەوە، واتە دکتۆر ویلیام کامبڵ بڕیاریدا کە وشەی (ڕۆژ) لە ئینجیلا بەمانای ماوەیەکی درێژ بێت وە لە ٦ هەڵەی زانستی ٢ هەڵەی چارەسەرکرد، ، بەڵام هاوڕایە ئەوەی کە ماوە ٤ هەڵەی زانستیە وە ئەڵێت: ئەستەمە جوابدانەوەی هەڵەکان. وە دووەم خاڵ کە باسی کرد لەبارەی تاقیکردنەوە زانستییەکەی مزگینی مەرقایە لە بەشی ١٦ دەقی ١٧ و ١٨ وە باسی هاوڕێیەکی خۆی کرد کە وابزانم ناوی (هاری) بوو لە مەغریب هاوڕێکەی (کوسکوس)ی خواردبوو (واتە گە نمی کوڵاو) کتێبی پیرۆز بە وەرگێردراوی کینگ و جەیمس و وەرگێڕدراوە نێودەوڵەتییەکەوە ئەڵێن ژەهرێکی کوشندە بخواتەوە نەك بخوات، واتە بەشێوەی شلەمەنی بیخواتەوە هەرچەندە ئەوەش کێشە نییە ئەگەر کەسێك ژەهرەکەی خواردبێت، بەڵام بیهێننە پێش چاوتان یەك کەس لە مەغریب، وابیستوومە کە دوو ملیۆن مەسیحی هەیە لەو دوو ملیۆنە یەك کەس ناتوانێت بێتە پێشەوە بۆ ئەم تاقیکردنەوەیە من وام ئەزانی دکتۆر کامبڵ مەسیحییەکی ڕاستەقینەیە بۆیە داوام کرد کە خۆی تاقیکردنەوەکە ئەنجامبدات نەك هاوڕێکەی یان خەڵکی تر، هەروەها ووتی خوێن لەدەمی هاوڕێکەمەوە هاتۆتە دەرەوە کە ژەهرەکەی خواردووە وە من و دکتۆر کامبڵ پزیشکین باش ئەزانین ئەگەر کەسێك ژەهر بخوات خوێن لەدەمی دێتەدەر ئیتر چ گرنگییەکی هەیە ئەم چیرۆکە، ئەوکەسەی کە تاقیکردنەوەکە ئەکات ئەبێت هەموو ئەمانەی تیابێت سەرباری ئەوەی ئەبێت بە زمانی بیانی قسەبکات وە ئەزانم دکتۆر کامبڵ چۆن وەڵامی دایەوە کە ئەگەر مزگێنی مەرقا بەشی ١٦ بخوێنیتەوە تێنگەیت ئەو زمانانەی

قسەیان پێ ئەکرا ناسراو بوون وە خەڵك ئەیان زانی وە زمانی بیانی بەهەمان شێوە، بەڵام دکتۆر کامبڵ نازانێت زۆربەی ئەو ئامادەبوانەی ئێرە بانگدەکرێن (ماراتی و کۆزاتی) تەنانەت منیش ئەزانم بەس ئەگەر پرسیارت لێ بکەم (فوتچێ) ئەگەر پێت بڵێم (میرگوت)بە واتا گشتییەکەی(تامل)ە کەس وەڵام نایاتەوە؟ ئەمانە وشەی زمانی بیانین کەس ئەزانێت مانای (ئۆمیلیالم) چییە؟ واتە ئاو (لە ناو ئامادەبوانەوە وەڵامێك دێت) زۆر تەواوە، ئایا تۆ مەسیحیت؟ پرسیار لەو بەڕێزە ئەکەم کە وەڵامی دایەوە ئایا مەسیحیە؟ نا موسوڵمان دەرچوو، ، بەڵام ئەبوایە مەسیحییەکان وەڵامیان بدایەتەوە تا دەرچن لە تاقیکردنەوەکە کۆمەڵێك خەڵکی زۆر لێرە ئامادەیە تەنها مەسیحییەکان ئەوەیان لەسەرە بەسادەیی قسەیان لەگەڵ کەن وەك بڵێن (چۆنی)، (شەلۆم)، (کیف حالك) کە ئەمانە زمانی بیانین، ، بەڵام نەتان توانی بیسەلمێنن کە مەسیحین وە سەلمانتتان کە من ڕاستم. تائێستا چاوپێکەوتنم لەگەڵ هەزاران مەسیحیدا کردووە کەسیان نەیان توانیووە لەم تاقیکردنەوەیەدا دەربچن وە ئێستا دکتۆر ویلیام کامبلیش چووە پال ئەو هەزاران کەسە. تەنها دووخاڵی باسکرد دکتۆر ویلیام کامبڵ وەڵامی ئەو ٢٠ پرسیارەی نەدامەوە کە ئاراستەیم کردبوو وە دەستیکرد بە باسکردنی پێشبینی کردن چی پەیوەندییەك هەیە لەنێوان پێشبینیکردن و زانستی ناو ئینجیل؟ ئەگەر پێشبینی بکەینە پێوەر بۆ ڕاستێتی ئەوا کتێبی پێشگۆییەکانی (نۆستراداموس) ئەبیت باشترین کتێب بێت. بەناوی خوداوە دکتۆر کامبڵ باسی تیۆری ئەگەرەکانی کرد بۆ پێناسەکردنی ئەو تیۆریە کە چۆن لێکۆڵینەوە بکەین لەنێوان ڕاستییە زانستییەکان لەگەل قورئانا بگەڕێنەوە سەر ڤیدیۆکەم بەناوی (ئایا قورئان کەلامی خودایە؟) بەشێوەیەکی زانستی سەلماندوومە کە چۆن تیۆری ئەگەری بەکار دێنیت، لەم ڤیدیۆیەدا دکتۆر کامبڵ لەسەر تیۆری ئەگەری بەکاردەهێنێت بۆ

پێشبینیکردن ئەگەر من بمەوێت پێشبینییەکانی بەهەڵە بخەمەوە هەرچەندە ئەتوانم بەهەڵەی بخەمەوە، بەڵام باوای دابنێین بە ڕێگای ڕێککەوتن بەراوردی ئەکات وە ئەمە ڕاست دەردەچێت و لەگەڵیام، هەرچەندە بە دۆزینەوەی یەك پێشبینی بەدی نەهاتوو ئینجیل هەمووی بەدرۆ ئەکەوێتەوە کە لەخوداوە هاتبێت، ئەتوانم لیستێك پێشبینیتان پێشکەش بکەم کە هیچی بەدی نەهاتووە. بۆ نمونە ئەگەر کتێبی (پەیدابوون) بخوێننەوە بەشی ٤ دەقی ١٢ دەڵێت: خودا بە (قابیل)ی ووت تۆ هەرگیز ناتوانیت جێگیر بیت بەڵکو هەردەم گەڕیدە و یاخی دەبیت، چەند دەقێك دوای ئەوە ئەڵێت: لە (پەیدابوون) بەشی ٤ دەقی ١٧ قابیل خێزانی پێك هێناو شارێکی بنیاد ناو جێگیر بوو، کە ئەمە پێشبینییەکی هەڵەیە سەیری (جێرمایا) بەشی ٣٦دەقی ٣٠ بکەن ئەڵێت: کەس نەیتوانیوە لە سەر کورسی پاشایەتی داود دابنیشیت لە دوای (جۆ حاکیم) واتە کە لەدوای ئەوەوە دانانیشێت لەسەر کورسی پادشایەتیەکەی، بەڵام گەر دووەم پادشا بخوێننەوە بەشی ٢٤ دەقی ٦ ئەڵیت: (جۆحاکیم) لەدوای ئەوەی کە مرد (جۆحاچین) ی کوڕی شوێنی پادشایەتیەکەی گرتەوە. کە ئەمە پێشبینییەکی بەدی نەهاتووە، یەك دانە پێشبینی هەڵە بەسە بۆ بەدرۆخستنەوەی هەموو ئینجیل، بەڵام من ئەتوانم بیست پێشبینی هەڵەت بەمێ. ئەگەر (حزقیال) بخوێننەوە بەشی ٢٦ (نەبو خوضنصر) لە داهاتوا تایرس لەناودەبات، بەڵام ئێمە ئەزانین کە ئەوەی تایرسی لەناوبرد ئەسکەندەری مەزن بوو نەك (نەبو خوضنصر)، کەواتە ئەمەش پێشبینییەکی هەڵەیە. (اعشیا) بەشی ٧دەقی ١٤ پێشبینی کەسێك ئەکات کە لەدایك ئەبێت، لە دایکێکی پاکیزە کە وشە عیبریەکەی بەکار هاتووە بەمانای کیژێکی گەنج دێت نەك پاکیزە، کێشەمان نییە لەوەدا کە پاکیزە بووە یان کچێکی گەنج بووە، ئەڵیت ئەو منداڵە لەدایك بووە پێی

دەوترێت (عمانوێل)، بەڵام لە هیچ شوێنێکدا لە مزگێنیدا نەهاتووە بە عیسا بوترێت (عمانوئێل) ئەمەش پێشبینییەکی هەڵەی تر. ئەتوانم کۆمەڵێك پێشبینی هەڵەی ئینجیل بخەمە ڕوو کە یەك دانە هەڵە بەسە بۆ بەهەڵە خستنەوەی هەموو ئینجیل، واتە بە پێی تیۆری ئەگەری یەکەی تۆ سەلماندمان کە ئینجیل کەلامی خودا نییە. دکتۆر کامبڵ ووتی (ئیلیاس) بە پێی قورئان جەنگی بردۆتەوە و بە پێی ئینجیل جەنگی دۆڕاندووە، ئەمە مانای ئەوە نییە کە قورئان هەڵەیە و ئینجیل ڕاستە، و کۆمەڵێك جیاوازی تر ئەم جیاوازیەی کە هەیە مانای ئەوە نییە کە ئینجیل ڕاستە و قورئان هەڵەیە بەڵکو تۆ ئەگەری ئەوە دا ئەنێت کە ئینجیل ڕاستە و کەلامی خودایە گەر بێیت لێکۆڵینەوە لە هەردوکیان بکرێت لەوانەیە قورئان ڕاستبێت و ئینجیل هەڵەبێت، یان ئەگەری هەیە قورئان هەڵەبێت و ئینجیل ڕاستبێت، یان هەردوکیان ڕاستبن، ئەگەری هەیە هەردووکی هەڵەبێت، جا چیمان پێویست ئەبێت بۆ ئەوەی بزانین کامیان ڕاستە وە کامیان هەڵەیە ئەبێت لە دەرەوە بگەڕێیت و بەڵگە لەسەرچاوی دروستەوە بهێنیت هەر لەبەر ئەوەی ئینجیل ئەڵێت (ئیلیاس) بردویەتیەوە مانای ئەوە نییە قورئان هەڵەیە، چونکە ئینجیل وا دەڵێت، وە ئەمە شتێکی نالۆجیکییە. دکتۆر کامبڵ بێ لەوەی کە وەڵامی دوو خاڵی دایەوە لەو هەڵە زانستیانەی کە باسم کرد تەنها کەمێك وەڵامی گومانەکانمی دایەوە، پێشتر لەبەر نەبونی کات کە پێنج بۆ شەش گومانی تری باسکرد کە بە ئیزنی خودا هەمووی وەڵام دەدەمەوە. دکتۆر کامبڵ ڤیدیۆیەکی منی باسکرد دا کە قسەی بەڕێز (شابیر عەلی) نقلْ ئەکەم کە دەڵێم: مانگ ڕوناکییەکی وەرگیراوی هەیە. قورئانی پیرۆز لە سورەتی الفرقان دا بەشی ٢٥ ئایەتی ٦١ دەڵێت: گەورەیی و مەزنی بۆ ئەو زاتەی کە چەندەها خولگەی لە ئاسماندا داناوە و چرایەکی داناوە کە خۆرە وە مانگی داناوە کە

ڕوناکییەکی وەرگیراوی هەیە، المنیر واتە ڕوناکییەکی وەرگیراو وە ئەو وشەیەی کە بەردەوام بەکاردێت بۆ مانگ وە بەردەوام هەر دوو وشەی (المنیر) یان (نور) بەکاردێت بۆ مانگ، کە بەمانای ڕووناکی وەرگیراو (پەرچدراوە) دێت وە ئەو وشە عەرەبییەی کە بەکاردێت بۆ خۆر وشەی (وهاجا) یە کە ماناکەی وەك گڕی مەشخەڵێکە، وە ئەتوانم لیستێك ئایەتت بدەمێ وەك سەرچاوەی قسەکەم، وەك سورەتی النور ئایەتی ٥٠ و ٦٠ وە سورەتی یونس ئایەتی ٥ و هتد... دکتۆر کامبڵ وتی ئەگەر ئەو وشەیە مانای ڕووناکی بەرپەرچدراوە بێت وە ئایەتی ٣٤ و ٣٥ سورەتی النوری خوێندەوە کەدەڵێت (الله نور السماوت والارض) کە خودا ڕووناکی ئاسمانەکان و زەوییە، بەڵام ئایەتەکەی تەواو نەکرد. هەموو ئایەتەکە بخوێنەرەوە ئینجا تێبگە کە دەڵێت چی، ئایەتەکە دەڵێت: خودا ڕوناکی ئاسمانەکان و زەوییە واتە لە ڕووناکی ئەچێت لە تاقێکدایە وە لەناو تاقەکەدا چرایەك هەیە لێرەدا خودا ڕوناکی خۆی هەیە لەگەڵ ڕوناکی بەرپەرچدراوە وەك ئەو گڵۆپانەی دەیانبینن کە هاڵۆجینیان تێدایە وە گڵۆپ وەك سیراج وایە، بەڵام ڕوناکییە بەرپەرچدراوەکە وەك مانگە کە ڕوناکییەکە وەردەگرێت و دەیداتەوە ئەو شوشەیەی کە گڵۆپەکە هەیەتی ڕووناکی خۆی تیایە، سوپاس بۆ خودا کە بێجگە لە ئەوەی کە ڕوناکی خۆی هەبێ خودا ڕوناکی بەرپەرچدراوەی هەیە، وە ئایەتەکە دەڵێت: کە لەتاقەکەدا چرایەك هەیە وە ئەو ڕووناکی چرایە ڕوناکی خودا خۆیەتی پاك و بێگەردی بۆ ئەو. دکتۆر کامبڵ بۆ چونی وایە کە قورئان دەڵێت: قورئان نورە واتە ڕوناکییەکی بەرپەرچدراوەیە، بەدڵنیاییەوە قورئان ڕوناکی وەرگیراوی خودا و ڕێگا ڕاستەکەی پیشان دەدات، سەبارەت بە پێغەمبەر محمد کە ڕووناکی خۆی هەیە، چونکە حەدیسەکانی ڕێگای ڕاستن بۆ ئێمە محمدیش بۆ ئێمە ڕووناکییەکی وەرگیراوی هەیە وە هەروەها وەك

چرایەك وایە کە ڕوناکی خۆی پێبێت. سوپاس بۆ خودا زانینی خۆی پێ بووە وە ڕێگەی نیشاندراوە لەلایەن خوداوە سوپاس بۆ خودا، ئەگەر ئەم ئایەتیە النور وەك ڕووناکی شکاوە بەرپەرچدراوە و المنیریش هەر وەك ڕوناکییەکی بەرپەرچدراوە. سوپاس بۆ خوا ئەتوانین بە شێوەیەکی زانستی بیسەلمێنین کە ڕوناکی مانگ هی خۆی نیە بەڵکو وەرگیراوە.

لەو خاڵانەی تر کە دکتۆر ویلیام کامبڵ باسی کرد لەبارەی سورەتی (الکهف)ەوە بوو لە ئایەتی ٨٦ دا کە (ذو القرنین) ئەبینێت خۆر لە گۆماوێکدا ئاوا ئەبێت گەر ئەمە بهێننە پێش چاوتان ئەزانن کە شتێکی نازانستییە، بەڵام ئەو وشەیەی کە بەکار هێنراوە لێرەدا وشەی (وجد)ە یە کەبە واتای (وادەردەکەوێت لە پێش چاویدا) وە دکتۆر کامبڵیش عەرەبی باش دەزانێت کە وشەی (وجد) لە فەرهەنگی وشەکاندا بە واتای دەرکەوت دێت لێرەدا خوای گەورە ئەوە وێنا دەکات کە ذو القرنین چی دەهاتە پێش چاوی ئەگەر ڕستەیەك بڵێم کە خوێندکارێك لە پۆلدا ووتویەتی "٢کۆی ٢یەکسانە بە ٥" ئەمە من نەم ووتووە ئەمە خوێندکارەکە وتویەتی من هەڵە نیم خوێندکارەکە هەڵەیە شێوازی زۆر هەیە بۆ لێکدنانەوەی ئەم ئایەتە یەکەمیان بە بۆچونی (محمد اسد) مکە دەڵێت: (وجد) بەمانای بۆی دەرکەوت واتە بۆ ذو القرنین دەرکەوت وە بەو شێوەیە دەهاتە پێش چاوی لێکدانەوەی دووەم ئەوەیە کە وشەی مغریب واتە خۆرئاوابوون ئەتوانرێت بۆ کات و بۆ شوێنیش بەکاربێت کاتێك ئەڵێین خۆر ئاوا بوون بۆ کات بەکاردێت وەك بڵێین سەعات ٧ خۆر ئاوا دەبیت ئەمە بۆ کاتە، بەڵام گەر بڵێم خۆرئاوا دەبێت لە ڕۆژئاواوە ئەمە بۆ شوێن بەکاردەهێنرێت ئەگەر ئەم ئایەتە بۆ کات بەکار بهێنرێت دەرە نجامەکەی ئەوەیە کە ژوالقرنین نەگەیشتووەتە

شوێنی خۆر ئاوابوون بەڵكو لە كاتی ئێوارەدا گەیشتووە وە كێشەكە چارەسەر بوو وە ئەتوانین بە زۆر شێوەی تر چارەسەری كێشەكە بكەین هەرچەندە دكتۆر كامبڵ ئەڵێت نا ئەو لێكدانەوانە دوورن لە وشەكانەوە وە ئەبێت وا لێكی بدەینەوە كە قورئان دەڵێت خۆر لە گۆماوێكدا ئاوا دەبێت بابزانین كە ئەم خۆرە لەگۆماوێكدا ئاوا دەبێت با زیاتر ڕوونی بكەینەوە كە لە ئەمڕۆدا كە ئەم وشانە بەكاردەهێنین خۆرئاوا بوون یان خۆر هەڵهاتن كە بەشێوەیەكی زانستی تێدەگەین كە خۆر هەڵنایەت و ئاواش نابێت ئەزانین بەشێوەیەكی زانستی كە خۆر بەرز نابیتەوە وە نانیشیتەوە بەڵكو سوڕانی زەوییە بەدەوری خۆیدا كە شەو و ڕۆژ دروستدەكات، بەڵام لە ڕۆژنامەكاندا ڕۆژانە دەیخوێنیتەوە كە خۆر سەعات ٧ ئاوا دەبێت سەعات ٦ هەڵدێت كەواتە ئەم گۆڤارانە نازانستین وە هەمووی هەڵەن ئەگەر وشەی دیزاستەر بەكاربهێنم كە لە ئێستادا خەڵك بە واتای ڕودانی نەهامەتی بەكاری دێنن، بەڵام لە كۆندا مانای ئەستێرەی ئێوارە هاتووە كە هەسارەی ڤینۆس بووە ئێستا گەر بڵێم دیزاستەر خەڵك بە نەهامەتیی وبەڵا تێدەگات نەك بەمانا ڕاستە كۆنەكەی كە هەسارەی ڤینۆسە لە پێشدا هەبووە هەمووان باش دەزانین كە ئەگەر شێت بێت پێی دەڵێن (لونەتیك) ئەی مانای ڕاستەقینەی لونەتیك چییە؟ واتا ڕاستییەكەی هەیڤ لێیداوە یان تێكچووە بەهۆی گۆڕنی شێوەی مانگەوە، بەڵام زمانەكان پەرەیان سەندووە بەهەمان شێوە خۆرهەڵاتن بەتەنها بەكار هێنانی وشەیە وە خودا بەم شێوەیە ڕێگا نیشانی مرۆڤایەتی ئەدات تا تێبگەین لەبەر ئەوە تەنها خۆرئاوابوونە مەبەست وە خۆرهەڵاتنە مەبەستەكەی نەك خۆر بنیشێت و خۆر بەرز بیتەوە لە شوێنێكەوە ئەم ڕوونكردنەوە وێنەیەكی ئاشكراو ڕوون دەبەخشێت كە ئایەتەكەی قورئان لە سورەتی الكهف دا ئایەتی ٨٦ هی دژیەك نییە لەگەڵ زانست دا بەڵكو تەنها شێوازێكە لە ئاخاوتنی خەڵكی دكتۆر كامبڵ

ئایەتی ٤٥ - ٤٦ ی سورەتی الفرقانی خوێندەوە کە سێبەر درێژیەکەی زیاد دەبێت وە ئەتوانین بیوەستێنین وە خۆر ڕێنیشاندەریەتی وە لە کتێبەکەی دا ڕەخنە دەگرێت و دەڵێت ئایا خۆر دەجوڵێت؟ منیش دەڵێم لە کویای ئەم ئایەتەی سورەتی الفرقان دا ٤٥-٤٦ دەڵێت خۆر دەجوڵێت ئەم ئایەتە بەهیچ شێوەیەك ناڵێت خۆر دەجوڵێت وە لە کتێبەکەیدا دەڵێت وە لە قسەکانیشیا دوپاتی کردەوەکە ئێمە لە قۆناغی ناوەندی لە خوێندنگا دا فێرکراوین کە سێبەر بەهۆی سوڕانی زەوی بەدەوری خۆیدا درێژییەکەی کەم زیاد دەبێت و یان کورت دەبیت، بەلام قورئان دەڵێت خۆر ڕێنیشاندەری سێبەرە، کە لە ئەمڕۆدا هەرکەسێك گەر نەخوێندەواریش بێت دەزانێت سێبەر بەهۆی خۆرەوە دروست دەبێت نەخوێندەواریش دەزانێت کە سێبەر بەهۆی خۆرەوە دروست بووە وە قورئان ئەمە دەڵێت وە ڕاستیشە، بەڵام قورئان ناڵێت خۆر دەجوڵێت تا سێبەر دروستبێت کە ئەمە قسەی دکتۆر کامبڵە ئەیداتە پاڵ قورئان خۆر ڕێنیشاندەرە لەم ئایەتەدا بەبێ تیشکی خۆر سێبەر دروست نابێت ئەزانم بەتیشکی گلۆپیش سێبەر دروست ئەبێت، بەڵام ئەوەی باسکراوە لە قورئانا ئەو سێبەرەیە کە ئەیبینین ڕۆژانە وە درێژ دەبیت و کورت دەبێت خاڵێکی تر دکتۆر کامبڵ باسی مردنی پێغەمبەر سولەیمانی کرد لە سورەتی سباء دا ئایەتی ١٢ - ١٤ کەباسی مردنی سولەیمانە، دکتۆر کامبڵ ووتی بیهێننە پێش چاوتان کە کەسێ ئەمرێت و گۆچانەکەی بەدەستیەوەیە ئەمرێت و کەس پێی نازانێت و کۆمەڵێك باسی تر کۆمەڵێك ڕێگا هەیە بۆ وەڵامدانەوەی خاڵی یەکەم کە سولەیمان سەلامی خوای لێ بیت پێغەمبەر بووە وە ئەکرێت موعجیزەیەك بوبیت کاتێك ئینجیل دەڵێت عیسا مردوو زیندوو ئەکاتەوە یاخود لە دایکێکی پاکیزە لە دایك دەبێت کامیان قورسترە بۆ باوەڕپێکردن لە دایکێك لەدایك بێت بێ باوك و مردوو زیندوو بکاتەوە یان کەسێك بەسەر گۆچانەکەیەوە

بمرێت بۆ ماوەیەکی درێژ خودا ئەتوانێت موعجیزە بدات بە پێغەمبەر عیسا ئەی چۆن ناتوانیت بیدات بە پێغەمبەر سولایمان (سەلامی خوایان لێبێت) ئەی موسا چۆن توانی ئەو دەریایە بکاتە دوو بەش یان دارێك فڕێ بدات و ببێتە مار کە قورئان و ئینجیل لەو خاڵەندا هاوبەشن ئەگەر خوا ئەوانە بتوانێت بەدڵنیایەوە لە توانایدایە ئەوەی سولەیمانیش بکات سەربارى ئەم وەڵامانە قورئان بەهیچ شێوەیەك ناڵێت سولەیمان بەسەر گۆچانەکەیەوە بۆ ماوەیەکی زۆر بەمردووی ماوەتەوە قورئان لەبارەی سولەیمانەوە تەنها دەڵێت: کۆمەڵێك زیندەوەری سەر زەوی بە بۆچونی هەندێك دەڵێن مێروولە یان زیندەوەرەکانی تری سەرزەوی کە هاتوون وە گەستویانە ئەگەری هەیە کە سولەیمان مردبوويێت وە کەوتبێت بەسەر گۆچانەکەیدا وە ئاژەڵێك خۆی دابیت بەگۆچانەکەیداو سولەیمان کەوتبێت بەسەرزەویدا، بەڵام ئەگەری ئەوە دائەنێم کە دژییەکانە لێکۆڵینەوەی لەسەر بکەم، چونکە بە بێگوێدانە ئەوەی ئایا دژییەکانە لێی دەڕوانی یان شێوازی بەراوردکردنەکە خاڵە لێکچووەکان دەستنیشان بدۆزیتەوە کێشەی نییە، وەك ئەو ئایەتەی لەسەرەتایا خوێندمەوە لە سورەتی النساو ئایەتی ٨٢ ئایا بە وردی بیرناکەنەوە لە قورئان ئەگەر لە لای کەسێکی دیکەوە بهاتبا ئەوە جیاوازی و کێشمە کێشمێکی زۆری تێدا دەدۆزرایەوە، بێ گوێدانە شێوازی بەراوردکردن هەرگیز ناتوانی بەشێوەیەکی لۆجیکی ئایاتێك بهێنی کە دژبەئایەتێکی تر بێت وا یاخود دژ بە زانستی چەسپاو بێت، هاوڕام لەگەڵ دکتۆر کامیل دا کە سولەیمان بۆ ماوەیەکی زۆر ڕاوەستاو بووە، بەڵام وەڵامەکەش هەر لەهەمان ئایەتدایە کە کاتێك سولەیمان دەکەوێ بەسەرزەویدا پەرییەکان دەڵێن ئەگەر بمانزانییایە کە سولەیمان مردووە ئەوا لە کارو فرمانی قورس بەردەوام نەدەبوون، مەبەستەکەی ئەوەیە کە تەنانەت پەرییەکانیش علمی غیب نازانن،

چونکە جنەکان وایان ئەزانی کە خۆیان زۆر سەردار و بەتوانان، بەڵام خودا دەیەوێت پێیان بڵێت تەنانەت ئەوانیش زانستی غەیب نازانن.

دکتۆر کامبڵ باسی دروستبونی شیری کرد لە سورەتی النحل دا ئایەتی ٦٦ یەکەم کەس کەباسی سوڕی خوێنی کردووە (ابن نفیس) بوو کە ٦٠٠ ساڵ دوای دابەزینی قورئان وە ٤٠٠ ساڵ دوای ئەویش (ویلیام هارڤی) ناساندی بە وڵاتانی غرب واتە ١٠٠٠ ساڵ دوای دابەزینی قورئان. ئەو خواردنەی کە ئەیخۆیت دەڕوات بۆ ڕیخۆڵە وە لە ڕیخۆڵەکانەوە پێکهاتەکانی ئەو خواردنە ئەگەن بە ئەندامە جیاوازکانی لەڕێگەی خوێنی سوڕاو و هەروەها لەڕێگەی جگەرەوە وەهەندێك جار دەگەنە شیر ڕژێنەکان کە بەرپرسن لە بەرهەمهێنانی شیر، وە قورئان ئەم زانیارییەمان پێدەدات بە کورتی لە سورەتی النحل دا ئایەتی ٦٦ دەڵێت: بەڕاستی لە ئەو مەڕ و ماڵاتەی کە هەتانە پەند و ئامۆژگاری هەیە کە ئەو خواردنەوەیەتان پێدەدەین کە لە لاشەیاندا پێکدێت لە پێکهاتەیەکانی ناو ڕیخۆڵە و خوێن وە شیرێکی بێگەردە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە، سوپاس بۆ خودا ئەوەی کە بەم دواییە زانست ئەمەی دەرخستووە کە ٥٠ ساڵ یان ١٠٠ ساڵ لەمەوپێش لە کاتێکدا قورئان ١٤٠٠ ساڵ پێش ئێستا باسی کردووە وە ئەم پەیامە دووبارە دەبێتەوە لە سورەتی المؤمنون ئایەتی ٢١.

دکتۆر ویلیام باسی ئەوەیکرد کە ئاژەڵ کۆمەلگایان هەیە تیایدا دەژین، قورئان لە سورەتی انعام دا ئایەتی ٣٨ دەفەرموێت: ئێمە هەموو ئاژەڵانی سەرزەویمان دروستکردووە هەروەها هەموو باڵندەکانی ئاسمان تا وەك کۆمەلگا بژین وەك ئێوە، وە ئەزانم دکتۆر کامبڵ باسی ئەوە دەکات کە جاڵجاڵۆکە نێرەکە ئەکوژێت و ئێمە هاوسەری یەکتری ناکوژین و کۆمەڵێك شتی تری وەك فیل وا ئەکات و مرۆڤ وا ناکات

که دکتۆر کامبڵ باسی هەڵسوکەوتی کرد، بەڵام قورئان باسی هەڵسوکەوت ناکات هەر لەبەر ئەوەی دکتۆر ویلیام لە قورئان تێناگات، مانای ئەوە نییە کە قورئان هەڵەیە قورئان دەڵێت: ئەوان بە کۆمەڵ دەژین کە مەبەستی لە ئاژەڵەکان و باڵندەکانە کە کۆمەڵگایان هەیە وەك مرۆڤەکان نەك هەڵسوکەوتیان وەك مرۆڤەکان، وە زانستی ئەمڕۆ پێمان دەڵێت کە هەموو ئاژەڵەکان و باڵندەکان و زیندەوەرەکانی سەر زەوی کۆمەڵگایان هەیە وەك مرۆڤ بەیەکەوە دەژین.

کاتم نەبوو جاری پێشوو باسی هەموو خاڵەکانی کۆرپەلەناسی بکەم هەموو سەردێڕەکانم باسکرد کەهەشت بۆ نۆ خاڵ بوو، بەڵام ئێستا بەووردەکاریەوە باسی ئەکەم، بێجگە لەوخاڵانەی کە وەڵامم دایەوە هەندێ بابەتی دیکەی باسکرد کە وتی قۆناغەکانی گەشەکردنی کۆرپەلە لەلایەن (گەیلان و هیپۆکراتیس)ەوە باسکراوە وە کۆمەڵێك سڵایدی نیشاندان ئەوەی کە گرنگە بیزانن ئەوەیە گەر کەسێك پێشتر شتێکی زانیبێت و هاوتابێت لەگەڵ قورئانا مانای ئەوە نییە قورئان لەوی وەرگرتووە گەر وای دابنێین من بانگەشەی شتێك ئەکەم کە ڕاستە، بەڵام پێش من کەسێکی تر ئەم قسەیەی کردووە، ئەمە مانای ئەوە نییە کە من لەوم وەرگرتووە لەوانەیە لەوم وەرگرتبێت و لەوانەیە لەوم وەرنەگرتبێت بەبەکارهێنانی شێوازی دژیەك لەگەڵی دا بەڵێ ئەگەیتە ئەو ئە نجامەی کە کۆپی کراوە، بەڵام قورئان ئەو شتانەی کە هەڵەن لە (هیپۆکراتیس)ـەوە هیچی نەیهێناوە ئەگەر قورئان ئەم زانیاریانەی لەوان وەرگرتایە ئەوە هەمووی وەرئەگرت بەهەڵەکانیانەوە شتێکی مەنتیقییە بەو شێوەیە بوایە مەگەر خاوەنەکەی زانایەك بێت کە هەڵبژێرێ کامە هەڵەیە و کامە ڕاستە و محمد تەنها ئەوکات ڕاستەکانی کۆپی ئەکرد وەك زانا هەموو قۆناغەکانی کە

(هیپۆکراتیس و گەیلان) دیارییان کردووە وەك ئەوەی قورئان نییە، کە (هیپۆکراتیس و گەیلان) باسی شێوەی کرمی زەروو ناکەن وە بەهیچ شێوەیەك باسی گۆشتی جاوراو ناکەن (هیپۆکراتیس و گەیلان) باوەڕیان وابووە کە ئافرەتیش مەنی (تۆو)ی هەیە تەنانەت ئینجیلیش وادەڵێت، ئەگەر ئینجیل بخوێننەوە لە لیڤیتیکا دا بەشی ١٢دەقی ١-٢ دەڵێت: ئافرەت تۆوی هەیە، لەڕاستیدا کتێبەکەی ئێوەیە لە (هیپۆکراتیس و گەیلان)ـەوە کۆپی کردووە، لە کتێبی (ئەیوب)دا لەبەشی ١٠ دەقی ٩-١٠ دا دەڵێت: مرۆڤمان لە قوڕ دروست کردووە وەك تێکەڵکردنی شیر و پەنیر کە ئەمە دەقا و دەق کۆپیکردنی قسەکانی (هیپۆکراتس)ـە، بۆچی ئەمانەی ئینجیل دزراوە؟ ئەم قسانەی بەدڵنیایەوە هی خودا نین مرۆڤ لە قوڕ دروستکراوە وك پەنیر و شیر وە کتێبی پیرۆزیش ئەمەی دەقا و دەق کۆپی کردووە، بەڵام سوپاس بۆ خودا گەر کتێبەکانی کۆرپەلەناسی بخوێنیتەوە تەنانەت دکتۆر (کیث مۆر) ووتی: کە (هیپۆکراتیس و گەیلان و ئەرستۆ) و هاوتاکانی بەدڵنیاییەوە کاری زۆریان کردووە لە بواری کۆرپەلەزانیدا، بەڵام شتی ڕاستیان هەیە و هەڵەشیان هەیە، وەباسی ئەوەش دەکات کە سەدەکانی ناوەڕاستدا و ئەو کاتەی عەرەبەکان، قورئان باسی هەندێك زانیاری زیادەشی تێدایە ئەگەر هەموو قسەکانی ئەوانی کۆپی بکردایە بۆ چی دکتۆر (کیث مۆر) لە کتێبەکەیدا پێزانینی هەیە بۆ قورئان وە پێزانینی هەیە بۆ (هیپۆکراتیس وگەیلانیش)، بەڵام لە دوای ئەوەی دەست خۆشییان لێ دەکات ئەڵێت ئەوان هەڵە بوون، بەڵام ناڵێت قورئان هەڵە بووە، کە ئەوە وەك بەڵگە بەسە بۆ ئەوەی کە قورئان کۆپیکراوی یۆنانییەکان نیە.

لەبارەی تیشکی مانگەوە لە یۆنانییەکانەوە کۆپی کراوە وە تۆ پێم ئەڵێی خڕی زەوی زانراوە ئەزانم کە (پیتاگۆراس) و یۆنانییەکانی ٦٠٠ ساڵ پێش میلاد باوەڕیان وابووە کە زەوی دەسوڕێتەوە، وە ڕوناکی خۆر بەرپەرچدراوەیە ئەگەر پێغەمبەر محمد قسەی ئەوانی هێناوە بۆ ئەوەی نەهێناوە کە باوەڕیان وابووە خۆر لەشوێنی خۆیدا وەستاوە یان باوەڕیان وابووە کە خۆر لە ناوەڕاستی گەردووندایە؟ باشە بۆچی پێغەمبەر محمد هەڵەکانی کۆپی نەکردووە بەس ڕاستەکانی کۆپی کردووە؟ هەموو ئەمانە بەڵگەن کە محمد هیچی لە ئەوان وەرنەگرتووە وە دکتۆر کامبلْ لیستێکی درێژی هێناوە لە یۆنانییەوە بۆ سریانی و دواتر عەرەبی و کۆمەڵێك لێکدانەوەی زۆر، یەك ئایەتی قورئانی بەسە بۆ بەهەڵەخستنەوەی هەموو قسەکانی دکتۆر کامبلْ کە قورئان لە سورەتی العنکبوت دا ئایەتی ٤٨ دەڵێت: کە پێغەمبەر هیچ توانایەکی نەبووە بۆ خوێندنەوە پێش قورئان وە نەت توانیوە هیچ بنوسیت بەدەستت وە ئەگەر توانات هەبووایە کەسە دەم بەتاڵ و نەفامەکان گومانیان دەکرد کە قورئان لە نوسینی خۆی بێت. پێغەمبەر کەسێکی (امی) بووە واتە نەخوێندەوار ئەم هەقیقەتەی مێژوو بەسە بۆ سەلماندنی ئەوەی کە پێغەمبەر هیچی کۆپی نەکردووە و نەدزیوە لەوانەی پێش خۆی، بیهێننە پێش چاوتان تەنانەت کەسێکی زانا کە چەندە خوێنەوارە ناتوانێت ئەمە بکات، بەڵام خودا ئەمەی کرد لەڕێی سروش کردن بۆ کۆتا پێغەمبەرە نەخوێنەوارەی بۆ ئەو کەسانەی کە دەم بەتاڵن وەك ئەوکەسانەی کە کتێب ئەنوسن دژی ئیسلام تا نەتوانن دەمیان بکەنەوە بەرامبەری و گومانی لێ بکەن. زۆر شتی تر هەیە کە ئەتوانم بەردەوام بم لەسەری بەرامبەر ئینجیل وە لەسەر ئەو گومان و پرسیارانەی کە هەبوون بەرامبەر ئیسلام سوپاس بۆ خودا کە هیچ شتێك نییە لە قورئانا دژی زانست بێت، وە دکتۆر کامبلْ وەڵامی ئەو ٢٠

خاڵەی تری نەدامەوە لەو ٢٢ خاڵەی کە باسم کرد وە تەنها دوو خاڵی وەڵام دایەوە کە ئەوەشی هیچی پێ نەسەلمێنرا لەبەر ئەوە هەر ٢٢ خاڵەکە سەلماندیان کە کتێبی پیرۆز و زانستی سەردەم هاو بۆچوون نین.

وە خاڵی ٢٣ هەم لەبارەی ئاژەڵناسی یەوە لە کتێبی (لێڤیتیکا) دا بەشی ١١ دەقی ٦ دا دەڵێت: کەروێشکی کێویی ئاژەڵێکی کاوێژ کەرە واتە کاوێژ دەکات، بەڵام ئێستا ئێمە بەشێوەیەکی زانستی دەزانین کە کەروێشکی کێوی کاوێژ ناکات وە گەدەی دابەش نەبووە بۆ ئەو بەشەی کە خواردن بهێنێتەوە سەرەوە. وە لە کتێبی پیرۆزی (پەندەکان)دا باسکراوە کە بەشی ٦ دەقی ٧ کە مێرووله نە پێشەوایان هەیە و نە سەرکردەیان هەیە، بەڵام لە ئەمڕۆدا دەزانین کە مێرووله زیندەوەرێکی زیرەکە وە سیستەمێکی کارکردنی ڕێکخراویان هەیە کە پێشەوای تیایە و کارکەری تیایە تنەنانەت شاژنی تیایە و وە سەرکردیان هەیە، لەبەر ئەم خاڵانی کەباسم کرد ئینجیل کتێبێکی نازانستییە هەروەها لە کتێبی (پەیدابوون) بەشی ٣ دەقی ١٤وە (اعشیا) بەشی ٦٥ دەقی ٢٥ دەڵێت: مار خۆڵ دەخوات، بەڵام هیچ کتێبێکی زیندەوەرزانی ناڵێت مار خۆڵ دەخوات. هەروەها لە کتێبی (لێڤیتیکا)دا هاتووە بەشی ١١دەقی ٢٠ کە لەنێو شتە پیسەکاندا (فاوڵ) شتێکی پیسە کە لە وەرگێڕدراوە عیبرییەکەدا (ئوفە) مەبەستی لە مێرووە، بەڵام لە وەرگێڕدراوی (کینگ جەیمس) دا بەهەڵە کراوە وە لە وەگێڕدراوە نێودەوڵەتیەکەدا دەڵێت: مێروی باڵدارە، بەڵام دەڵێت هەموو مێروویەکی چوار پێ پیسن واتە خراپن بۆتان، من پرسیار ئەکەم لە دکتۆر کامبڵ کە کام مێروو هەیە چوار پێی هەبێت؟؟!!!! منداڵێك کە لە خوێندنگای ناوەندی دەخوێنێت ئەزانێت مێرووەکان شەش پێیان هەیە. لە دنیایا هیچ باڵندەیەك و

مێرووپەك نیە كە چوار پێی هەبێت، لەگەڵ ئەمانەشدا لە كتێبی پیرۆدا ناوی كۆمەڵێك ئاژەڵ هاتووە كە بەهیچ جۆرێك بوونییان نییە بۆ نمونە (یونیكۆرن واتە یەك شاخ)كە لەكتێبی (اعشیا) بەشی ٣٤ دەقی ٧ دا باسكراوە، ئەگەر سەیری فەرهەنگی وشە بكەیت ئەڵێت: ئاژەڵێكە كە لاشەی ئەسپی هەیە و شاخێكی درێژی پێوەیە كە تەنها لە ئەفسانەكاندا بوونیان هەیە. وە كاتەكەشم تەواو دەبێت تەنها حەزدەكەم بڵێم كە داوای لێ بوردن دەكەم ئەگەر هەستی هەر مەسیحییەكم بریندار كردبێت، كە ئازاردان نییەتی من نەبووە وە تەنها ویستومە وەڵامی كتێبەكەی دكتۆر ویلیام كامبڵ بدەمەوە وە ویستومە بیسەلمێنم كە قورئان گونجاوە لەگەڵ زانستی سەردەمدا، بەڵام كتێبی پیرۆز هەندێكی بۆ چونمان وایە كە لە خوداوە هاتبێت، بەڵام هەمووی لەلایەن خوداوە نەنێرداوە وە ئەمەوێت كۆتای بەقسەكانم بهێنم بە ئایەتێك لە قورئانی پیرۆز لە سورەتی اسراو ئایەتی ٨١ كە دەڵێت: (و قل جاء الحق وزهق الباطل ان الباطل كان زهوقا).

بڕگەی پرسیار و وەڵامی ئامادەبووان

یەكەم پرسیار بۆ ویلیام كامبڵ. حەزەكەم پرسیار لە دكتۆر كامبڵ بكەم كە لە ئینجیلدا لە سفرتكوین دا كە باسی لافاوەكەی نوح دەكات كە ئاوەكە هەموو سەر زەوی گرتۆتەوە هەموو شاخەكان و هەموو شوێنەكان وە ئەڵێت بەرزترین شاخی غەرقكردووە كە پانزە باڵ بووە كە بە كوردییەكەی خۆمان ٥ مەترە، بەشێوەیەكی زانستی ئەزانین كە بەرزترین شاخ ٥ مەتر نییە و زۆر لەوە زیاترە، كەواتە چۆن ئینجیل لە سفر التكوین دا دەڵێت: لەفاوەكە هەموو شاخێك و هەموو شوێنێكی داپۆشییوە وە هەرە شاخە بەرزەكەیان ٥ مەتربووە؟؟ سوپاس بۆ پرسیارەكەت وا

بزانم دەقەکە ئەڵێت: پێنج مەتر لەسەرو شاخەکانی ترەوەیە، ئەگەر بەرزترین شاخ ٣٠٠٠ مەتر بەرز بێت کەواتە ٥ مەتر لەوە جیاوزی نێوانیانە، هەرچۆنێك بێت! وە سەیری قورئانم کردووە وە وابزانم بەهەمان شێوەی ئینجیل باسکراوە، چونکە لە سورەتی هود ١١دا و ئایەتی ٤٠ دەڵێت: ئاوی زەوی هەڵچوو، وە شەپۆلەکانی وەك شاخ بوون وە لە هەندێك شوێنی تردا ناوی پێغەمبەرەکان ئەهێنێت، وە هیچ پێغەمبەرێك نییە پێش نوح ئەزانم ئادەم بە پێغەمبەر دانراوە و پێش نوح بووە، بەڵام وابزانم لە قورئانیشا هەر وا ئەڵێت کە دنیا هەمووی دا پۆشراو بووە بە ئاو.

پرسیاری دوای ئەوە بۆ دکتۆر (زاکیر نایك)ە، تۆ باسی ئەوەتکرد خوا ڕوناکی دەگەڕێنێتەوە، وە خۆی لە النور دروستبووە؟! بەباشی لەوە تێنەگەیشتم؟؟ بەڵێ، پرسیارێکی کردووە کە لە ڕوونکردنەوەکەم تێنەگەیشتووە لە وەڵامەکەم بۆ بۆچونە هەڵەکانی دکتۆر کامبڵ لەبارەی ڕووناکی خوداوە، قورئان لە سورەتی النوردا ٢٤ ئایەتی ٣٥ دا دەفەرموێت: خودا ڕوناکی ئاسمانەکان و زەوییە، واتە خودا ڕوناکییە مانای ڕوناکی لە قورئاندا ڕوناکییەکی وەرگیراوە و ئەدرێتەوە، وە پرسیارەکەی ئەوەیە کە ئایا خوداش ڕوناکیەکەی وەرگیراوە؟ بەڵام وەڵامەکەی لە ئایەتەکە خۆیایەتی وە پێش ئەوە باسکراوە کە دەڵێت: وەك تاقێك وایە کە تیایدا چرایەك هەیە وە چراش ڕووناکی خۆی هەیە واتە خودا ڕووناکی خۆیی هەیە وە ئەو ڕوناکییەی خۆی ڕووناکی ئەدات بە شوێنی تر، ڕووناکی خوای گەورە ئەدرێت دووبارە وەرئەگیرێت و ئەدرێتەوە لەلایەن خوا خۆیەوە، وەك مادده کیمییایەکانی هالۆجین لە ئەو گلۆپانەی دەورویەردا کە بۆریەکی وردی لەنێوانایەکە ئەتوانین بیچوێنین بە (سیراج و

وهاجا). وە بۆ ڕوناکی دەرەوەکەش بڵێین (المنير) واتە ڕوناکیە وەرگێراوەکە، بەڵام لە ڕاستییا ئەم ڕوناکییە ناچێتە بواری زانستییەوە، بەڵام تەنها وەڵامێك بوو بۆ دکتۆر کامبڵ، چونکە ئەم ڕوناکییە ڕوناکییەکی ڕۆحییە. وە ئەمەویت ئەو ماوەی هەمە بەکاری بهێنم، دکتۆر وەڵامێکی دایەوە لەسەر پێغەمبەر نوح علیه السلام، وە من کەسێکم کە هەردوو جۆر بەراووردەکە ئەکەم لە ڕێکەوتن لەگەڵ ئینجیل و دژیەکیش لەگەڵ قورئان هەرچەندە قورئان هەموو جارێك لە تاقیکردنەوکانا دەردەچێت و بێ دژیەکە، بابڵێین ئەوەی دکتۆر کامبڵ ووتی ڕاستە و هاوڕام لەوەدا ٥ مەتر لەسەروو شاخەکانی ترەوەیە، بەڵام لە سفر التكوين دا بەشی ٧دەقی ١٩ و ٢٠ کە باسکراوە کەهەموو دنیا کەوتۆتە ژێر ئاوەوەوە، بۆ زانیاریتان بەڵگەشوێنەوارییەکان کۆمەڵێك ڕاستی دەرخستووە کاتی نوح بە پێی شجرەی باوباپیرانی دیاری کراوە کە ئەکەوێتە نێوان ٢١ سەدە یان ٢٢ سەدە پێش ملادەوە بەڵگە شوێنەواریەکان پێمان ئەڵێن کە سێهەم فەرمانڕەوای بابلییەکان و یانزەهەم فەرمانڕەوای میصر و جوودیان هەبووە لەو کاتەیا کەنزیکی سەدەی ٢١ی پێش میلاد بووە، وە بەڵگە لەسەر بوونی لافاو لەو کاتەیا نییە وە ئەم بەڵگەی شوێنەوارییانە ئەیسەلمێن کە مەحاڵە زەوی ژێر ئاوکەوتبێت بەتەواوی لە سەدەی ٢٠-٢١ی پێش میلاددا ئەی چی لەبارەی قورئانەوە؟ ئەی چی لەبارەی قورئانەوە هەیە؟ یەکەم ئەوەیە کە قورئان هیچ کاتێکی دیاری نەکردووە نە سەدەی ٢١ی پێش میلاد و نە ١٥ی پێش میلاد هیچ، دووەم لە هیچ شوێنێکا ناڵێت زەوی هەمووی ژێر ئاو کەوتووە بەڵکو باسی نوح و خەڵکەکەی ئەکات، گروپێك خەڵکی بچوك یان زۆر بوبێتن گرنگ نییە شوێنەوارناسەکان دەڵێن: ڕاستە گەر بوترێت بەشێکی زەوی ژێرئاو کەوتووە، بەڵام هەموو زەوی شتێکی مەحاڵە سوپاس بۆ خوا، قورئان هاوڕایە لەگەڵ بەڵگە شوێنەوارییەکان، بەڵام ئینجیل

هاوڕانییه. ئەگەر سفری تکوین بەشی ٦ دەقی ١٥-١٦ بخوێننەوە کە تیایدا خودا بە نوح دەڵێت کە کەشتییەك دروستبکە وەکە درێژییەکەی باسدەکات کە ٣٠٠ باڵە (١٣٠) مەتر وە پانییەکە ١٥ مەتر بەرزییەکەی ٣٠ باڵە (٩) مەتر، وە یەك باڵ یەکسانە بە یەك پێ و نیو واتە بە پێ یەکسانە بە ٤٥٠ پێ درێژی، و ٣٥٠ پانی و بەرزییەکەی (٤٥) مەترە. ئەگەر ئەمە حساب بکەیت ئەکاتە کەمتر لە ١٥٠٠٠٠ باڵ چوار گۆشەیی، وە ئینجیل دەڵێت سێ قات بووە کەشتیەکە قاتی خوارەوە ناوەند و سەرەوەی هەبووە، جا گەر کەرەتی ٣ ی بکەیت بۆ سێ قات ١٠١٢٠٠ پێ چوار گۆشەدەکات کە ئەوە ڕووبەرەکەیەتی، بیهێنە پێش چاوتان کە ئەم هەموو جۆرە ئاژەڵە لە ٢٨٠٠ مەتر چوار گۆشەیا شوێنیان بوبێتە وە ئایا ئەوە ڕاستە؟ لەکاتێکا بە ملیۆن جۆری ئاژەڵ هەیە ئەگەر بڵێم ئەم هۆڵە یەك ملیۆن خەڵکی تیا جێ ئەبێتەوە باوەڕ ئەکەیت، بیرمە ساڵێك لەمەو پێش وتاریکم یا لە (کارێلا) لەوێ یەك ملیۆن خەڵکی لێ بوو کە کۆتاییەکەیم نە ئەبینی کە سەر دەریایەك بوو نەك لە هۆڵدا تەنها چەنك کەسێك لە پێشەوە ئەبینران، ئەو ژمارە کەمە بەراورد بکە بەو یەك ملیۆنە گەر لە ڤیدیۆکەیا سەیرکەن ئەزانن یەك ملیۆن چەند زۆرە، شوێنێکی وەك چیای عەرەفە کە دوو ملیۆن و نیو خەڵکی لێیە، بەڵام لە شوێنێکی وە ٣٠٠٠ مەتر چوارگۆشەیا و ٤٠٠٠ مەتر چوارگۆشەیا ئەمە مەحاڵە ڕوویات لەگەڵ ئەوەشدا لەکەشتییەکەدا مانەوە بۆ چل ڕۆژ ئەی نان خواردن ئەی دەست شۆر کردن، ئەگەر بڵێم یەك ملیۆن کەس لەم هۆڵەیا جێی ئەبێتەوە باوەڕ ئەکەیت؟ نا، کەواتە بەشێوەیەکی زانستییانە هەندێك هەڵەی زانستی گەورە هەیە لە ئینجیلدا.

پرسیاری داهاتوو بۆ دکتۆر کامبڵ، بەڵی ئەمەوێت ئەم پرسیارە بکەم لە دکتۆر کامبڵ یاخود داوای تاقیکردنەوەیەکی لێ بکەم، بۆچی هەوڵنایەیت بۆ تاقیکردنەوەی بەدرۆخستنەوەی ئینجیل، کە لەمەرقادا هاتووە لە بەشی ١٧دەقی ١٦ و ١٨ دا، وە بیسەلمێنی بۆ ئامادەبووان کە تۆ بەڕاستی شوێنکەوتەی عیسای؟؟ من هاوڕانیم لەگەڵ لێکدانەوەکانی دکتۆر زاکیرنایکدا، عیسا خۆی تاقیکرایەوە وە شەیتان پێی وت گەر تۆ کوڕی خوایت خۆت فڕێبەرە خوارێ وە عیسا پێی ووت: تۆ نابێت خودای خۆت تاقی بکەیتەوە، ئەگەر منیش لێرەدا بڵیم ئێستا بەدڵنیایەوە موعجیزەیەك ئەکەم بۆتان ئەوە خودا تاقیکردنەوەیە، هاوڕێکەم (هاری رێدکلیف) بەڵێنی دا کە بیکات باوەڕی بە خوا بەهێز بوو، بەڵام حالەتێکی جیاوازە وە من خودا تاقی ناکەمەوە.!!!!

ئەم پرسیارە بۆ دکتۆر نایکە، بەڵی پرسیارەکەم بۆ دکتۆر زاکیر نایك ئەوەیە کە مەسیحییەکان بەشێوەیەکی زانستی باسی ئەوە ئەکەن کە خودا سێ بەشە بە پێدانی نموونەی ئاو کە سێ دۆخی هەیە شل و ڕەق و گاز لە شیوەی هەڵم و سەهۆڵ و ئاودا، بەهەمان شێوە خوداش یەکە و سێ دۆخی هەیە کوڕ و باوك و ڕۆحی پیرۆز؟؟ سوپاس بۆ پرسیارەکەت، ئێمە نابێت خودا تاقی بکەینەوە، بەڵام ئێمە خودا تاقی ناکاینەوە بەڵکو مرۆڤ تاقی دەکەینەوە ئێمە خودا تاقی ناکەینەوە لێرە بەڵکو تۆ تاقی ئەکەینەوە وە خواش بەڵێن دەدات کە هەر باوەڕدارێك ژەهریش بخوات نامرێت، بەچی زمانێك قسەئەکات ئێمە باسی خودا ناکەین و ئەزانین ئەوتاقی ناکرێتەوە و ڕاستە بەڵکو تۆ تاقی کردنەوەت پێویستە کەباوەڕداریت یان بێ باوەڕیت، دێینە سەر پرسیاری ئەو خوشکە، هەندێك لە مەسیحییەکان کە ئەڵێن بەشێوەیەکی زانستی چەمکی سییانەی پیرۆز واتە خودا یەکە و سێ شێوەی هەیە دەسەلمێنین وەك چۆن ئاو

ئەكرێت سێ دۆخی هەبێت كە سەهۆڵ و هەڵم و ئاوە بەهەمان شێوە خوا لە سێ شێوەدایە ڕۆحی پیرۆز و كوڕ و باوكە، چۆن وەڵام بەینەوە و ئایا ئەمە زانستییە؟ ئاو ئەكرێت سێ شێوەی هەبیت لەزانستا ئەمە ڕاستە شل و ڕەق و گاز كە سەهۆڵ و ئاو و هەڵمە، بەڵام زانستییانە هەر هەمان پێكهاتەی هەیە كە ٢ هایدرۆجین و یەك ئۆكسجینە پێكهاتەكەی هەمان شتە، بەڵام شیوەكەی دەگۆڕێت، كێشەمان نییە لەگەڵی و تەواوە تا ئێرە، بەڵام بۆ چەمكی یەك خواو سێ شیوە باوك و كوڕ و ڕۆحی پیرۆز ئەڵێن: شێوە ئەگۆڕیت ئەوەش هەر كێشە نییە ئایا پێكهاتەكەی ئەگۆڕیت؟ خودا لەگەڵ ڕۆحی پیرۆز پێكهاتەیان ڕۆحیە وە مرۆڤیش لە گۆشت و ئێسك پێك هاتووە كە لەیەك ناچن. مرۆڤ پێویستە بخوات، بەڵام خودا خواردنی نییە لەیەك ناچن. وە عیسا (علیه السلام) ئەمەی باسكردووە لە مزگێنی لۆقادا بەشی ٢٤ دەقی ٣٦-٣٩ سەیری دەست و قاچم بكەن و دەستی لێبدەن، چونكە ڕۆح گۆشت و ئیسقانی نییە، دەستی نیشانیان ئەدات و بینیان و پێی وتن: هیچتان لەلایە بخورێت ئەوانیش پارچەیەك ماسی برژاو پارچە شانەیەك هەنگوینیان پێی دا وە خواردی لەبەردەمیاندا بۆئەوەی چی بسەلمێنێ؟ كە خوایە؟ نا، بیسەلمێنێ كە ئەو خودا نییە ڕۆح گۆشت و خوێنی نییە ئەمە ئەیسەلمێنێ كە بەشێوەیەكی زانستی موستەحیلە كە باوك و ڕۆحی پیرۆز و كوڕ یەك بن و خودا بن. وە چەمكی ئەو سیانییە كە خودا یەك و سێ شێوەیە لە ئینجیلدا نییە وشەی سیانە لە ئینجیلدا نیە، بەڵام لە قورئاندا هەیە لە سورەتی النساودا ٤ ئایەتی ١٧١دا دەڵێت: مەڵێن خودا سێیە باشترە بۆتان كە واز بهێنن، هەروەها باسكراوە لە سورەتی المائدە دا ٥ ئایەتی ٧٣دەڵیت: ئەوانە كوفر دەكەن كە دەڵێن خودا سییانە، عیسا هەرگیز نەیووتوە كە ئەو خودایە وە چەمكی سێ خودا لە ئینجیلدا نەهاتووە، نزیكترین دەق لە ئینجیلا بۆ بونی سییانەی خودا هەبێت

ئەو دەقەی مزگێنی یۆحەننایە بەشی ٥ دەقی ٧ کە دەڵێت: سێ کەس هەن لە بەهەشتن باوك کوڕ و ڕۆحی پیرۆز وە ئەم سییانە یەکێکن، بەڵام ئەگەر چاپە نوێیەکە بخوێننەوە کە پیاداچونەوەی پیاکراوە لەلایەن کۆمەڵێ زانای مەسیحیەوە لەهەرە پلە بەرزەکان کە بە پشت بەستن بە پەنجا دەست خەتی کۆن کە دەڵێن: ئەم دەقە لەئینجیلا واتە یەکەم نامە لە یۆحەننا بەشی ٥ دەقی ٧ گۆڕانکاری تیاکراوە و زیادکراوە، وە هەڵبەستراوە. عیسا سەلامی خوای لێ بێت هەرگیز بانگەشەی خوایەتی نەکردووە وە هیچ دەقێك بەڕوونی نەهاتووە لە ئینجیلا کە عیسا وتبێتی: بم پەرستن من خوام، بەڵام بە پێچەوانەشیەوە گەر ئینجیل بخوێنیتەوە لە مزگێنی یۆحەننادا لەبەشی ١٤ لەدەقی ٢٨ دەڵێت: باوکم لەمن مەزنترە، مزگێنی یۆحەننا بەشی ١٠ دەقی ٢٩ دەڵێت: باوکم لە هەمووان مەزنترە. مزگێنی مەتتا بەشی ١٢ دەقی ٢٨ شەیتانەکان دەردەکەم بە ڕۆحی پیرۆزی خودا. مزگێنی لۆقا بەشی١ دەقی ٢٠ دەڵێت: من بەهێزی خودا شەیتان دەردەکەم. مزگێنی یۆحەننا بەشی ٥ دەقی ٣٠ دەڵیت: من هیچ شتێك لەخۆمەوە ناکەم ناتوانم هیچ شتێك لەخۆمەوە بکەم بەڵکو بەپێی ئەوەی گوێم لێ ئەبێت فرمان ئەدەم، وە فرمانەکەشم داد پەروەرانەیە، چونکە ئارەزوی خۆم ناهێنمەدی بەڵکو ئارەزووی ئەوەی ناردومی. هەر کەسێك بڵێت خواستی من نییە بەڵکو خواستی خودایە ئەوە موسوڵمانە، وە موسوڵمان ئەوکەسەیە کە خۆی بەدەستەوە داوە بۆ فرمانەکانی خودا، عیسا بەهەمان شێوە ئەڵێت: ئارەزووی من نییە بەڵکو ئارەزووی خودایە، ئەویش موسوڵمان بووە، یەکێك بووە لە پێغەمبەرە مەزنەکان، موسوڵمان باوەڕی وایە کە بە(موعجیزە) دەرئاسا لەدایك بووە بەبێ هیچ پەیوەندییەك وە موسوڵمان باوەڕی وایە کە مردوی زیندوو کردوتەوە بە ئیزنی خودا وە نەخۆشی بە ئیزنی خوا چاك کردوتەوە. ڕێزی ئەگرین وەك یەکێك لە پێغەمبەرە مەزنەکان، بەڵام

ئەو خوا نییە و بەشێك نییە لەخوا و سێ خوا هەرگیز وجوودی نەبووە قورئان ئەڵێت: قل هو الله احد، واتە "بڵێ ئەو خودایە و تاك و تەنهایە."

بەڵێ پرسیاری داهاتو بۆ دکتۆر کامبڵە، السلام علیکم، سوپاس بۆ خوای جیهانیان و مرۆڤ ئەم شەو گفتوگۆیەکی سوودبەخش بەڕێوەچوو، پرسیارەکەم ئەوەیە کۆبوینەتەوە تا سوود بگەیەنین ئایا دکتۆرکامبڵ تۆ یان وەك هاوڕێیانت لێرە ئەم گفتوگۆیە کاری لێکردویت؟ وەك مەسیحییەك ئامادەی کرانەوەی بۆ گۆڕانکاریەکان بەلایەنی کەمەوە تێڕوانینی نوێت هەیە بۆ گەیشتن بەڕاستییەکانی ئیسلام؟؟ بەڵێ، وابزانم ئەو پرسیارە بەکار ئەهێنم بۆ وەڵام دانەوەی زاکیرنایك، دکتۆر نایك ئەڵێت لە هیچ شوێنێکا نەهاتووە عیسا وتبێتی من خوام، لە مزگێنی مەرقادا بەشی ١٤ دەقی ٦١ وەڵامی نەدایەوە وە جارێکی تر قەشە پلە بەرزەکە پرسیاری لێکرد وە پێی وت: ئایا تۆ ڕزگارکەرەکەی کوڕی پیرۆزکراوەکەی واتە کوڕی خوایت عیسا پێی ووت: من بەڵێ، کەواتە بەڵێ وتی من کوڕی خوام وە بەڵێ وتویەتی من خودام وە ئینجیل بەڕوونی ئەیلێت، بەڵام دکتۆر زاکیر ئەو دەقە ئەهێنێت کە ئارەزەی ئەکات تیایا عیسا لە شێوە مرۆڤییەکەیدا بووە، بەڵام کۆمەڵێك دەقی تر هەیە کە دەڵێت: من و باوك هەردووکمان یەکێکین یان دەڵێت: لە سەرەتایا وشە هەبوو وە لەگەڵ خودایابوو وە خودا خۆی بوو وە دواتر خودا گۆشت خوێنی لە نێوا نمانا دروستکرد، لە ئاو هەڵکێشانەکەی عیسادا خودا قسەی کردوو وتی ئەمە کوڕە خۆشەویستەکەمە عیسا خۆی لەوێ بوو وە ڕۆحی پیرۆزیش لەوێ دێتە خوارێ خودا و عیسا و ڕۆحی پیرۆز لەوێ بوون ئێمە ئەم شتەمان لە مێشکی خۆمانا دروست نەکردووە. وە ئەم بەڕێزە پرسیارێکی کردووە زۆر شت فێربووین وە منیش حەزەکەم زیاتر فێرببم، بەڵام هێشتا کاریگەری

ئەو پێنج سەد کەسە زیاترە لەسەرم کە عیسایان بینیوە زیندووبۆتەوە، وەك لە محمد کە ٦٠٠ ساڵ دوای ئەوە هاتووە وەك یەك شایەت.

پرسیارێك بۆ دکتۆر زاکیر نایك، دکتۆر کامبڵ سەرەتا بە بۆچوونی خۆی هەندێك ڕاستی بەناو زانستی هێنا لەسەر گەردوون، بەڵام وەڵامی هەموو گومانەکانت دایەوە ئەو بۆچونە هەڵانە لەسەر قورئان، هەرچۆنێك بێت هیچ نەدرایە پاڵ ئینجیل کە چۆن باسی شێوەی زەوی و گەردوون ئەکات؟؟ ئەم خوشکە پرسیارێکی کرد کە بۆچی باسی شێوەی زەوی نەکرا لە ئینجیلا؟ هۆکارەکەی ئەوە بوو کە کاتەکەم کەم بوو، بەڵام لەگەڵ بوونی کاتدا ئەتوانم سەدان خاڵی کێشە لەسەری تیا باسکەم هەرچۆن ئەم خوشکە ئەیەوێت بزانیت زەوی چۆن باسکراوە لە ئینجیلا لە مزگێنی مەتتا دابەشی ٤ دەقی ٨ دا هەمان ئەو شوێنەی کە دکتۆر کامبڵ قسەی لەسەر ئەکرد لەبارەی تاقیکردنەوەی خوداوە دەڵێت: شەیتان عیسای بردە سەر شاخێکی بەرز و هەموو مەملەکەتی زەوی نیشانیا مزگێنی مەرقا بەشی ٤ دەقی ٥ دەڵێت: شەیتان عیسای بردە سەرشاخێك و هەموو مەملەکەتی دونیای نیشاندا. ئێستا گەر بچیتە سەر بەرزترین شاخ کە ئەڤرێستە و باوای دابنێین چاوی تۆ هەزاران کیلۆمەتر ئەبینێت هێشتا ناتوانیت هەموو زەوی ببینیت، چونکە ئەمڕۆ ئەزانین کە زەوی خڕە وە ناتوانیت بەشەکەی تری ئەم مەملەکەتە ببینیت وە تاکە ڕێگا بۆبینینی هەمووی ئەوەیە کەزەوی تەختبێت ئەو شێوەیەی کە ئینجیل ئەیدات بەزەوی تەختییە واتە زەوی تەختە هەمان باس دووبارە بۆتەوە لە لە کتێبی دانیاڵ دا بەشی ٤ دەقی ١٠ و ١١ دەڵێت: لەخەوا درەختێك گەشەیکرد بۆ ئاسمان وا بەرز بۆیەوە کە هەموو کەسێك لە هەموو گۆشەیەکی دونیاوە ئەیبینی، تەنها یەك ئەگەری هەیە ڕاستبێت ئەویش کاتێك کە زەوی

تەختبێت، ئەگەر درەختەکە زۆر بەرزبێت و وە شێوەی زەویش تەخت بێت بەڵی ئەو کاتە ڕاستە ئەمرۆ وەك ڕاستییەك ئەزانن کە زەوی خڕە وە قەت ناتوانی هەموو زەوی ببینیت هەرچەندە درەختەکە بەرزبێت لەلاکەی ترەوە ناتوانیت ببینیت، زیاتر ئەگەر ویستت بخوێنیتەوە لە (مێژو)ی یەکەمدا لە بەشی ١٦ دەقی ٣٠ دا دەڵێت: زەوی ناجوڵێت هەمان شت دووبارە بۆتەوە لە کتێبی ئەشیدەکاندا بەشی ٩٣ دەقی ١ کە خودای گەورە زەوی وەستاندووە واتە زەوی ناجوڵێت، وە لە چاپە نوێیە نێودەوڵەتییەکەدا هاتووە کە خودا زەوی دامەزراند و لە جوڵەی وەستاند، ئەوەی کە دکتۆرکامبڵ گووتی عیسا سەلامی خوای لێبێت لە چەند شوێنێکدا بانگەشەی خوایەتی کردووە ئەتوانن بگەڕێنەوە بۆ ڤیدیۆکەم کە (چەمکی خودا لە دینە بڵاوەکاندا) تیایدا وەڵامی هەموو ئەو گومانانەی تیایە لە سەر ئەو دەقانەی کە بەکاری هێنا کە دەڵێت: من و باوکم یەکێکین. کە لە یۆحەنادا بەشی ١٠ دەقی ٣٠ دا هاتووە یان ئەوەی کە دەڵێت: لەسەرەتایا وشە هەبوو کە لە یۆحەننادا هاتووە لەبەشی ١ دەقی ١دا بچۆ سەردەقەکە ئینجا تێئەگەیت کە عیسا قەت بانگەشەی خوایەتی نەکردووە، ئەتوانن سەیری ڤیدیۆکەم بکەن کە بەناوی (چەمکی خودا لە دینە بڵاوەکاندا)وە بەراوردەکان لەنێوان دینی ئیسلام و مەسیحیدا کە وردەکاریم باسکردوە تیایدا لەسەر ئەوەی کە عیسا خودا نەبووە.

پرسیاری داهاتوو دکتۆر کامبڵ، بەڵێ، باسی تاقیکردنەوەکەت کرد کە ئەوانەی بەڕاستی شوێنکەوتەی عیسان ئەتوانن ژەهر بخۆنەوە و نەمرن بەهۆی ئیمانەکەیانەوە، ئەی چی ئەڵێیت لەبارەی (گریگۆری ڕاسپۆتین)ەوە کە ژەهرخواردکرا بە سیانید کە بەشی کوشتنی ٦٠ کەسی ئەکرد، بەڵام ئەی کوشت و دوتر خۆی بە

خوێن بەربوون مرد مەسیحییەکی باش نەبوو، چونکە بەگرووپ لەگەڵ خەڵکدا سەرجێی ئەکرد، چۆن ڕوونی ئەکەیتەوە؟ مەبەستم ئەوەی ئەم تاقیکردنەوەیە تەنها بۆ مەسیحییەکی باشە؟؟ واهەست ئەکەم پێویست ناکات ڕوونی بکەمەوە، ڕاسپۆتین مەسیحی بوو، بەڵام ئەو حاڵەتەی ئەو جیابوو وە هیچ پەیوەندییەکی بە ئینجیلەوە نییە، پێشتر ڕوونم کردەوە خودا مەبەستی لەوە نییە کە بێین لێرەیا دەستکەین بە ژەهر خواردنەوە و بزانین ئەو خودای ڕاستەقینەیە یان نا، ئەوە کاری ئێمە نییە کە خودا تاقی بکەینەوە ئەوەی کە نمونە بێت بۆی (پۆڵ)ـە کە لەکاتی کەشتی نووقم بونەکەدا چوو بو وابزانم (کریپ) بوو نازانم، بەڵام شوێنێکی هەڵەم لە خەیاڵایەوە دواتر لەنگەریان گرت و داری فڕێنەدایە ئاگرەوە لەو کاتەیا مار گەستی، بەڵام ژەهری مارەکە هیچی لێنەکرد هەرچەندە ئەو خودای تاقی نەئەکردەوە و تەنها ئاگری خۆشەکرد لەبەر ئەوە دوو حاڵەتی جیاوازن. ئەمەوێت شتێك بڵیم لەبارەی بازنەیی زەوییەوە لە ئەشعیا بەشی ٤٠ دەقی ٢٢ دەڵێت: خودا دانیشتووە لەسەرو بازنەیی سەر زەوییەوە.

پرسیاری دواتر بۆ دکتۆر زاکیر، دکتۆر زاکیر تۆ وتت هیچ هەڵەیەك نییە لە قورئاندا من زیاتر لە ٢٠ هەڵەی ڕێزمانی عەرەبی تیایە ئەبینم وە هەندیکیت پێ دەڵێم: (الذین امنوا والذین هادوا و الصابئون) لە بقرة و الحج دا دەڵێت: (ان الذین امنوا و الذین هاد والصابئین) کامیان ڕاستە الصابئین یان الصابئون؟ بەڵام هەمانشتە لە سورەتی طه دا لە ئایەتی ٦٣ دا دەڵێت: (ان هذان لساحران) ئەمە هەڵەیە ئەبێت (ان هذین لساحران) بێت، ئەتوانی ئەوە ڕوون بکەیتەوە؟ وە هەڵەی لەوە زیاتر هەیە تیایدا؟؟ ئەم برایە پرسیارێکی باشی کرد کە ئەویش حەزەکەم زیاتر بەراوردکەربم و

لەگەڵتام، باشە با وای دابنێین هەموو ٢٠ هەڵە ڕێزمانییەکەی باسکردوە، کتێبەکەشت هی (عبدالفادییە) وایە؟ ناوی (هل قران معصوم - ئایا قورئان پارێزراوە) وایە؟ وایە کتێبەکەی ئەوە؟ (بەڵێ)، سوپاس بۆ خوا باش ئەبینم، هەر ٢٠ هەڵەکەی بەیەك جار وەڵام ئەیەمەوە، چونکە کتێبەکەم خوێندوٚتەوە هەر هەمووی جواب ئەدەمەوە بە پشتیوانی خوا. خاڵی یەکەم، براکەم ئەوەیە کە هەموو ڕێزمانی عەرەبی لە قورئانەوە وەردەگیرێت، قورئان بەرزترین کتێبە لەناو زمانی عەرەبیدا کتێبێکە کە زۆرترین ڕەوانبێژی عەرەبی تیایە هەموو ڕێزمانی عەرەبی لە قورئانەوە وەرگیراوە، قورئان کتێبی ڕێزمانی عەرەبییە ئەگەر ڕێزمانی عەرەبی لە قورئانەوە هاتبێت هەرگیز نابێت قورئان خۆی هەڵەبێت ئەمە خاڵی یەکەم. خاڵی دووەم، ئەمە وەك ئەوەوایە کە ڕاستەیەك بێنیت ڕاستەکە پێوەری لەسەرەوە تۆ بڵێیت پێوەری ڕاستەکە هەڵەیە تۆزێك ناڕێرانەیە ئەوە، بەڵام خاڵی دووەم لەناو قەبیلە جیاوازەکانی ناو عەرەبدا وە خۆت عەرەبی دەزانیت وە دکتۆر کامبڵ بەهەمان شێوە هاوڕایە لەگەڵمدا ڕێزمان بەبەردەوامی لەگۆڕاندایە لەناو هەندێك قەبیلەدا کردارەکە مێیە، بەڵام لای هۆزێکی تر هەمان وشە نێرە، بۆیە بە پێی هۆزەکان ڕێزمانەکەش دەگۆڕێت تەنانەت نێر و مێی، وشەکەش دەگۆڕێت جا ئایا تۆ قورئان بەوە بەراورد دەکەیت بەو جۆرە هەڵە ڕێزمانییانە؟ وە بۆزانیاریتان ڕەوانبێژی قورئان زۆر بەرزە وە سنووری بۆ نییە وە کتێب لە زۆر شوێن هەیە لە ئینتەرنێتا نوسراوە ١٢ هەڵەی ڕێزمانی قورئان یان ٢١ هەڵەی ڕێزمانی یان (عبدالفادی) ئەڵێت ٢٠ هەڵەی ڕێزمانی تۆ وا ئەزانیت مەسیحییەکان هەڵەیان لە کتێبەکانیان گرتووە، کێ ئەم جۆرە هەڵانەی دەرهێناوە ئەزانیت کێ بوون مسوڵمانان خۆیان بوون، وە زانایانی موسوڵمان بوون لەوانە (زمخشری) کە دەڵێت: ڕێزمانی قورئان زۆر بەرزە کە هەندێك جار دژی

بەکارهێنانی تەقلیدی ناو خەڵکی عەرەب ئەبێتەوە، ئاستی ڕێزمانی قورئان زۆر بەرزە وە بۆ ئەوەی بیسەلمێنن کە قورئان ئاستی ڕێزمانی بەرزە نمونە دێننەوە وە ئێستا منیش هەندێك نمونەت بۆ دێنمەوە کە وەڵامی هەر ٢٠ هەڵەکە باتەوە. نمونەیەك لە خوێندنەوەی قورئاندا ئەومکە دەڵێت: قەومەکەی لوط سەلامی خوای لەسەر بێت هەموو پێغەمبەرەکانیان بەرپەرچدایەوە، نوسراوە (پێغەمبەرەکانیان) بەرپەرچدایەوە وە دکتۆر کامبڵ ووتی قەومەکەی نوح پێغەمبەرەکانیان بەرپەرچدایەوە ئێمە ئەزانین کە تەنها یەك پێغەمبەریان بۆ چووە کەواتە لێرەیا هەڵەیەکی ڕێزمانیت هەیە، قورئان ئەبوایە بیووتایە پێغەمبەرەکەیان بەتاك بەرپەرچدایەوە نەك پێغەمبەرەکان بەکۆ باشە لەگەڵتدام لەوانەیە هەڵەبێت، بەڵام گەر کتێبی عەرەبەکان بخوێنیتەوە کە جوانی قورئان چییە؟ جوانی قورئان ئەوەیە کە قورئان بۆ ئەلیت هەموو پێغەمەبەرەکانی بەرپەرچدایەوە لەبری یەك دانە بەرپەرچ بداتەوە ئەزانی بۆ؟ چونکە پەیامی سەرەکی هەموو پێغەمبەرەکان هەر یەك پەیام بووە کە تەنها یەکتا پەرستیە و یەك خوا هەیە، لەبارەی (الله)وەیە پاك و بێ گەردی بۆ ئەو، ئەوەی کە قەومی لوط (علیه السلام) وەیان نوح کە پێغەمبەرەکەیان بەرپەرچدایەوە بەناڕاستەوخۆ هەموو پێغەمبەرەکانی تریان بەرپەرچدایەوە سەیری جوانیەکەی بکە سەیری ڕەوانبێژییەکەی بکە سوپاس بۆخوا، لەوانەیە تۆ بڵێی ئەوە هەڵەیە، بەڵام وانییە بێ هەڵەیە بەهەمان شێوە لەوانەیە بڵێیت (کون فیکون-ببە ئەبێت) ئەبوایە (کنفکان-ببە بوو) بوایە، چونکە بۆ ڕابوردووە، بەڵام (کون فیکون) گونجاوترێکە، چونکە خوا کردی و ئەی کات و ئەتوانێت بیکات لەداهاتوودا (کن کان یکن) بۆ ڕابوردوو ئێستا و داهاتوو.

پرسیاری دواتر بۆ دکتۆر کامبلە، لەسەرەتای قسەکانییا دکتۆر کامبڵ ووتی (ژوالقرنین) الکساندری مەزنە لە سورەتی الکهف دا وە وتی (ذو القرنین) الکساندری گەورەیە، ئەتوانی بیسەلمێنی کە چۆن گەشتیتە ئەو ئەنجامە؟؟ تەنها لە تەفسیرەکەی یوسف عەلی دا خوێندومەتەوە، بەڵام ئەوەم مەبەست نەبوو کە الکساندری مەزنە یان نا، خۆر ئاوا نابیێت لە ناو حەوزی گەڕاوا جا ئەوە بوو مەبەستەکەم.

بەڵێ پرسیاری دواتر بۆ دکتۆر زاکیر نایك، دەقی ئینجیلەکە نازانم لەکوێیایە، بەڵام کاتیك کە ئەڵێت (یونس) سێ ڕۆژ و سێ شەو لە سکی حوتەکەیا بوو کەواتە با کوڕی لە مرۆڤ بوو سێ ڕۆژ و سێ شەو لە ناخی زەویدا بمێنێتەوە، ئایا عیسا بەشێوەیەکی زانستی ئەم بەڵگەیەی وەك نیشانەی ئاسمانی (یونس) جێبەجێ کردووە؟؟ ئەوەی ئەم خوشکە ئاماژەی پێدا لە مزگێنی مەتتا بەشی ١٢ دەقی٣٨-٤٠ کاتێك کە خەڵکی داوای بەڵگە یاخود موعجیزەیان لە عیسا کرد عیسا پێی وتن: ئێوە ئەی وەچەی زینا هیشتا داوای بەڵگە ئەکەن، هیچ بەڵگەیەکتان پێنادرێت تەنها ئەوەی (یونس) نەبێت، چونکە (یونس) سێ ڕۆژ و سێ شەو لە سکی نەهەنگەکەدایا مایەوە، وە کوڕی لە مرۆڤ بوو بەهەمان شێوە سێ ڕۆژ و سێ شەو لەناخی زەویدا بمێنێتەوە، عیسا (علیه سلام) هەموو بەڵگەکانی لەسەر ئەم دەقە وەستاوە وە ئەگەر بچن بۆ کتێبکەی (یونس) کە دوو لاپەڕەیە وە زۆربەمان ئەزانین وە ئەگەر لێی بکۆڵیتەوە کە یونس سێ ڕۆژ و سێ شەو ماوەی مانەوەی بووە، بەڵام عیسا سەلامی خوای لێ بێت ئەزانین بە پێی قسەی ئینجیلەکان کەلە خاچدراوە بەبێ بەڵگە، یەعنی لەخاچدانە خەیاڵییەکەیان و ئێوارە درەنگانێك دایانگرت وە خستیانە ناو

گۆڕەوە وە لە ڕۆژی یەکشەممەدا، ئەگەر بیزانن گۆڕەکە کەسی تیانەبوو کەواتە عیسا سەلامی خوای لێبێت شەوی هەینی لە گۆڕایە، شەوەی هەینی لە ناو قەبرەکەدایەوە تا بەیانی ڕۆژی شەممە لە گۆڕابووە ئەوش یەك بەیانی کە ئەوە یەك ڕۆژ ئەکات، وە شەوی شەممە بەهەمان شێوە یەك شەو لە گۆڕەکەیا بووە، کەواتە ٢ شەو و یەك ڕۆژ ئەکات عیسا دوو شەو و یەك ڕۆژ لە گۆڕا ماوەتەوە، ٢ شەو بووە وە بەیانی یەك شەممە گۆڕەکە بەتاڵ بووە، کەواتە عیسا (علیه السلام) دوو شەو و یەك ڕۆژ لە گۆڕا بووە وە سێ شەو و سێ ڕۆژ نەبووە، دکتۆر ویلیام کامبڵ لە کتێبەکەیا وەڵام ئەداتەوە کە بەشێك لەڕۆژێك، بە یەك ڕۆژ حساب ئەکرێت، وە ئەگەر نەخۆشێك بێتە لای کە شەوی شەممە نەخۆش کەوتووە وە نیوەڕۆی دووشەممە بێتەوە پێی ئەڵێت چەندێ کە نەخۆشی؟ نەخۆشەکە ئەڵێت ٣ ڕۆژە باشە لەگەڵتام لەم لێکچونەیا لەگەڵتدام، من زۆر دڵ فراوانم لەگەڵتام تۆ ئەڵێیت بەشێك لەڕۆژێك هەموو ڕۆژەکەیە باوابێت، کەواتە شەوی شەممە هەموو ڕۆژەکەیە و یەك ڕۆژە، ڕۆژی یەکشەممە بەشێك لەڕۆژەکەی هەموو ڕۆژەکەیە، ئەوەش یەك ڕۆژی تر، ڕۆژی دووشەمەش بەهەمان شێوە، ئەگەر نەخۆشێك بڵێت ٣ ڕۆژە هیچ کێشەمان نییە لەگەڵی، بەڵام هیچ نەخۆشێك ناڵێت سێ ڕۆژ و سێ شەوە نەخۆشم وە تەحەدات ئەکەم لەوەیا، سوپاس بۆ خوا پشکنینم بۆ زۆر نەخۆش کردووە تائێستا کەسم نەدیوە لە بانگەوازکەرانی مەسیحییەوە کە پێریێ شەو نەخۆش کەوتبێت و بڵیت سێ شەو و سێ ڕۆژە نەخۆشم وە عیسا لێرەدا ناڵێت سێ ڕۆژ ئەمێنمەوە لە گۆڕا بەڵکو دەڵێت سێ ڕۆژ و سێ شەو، وە ئەمە هەڵەیەکی ژمێرپارییە بەشێوەیەکی زانستی عیسا نەیتوانیوە کە بیسەلمێنێ هەروەها پێشبینییەکە دەڵێت: کوڕی مرۆڤ هەر وەك یونس دەبێت، یونس چۆن بوو لە ناو سکی نەهەنگەکەی؟ چۆن بوو؟ زیندوو بوو یاخود مردوو؟ زیندوو بوو، کە

نەهەنگەکە فڕێی دایە دەرەوە زیندو بوو، کە لەناوسکی نەهەنگەکەیا بوو زیندوو بوو یاخود مردوو کەنەهەنگەکە ئەسوڕایەوە؟ زیندو بوو، ئەی کە نوێژی بۆخودا ئەکرد؟ هەر زیندوو بوو، ئەی کە لە قەراغی دەریاکە بوو؟ هەر زیندو بوو، زیندو بوو، زیندو بوو، زیندوو بوو، کە پرسیار لە مەسیحییەکان ئەکەم عیسا چۆن بوو لە گۆڕەکەیا مردوو بوو یان زیندوو؟ ئەڵێن مردبوو. زیندووبوو؟! سوپاس بۆ خوا مەسیحی لێیە ئەگەر زیندوو بووە، سوپاس بۆ خوا کە لە خاچ نەدراوە، وە ئەگەرمردوو بووە ئەوە نیشانەی پشیبینییەکەی ئینجیلی بەدی نەهێناوە، ئەتوانن بگەڕێنەوە سەر ڤیدیۆکەم (ئایا عیسا لەخاچ دراوە؟) ، وەسەلماندوومە تیایا کە عیسا تیایدا لە خاچ نەدراوە وەك قورئان لە سورەتی نساو ٤ ئایەتی ١٥٧ دا دەفەرموێت: نە کوشتیان و نە لەخاچیاندا بەڵام لێیان گۆڕا.

پرسیار بۆ دکتۆر کامبڵ، وەك پزیشکێك دکتۆر کامبڵ ئەتوانیت ڕوونکردنەوە بەیت لەسەربابەتە پزیشکییەکانی ناو ئینجیل بەشێوەیەکی زانستییانە، چونکە وەڵامی پرسیارەکانت نەدایەوە لە بەشی بەهەڵەدابردنەوەی بەرامبەر، بۆنمونە خوێن وەك پاك کەرەوە، بەکارهێنانی ئاو بۆ فەحسی زینا، و لە هەمویان سەیرتر پیسی ئافرەت لە هەبوونی دووجار سوڕیمانگانەی و لە حاڵەتی لەدایك بوونی کچدا بە بەراورد بە کوڕ؟؟ سوپاس بۆ پرسیارەکەت دواتر وەڵامی ئەیەمەوە، دکتۆر نایك بەبەردەوامی ئەو پرسیارانەی لێ ئەکرێت کە ئەبوایە لە مەسیحییەك بکرایە نەك ئەو، لەمزگێنی مەتتا بەشی ٢٧:٦٣ دەڵێت: بۆ ڕۆژی داهاتوو لەدوای ئەوەی (شەموان) خۆی ئامادەکرد سەرۆکی قەشە و فەریسەکان چون بۆ لای (پیلاتۆس) پییان ووت: گەورەم لە بیرمانە کە عیسای گێرە شێوێن زیندوو بوو وتی من لە دوای سێ ڕۆژ زیندوو

ئەبمەوە کەواتە فەرمان بدە با پاسەوانی زۆری گۆڕەکەی بکەن تا سێیەم ڕۆژ، ئەم وشانە بەشێوەیەك بەکارهاتوون کە کاریگەرییان نییە لەسەرماناکەی ئەوەنەی من شارەزابم تیایا سێ ڕۆژو دوای سێ ڕۆژهەر ئەو مەبەستەی گەیاندووە کە چی ڕوویداوە لەناشتن و زیندوبونەوەی عیسا. شتێکی تر زیندوبوونەوەیە، کە عیسا دەستگیرکرا لە شەوی پێنج شەممەدا لە دوای ئەوەی دەستگیرکرا ووتی ئەوا منیش کاتم هاتووە، جالێرەوە حسابی بکە سێ ڕۆژ و سێ شەو ئەکات، بۆ ئەو کچەش پراسیاری لێکردم لەبارەی ئەوانەی لە ئینجیلا نوسراوە من باوەڕم وایە کە ئینجیل خودا نوسیوییەتی وە خودا ئەو باسانەی وادا ناوە هەر بۆیە ئەوە بەدەست من نییە کە ئەوەی خودا نوسیویەتی ڕوونی بکەمەوە!!، بەڵام باوەڕم بەوەیە کە خودا ئەوانەی لە ئینجیلا داناوە.

ئێستا پرسیار بۆ دکتۆر زاکیر، السلام علیکم ناوم (ئەسلەم رئوفە)خوێندکارم و بایۆلۆجی دەخوێنم ئێستا مامۆستاکەم دەرسی پەرەسەندننمان پێ ئەڵێت، جا دەمەوێت بزانم ڕوونکردنەوە و هەڵوێستی ئیسلام چییە بەرامبەر پەرەسەندن بەکورتی، وە ئیسلام چی ئەڵێت لەسەر پەرەسەندن وخەلق بوون؟؟ ئەو برایە پرسیارێکی کرد لەدوای ئەوەی ویلیام کامبڵ وەڵامی ئەدەمەوە، لە هیچ شوێنێکی قورئانا ناوی الکساندری مەزن نەهاتووە ئەڵێت ژوالقرنین نەك الکساندر، ئەگەر تەفسیرێك هەڵەیەکی هەبێت ئەوە هەڵەی قورئان نییە، لەبارەی ئەوەی کە ئینجیل لە (اشعیاو) دا دەڵێت: زەوی بازنەییە کێشە نییە لەگەڵتام، ئەڵێت بازنەییە نالێت خڕە، کەواتە ئینجیل لەشوێنێکا ئەڵێت تەختە و لەشوێنێکا دەڵێت بازنەییە، ئەگەر بەهەردوو دەقەکە ڕازی بیت کەواتە وەك دیسك(سی دی) وایە ئەوە لەزەوی ئەچێت؟!

ها، بازنەیی و تەخت ئەمە زەوی نییە. لەبارەی زانستی بایۆلۆجی و پەرەسەندن دوو پرسیاری کرد ئەو برایە نازانم ئەتوانم هەردووکی وەڵام بدەمەوەکامە یەکەم یان دووەم؟ پەرەسەندن وەڵام ئەیەینەوە، بۆ وڵامی تەواو ئەتوانن بچنەوە بۆ سەر ڤیدیۆکەم بەناوی (قورئان و زانستی سەردەم) لە بارەی پەرەسەندنەوە لە تیۆرییەکەی داروینەوە سەری هەڵداوەکە کاتێك داروین بە کەشتی گەشتی کرد، بۆ دورگەیەك لەسەر ئەوەی جۆرێك لە باڵندەی بینی کە دەنوکی دەکێشا بەدرەختەکەدا لەسەر ئەو تێبینیکردنە کە دەنووکی باڵندەکە درێژ ئەبوو وە کورت ئەبوو، تیۆرییەکەی دانا لەسەر بنەمای ئەوەی سروشت گۆڕانکاری دەکات وە نامەیەکی نوسی بۆ هاوڕێیەکی کە تیایدا دەڵێت کە ناتوانم هەڵبژاردەی سروشتی بسەلمێنم بە بەڵگەوە، بەڵام چونکە یارمەتیم ئەدات لە پۆلێن کردنی ی کۆڕپەلەزانی و هەندێك بابەتی تر ئەمەم داناوە، تیۆریەکەی داروین ڕاستی نییە وە چەندین جار ووتومە کە تەنها تیۆرییە، وە لەسەرەتای قسەکانما باسمکرد کە قورئان لەوانەیە دژی تیۆری بێت، چونکە تیۆری ئەگەری هەیە هەڵە بێت، بەڵام قورئان هەرگیز دژی زانستی سەلمێنراو نابێتەوە و لەخوێندنگا فێرکراوین کە تیۆرییەکەی داروین ڕاستتیە، بەڵام وانییە بەڵگەی زانستی لەسەر ئەو تیۆریە نیە وە پڕە لە کەم وکورتی هەر بۆیە کە ئەگەر خوێندکارێك بیبەوێت گاڵتە بە هاوڕێکەی بکات پێی ئەڵێت: گەر لەسەردەمی داروینا بویتایە تیۆرییەکەی ئەسەلماند، واتە ئەونە ناشرینی لە مەیمون ئەچیت، کەم و کورتی هەیە لە تیۆرییەکەیدا وە ئەزانم چوار نمونە هەیە بەبەردبوون و لە مرۆڤ ئەچن (هۆمۆئیرێکتس، نیاندەرتاڵ، کرۆمانیۆن)، بۆ زیاتر بچەنەوە سەرڤیدیۆکەم، (هانس کرێگ) دەڵێت: بە پێی گەردیلەی بایۆلۆجی ئەمە مەحاڵە گەر ئێمە لە مەیمونەوە گەشەمان کردبێت بە پشتبەستن بە بەڵگەکانی DNAبچنەوە سەر

ڤیدیۆکەم وردەکاری تیبیایە وە لەسەر هەندێك بەشی بایۆلۆجی هیچ کێشەمان نیە لەگەڵی. قورئان لە سورەتی انبیاء ٢١ ئایەتی ٣٠ دا دەڵێت: هەموو شتێکمان لە ئاو دروستکرد ئەی بۆ باوەڕناهێنن، ئەمڕۆ ئەزانین هەرچی دروستکراو هەیە پێکهاتەی سەرکی خانەیەکە تیایدا سایتۆپلازم هەیە کە لە٪٩٠ی ئاوە هەموو زیندەوەرێك لە جیهاندا نزیکەی لە٪٥٠-٩٠ی پێکهاتەی ئاوە، بیرکەنەوە لە سەحرایەکدا کێ بیری لەوە کردۆتەوە کە زیندەوەران ئاویان تیابێت، قورئان ١٤٠٠ ساڵ لەمەو پێش باسی کردووە.

ئێستا دەست دەکەین بە پرسیارە نوسراوەکان کە ئامادەبووانی گفتوگۆکە کراویانە، یەکەم پرسیار بۆ دکتۆر ویلیام کامبلە. پرسیارەکە ئەخوێنمەوە، بەڵام باسەرتا وەڵامی ئەوە بەمەوە کە هەموو بوونەوەرێك لە ئاو دروست بووە کە هەرچی جارێك بۆقێك بکوتی بەئەرزا لە ئاو دروستبووە هەموو شتێك لە ئاو دروستبووە، بەڵام شتێکی بەرچاوە و هیچ موعجیزە نییە. پرسیارەکە دەڵێت دکتۆر کامبڵ گەر ناتوانیت وەڵامی دژیەکەکانی ناو سفر تکوین بەیتەوە لەبارەی دروست بوونەوە مانای ئەوەنییە کەهەڵەی زانستی هەیە و ئەیسەلمێنێ لەخوداوە نییە؟؟ دان بەوەدادەنێم کە هەندێك کێشەم هەیە لە وەڵامدانەوەیان، بەڵام هەموو پێشبینییەکانی ئینجیل دروست بوون و ئەوە زۆر گرنگە بۆ من ئەوەی کە عیسا بناغەنراوە لەسەر وتەی پێغەمبەران و هاوەڵانی کە پێغەمبەران پێشبینییان کردووە وە هاوەڵانی نوسیویانە، وە خودا پێشبینییەکانی جێبەجێکردووە ئەزانم ئەمە وەڵامی پرسیارەکەت ناداتەوە، بەڵام من هەموو باوەڕم لە عیسادایە کە ڕزگارم بکات سوپاس.

پرسیاری دواتر بۆ دکتۆر نایك، ئایا دەقی سەرچاوە و وەرگێڕدراو دوو ووشەی جیان وە ئایا دوو ماناى جیا دەبەخشن؟ ئایا ئینجیلی ئینگلیزی دەقی سەرەکییە یاخود وەرگێڕدراوە؟ ئایا ئەتوانرێت بەشێوەیەکی زانستی دەقە سەرکییەکە و وەرگێڕدراوەکە وەك یەك بن؟ ئایا خودا پەیامەکانی بە زمانی ئینگلیزی گەیاند بە موسا و عیسا؟؟ پرسیارێکی باشە ئایا دەقی سەرەکی و وەرگێڕدراو ئەتوانرێت وەك یەك بن؟ نەخێر، ناکرێت نەخێر دەقی سەرکی و وەرگێڕدراو لە ١٠٠٪ وەك یەك نابن، بەڵکو لەیەك نزیکن بە وتەی (مەولانا عبدالمجید) قورئان قورسترین کتێبە بۆ وەرگێڕان لە جیهاندا. دەقی قورئان پڕ لە ڕەوانبێژییە، زۆر هونەرییە تەنانەت یەك وشەی عەرەبی چەندین مانا ئەدات بەدەستەوە هەربۆیە کە وەرگێڕانی قورئان وەك کتێبی تر نییە و زۆر کارێکی قورسە، وە ئەگەر هەڵەیەك هەبێت لە وەرگێڕانەکەیدا ئەوە هەڵەی مرۆڤەکەیە. وەڵامی ئەو پرسیارەی کە ئینجیل بە ئینگلیزی دابەزیوە؟ نەخێر، پەیمانی کۆن عیبریی بووە وە پەیمانی نوێ بە یۆنانی نوسراوە، بەڵام عیسا خۆی بە عیبری قسەی کردووە وە ئەو ئینجیلە دەست نووسراوە ڕەسەنەی کە هەیە ئێستا بە یۆنانی نوسراوە، تەنانەت نوسخەی ڕەسەنی پەیمانی کۆنیش بە عیبری ئێستا بەردەست نییە و بە یۆنانی هەیە وە ئەو نوسخە ئینجیلەی کە هەیە ئێستا لە یۆنانییەوە وەرگێڕدراوە ئەمەش کێشەیەکی ترە کە ئینجیلە ڕەسەنەکەی یەکەمجار کە ئەبێت بە عیبری هەبێت بوونی نییە، بەڵام سوپاس بۆ خوا کە قورئان هەر ئەوەیە کە ئەوکاتە هەبووە وە بەشێوەیەکی زانستی ئەتوانرێت بسەلمێنرێت. لەبارەی ئەو کتێبانەی کە بۆ پێغەمبەر عیسا و موسا دابەزیون چین؟ لە وەڵامەکەی پێشوما وتم کە ئەوەی کە ئێمە باوەڕمان پێیەتی وە وەك قورئان لە سورەتی الرعدا ١٣ ئایەتی ٣٨ دا دەڵێت: کە خوای گەورە چەندین کتێبی ناردووە، وە تیایدا ناوی چواریمان لەلایە،

تەورات کە وەحی بو بۆ موسا، وە ئینجیل بۆ عیسا، زەبور بۆ داود، وە قورئان کە کۆتا کتێبە بە وەحیدا نێردراوە بۆ کۆتا پێغەمبەر محمد (درودی خودا لەسەر هەموویان بێت) وە ئەو ئینجیلەی کە ئێستا هەیە ئەوە نییە کە ئێمە باوەڕمان پێی هەیە و بۆ عیسا دابەزیوە سەلامی خوای لێبێت.

ئێستا دکتۆر کامبڵ، بەڵام ئەو ئینجیلەی پەیمانی نوێ کە ئێستا هەیە هەر ئەوەی سەردەمی خۆییەتی و نەگۆڕاوە ئێمە ٧٥٪ی دەقە دەستخەتەکانمان لەبەردەستایە کە هی سەدەی یەکەمی زاینییە هەر سەد ساڵ دوای ئەوەی کە یۆحەننا زیندوو بووە و نوسیویەتی خەڵکی ئەو کاتە هەبوون وە بیر و باوەڕیان زانیویانە لە باپیرە گەورەیانەوە و لە یۆحەنناوە وەریان گرتووە دەقی ئەو کاتە لەبەردەستایە. وە ئینجیلی پەیمانی نوێ مێژویەکی بێ کێشەی هەیە. ئێستا پرسیارەکە دەڵێت: لەگەڵ ئەو ئەگەرانەی کە پێشکەشت کردن؟ ئەنجامی باشە، بەڵام لە پەیوەندییا بەخواوە زۆر لە ئاستی خوایەتیدا کەمە، چونکە خوا دەسەڵاتێکی ڕەهای هەیە هەر کەسێکی بوێت ئەتوانێت هەڵیبژێرێت هەرچۆنێك بێت کەسەکە دەوڵەمەند یان فەقیر یاخود هەرچۆنێك بێت، کەواتە چۆن ئەگەرەکەت ئەگونجێت؟؟ عیسا هەژار بوو وە هەڵبژێردراو بوو وە ئەی وت کوڕی لە مرۆڤ بوو شوێن نییە بچێت بۆی زۆر دڵنیا نیمکە هەژمارکردن پەیوەندی هەبێت بە ئەوەوە، بەڵام ئەو هەژمارکردنە پەیوەندی بە ئەو خەڵکەوە بوو کە چەند خەڵك توانیویەتی ئەو پێشبینیینە جێبەجێ بکەن، هیوادارم کە وەڵام دابێتەوە، سوپاس.

ئەم پرسیارە بۆ دکتۆر نایکە، هەوڵدان بۆ سەلماندنی ئەوەی کە قورئان زۆر هاوو بۆچوونە لەگەڵ زانستی سەردەمدا ئەی چی ڕوو ئەدات گەر زانستی سەردەم هەڵەی

کرد؟ ئایا قورئانیش ئەگۆڕێت لەگەڵ زانستدا؟؟ ئەمە پرسیارێکی زۆر زیرەکانەیە و زۆریش گرنگە وە ئێمەی موسوڵمان ئەبێت زۆر وریابین لە چواندنی قورئان بە زانستدا هەر بۆیە من لەسەرتای قسەکانمدا وتم تەنها قسە لەسەر زانستێکی سەلمێنراوە ئەکەم وە ئەو ڕاستییە زانستییانەی کە سەلمێنراون بۆ نمونە زەوی خڕە هەرگیز ناکرێت هەڵەبێت، زانستی سەلمێندراو هەرگیز بەدرۆ ناخرێتەوە، بەڵام ئەو زانستەی کە ناجێگیرە وەك گریمانەکان و تیۆرییەکان هەندێك جار بەهەڵەدا ئەچن، هەندێك زانای موسوڵمان هەیە کە ویستوویانە تیۆرییەکەی داروین بسەلمێنن بە قورئان شتێکی بێمانایە، هەر بۆیە نابێت پەلەکەین لە بڕیارداندا وە هەوڵبەین هەموو شتێك بسەلمێنین لە زانستدا، ئەبێت وریابین کە ئایا سەلمێندراوە جێگیرە یان نا، ئەگەر سەلمێندرا سوپاس بۆ خوا قورئان هەرگیز لە دژی ناوەستێت، وە ئەگەر ئەو زانستە گریمانە بێت لەوانەیە ڕاستبێت و لەوانەیە هەڵە بێت وەك تیۆری تەقینەوە گەورەکە، تیۆری تەقینەوە گەورەکە پێشتر تیۆری بوو، بەڵام لەم سەردەمەدا بوو بە ڕاستیەکی زانستی بەهۆی بونی کۆمەڵێك بەڵگەوە واتە تیۆری تەقینەوە گەورەکە تا دوێنێ گریمانە بوو ئەمڕۆ کە بوو بەڕاست منیش بەکاری ئەهێنم، ئێستا گریمانە هەیە ئەڵێت مرۆڤ لە یەك جووت جینەوە دروست بوون کە ئادەم و حەوابوون، من بەکاری ناهێنم چونکە نەسەلمێنراوە، هەرچەندە لەگەڵ قورئانا گونجاوە کە ئێمە لەو دووانەوە پەرەمان سەندبێت، بەڵام بەکاری ناهێنم چونکە نەسەلمێنراوە هەر بەو مەبەستەی کە پەیوەندییەکی بەردەوام هەبێت لەنێوان قورئان و زانستدا ئەبێت تەنها ئەو زانستە بەکار بهێنیت کە سەلمێندراوە وە گریمانە نین لەبەر ئەوەی قورئان زۆر لەم زانستەی هەیە بەرزترە من نامەوێت قورئان بسەلمێنم لەخوداوەیە بە هاوکاری زانست وە نەهاتووم یارمەتی زانست بەم بە قورئان، چونکە بۆ ئێمەی موسوڵمان

قورئان پێوەری سەرەکییە بۆ ئاتایست(بێباوەڕ) و ئەوانەی موسوڵمانن، لەوانەیە زانست پێوەری سەرەکییان بێت من لێرەدا هەوڵ ئەیەم پێوەرەکەی یان سەرچاوەی زانست کە بەکار دەهێنم و بەراوردی ئەکەم بە پێوەرەکەی ئیسلام کە قورئانە، من نەهاتووم قورئان بسەلمێنم کە لە خوداوەیە بەیارمەتی زانست بەڵکو لێکچواندنیان نیشان ئەدەم بۆ ئەوەی گەورەیی قورئان پیشان بدەم وە بڵێم ئەوەی کە زانست ئەمڕۆ دۆزیویەتییەوە قورئان ١٤٠٠ ساڵ لەمەو پێش باسی کردووە، وە هەوڵدانم بۆ ئەوەیە کە بڵێم سەرچاوی موسوڵمان زۆر لە زانستەکەی تۆ لەسەرو تر و بەرزترە، کەواتە پێویستە باوەڕبکەین بە قورئان.

کۆتا پرسیار بۆ دکتۆر کامبڵ، ئەم پرسیارە وەك ئەوەی پێشتر وایە ئەڵێت دکتۆر کامبڵ هاو بۆچوونە لەگەڵ دکتۆر زاکیردا کە ئەو هەڵانەی هەیە لە ئینجیلدا وە ناتوانێت وەڵامی باتەوە ئەمە واتەی ئەوە ناگەیەنێت کە ئینجیل لە خوداوە نەهاتووە؟؟ هەندێکشت هەیە لە ئینجیلا من ناتوانم ڕوونی بکەمەوە وە وەڵامم پێ نییە بۆی لە ئێستایا وە نیازم وایە کە چاوەڕێم تا وەڵامەکەی بدۆزمەوە کۆمەڵێك بەڵگەی شوێنەواری زۆر هەیە کە ئەی سەلمێنن ئینجیل ڕاستە لەبارەی شارەوە یان پاشا و هتد... وە باوەڕم وایە کە بەڵگەی باش هەیە ئینجیل ڕاستە و مێژوویەکی سەلمێندراوی هەیە.

کۆتا پرسیار بۆ دکتۆر زاکیر، پرسیارەکە ئەوەی کە ئایا هەڵەی ژمێریاری زیاتر هەیە لە نازانم چی نوسراوە... ئینجیل یان ئیسلام؟ هەڵەی زیاتر هەیە لە ئیسلاما یان ئینجیل نازانم چی نوسراوە، بەڵام هەردووکی وەڵام ئەیەمەوە نوسراوە هەڵەی زیاتر کەواتە ئینجیلە، چونکە باسی هەڵەی ژمارەیم لەودا کرد؟؟ سەبارەت بە ئیسلام

قورئان دەفەرمێت لە سورەتی النساو دا ٤ ئایەتی ٨٢ ئایا بەباشی بیر لە قورئان ناکەوە ئەگەر لە غەیری خوداوە بهاتایە ئەوا گرفتی دژیەکی زۆر تێدا ئەبوو. بەڵام یەك دانە دژیەکی تیانییە، سەبارەت بەهەڵەی زیاتر لە ئینجیلا پێنج دەقە بەش ناکات، لەوانەیە پێنج ڕۆژیش قورس بێت لەسەرم هەرچۆنێك بێت هەندیکی باس ئەکەم، لە ئینجیلی پاشاکانی دووەم بەشی ٨ دەقی ٢٦ دەڵێت: کە (ئەخزیا) ٢٢ ساڵ بووە کە پاشا و دەسەڵاتی گرتە دەست، لەمێژووی دووەم دا بەشی ٢٢ دەقی ٢ دەڵێت: کە (ئەخزیا) ٤٢ ساڵ بوو کە پاشا و دەسەڵاتی گرتە دەست، باشە ٢٢ ساڵ بوو یان ٤٢ ساڵ؟ ئەمە هەڵەیەکی ژمارەبییە. بۆ هەڵەی زیاتر لە مێژووی دوو دا بەشی ٢١ دەقی ٢٠ دەڵێت: (یەهورام) باوکی (ئەخزیا) لە لە ٣٢ ساڵییا فەرمانڕەوایی دەستپێکرد وە بۆماوەی ٨ ساڵ بەردوام بوو وە لە تەمەنی ٤٠ ساڵیدا مرد، هەر لەدوای ئەوە (ئەخزیا) بوو بە فەرمانڕەوا لەشوێنی باوکی لەتەمەنی ٤٠ ساڵییا ئەمرێت و کوڕەکەی ڕاستەوخۆ لە ٤٢ ساڵیا شوێنی ئەگرێتەوە، چۆن کوڕ ئەبێت ٢ ساڵ لە باوکی گەورەتربێت؟!! باوەڕم پێ بکەن لە هۆڵیودیش فلیمی ئاوای پێ دروست ناکرێت (لە هۆڵیودیش فلیمی وانابینن) ئەتوانن لە هۆڵیود فیلمی دایناسۆڕ و تیمساح و مار دروستکەن، بەڵام ناتوانێت فیلمێك دروست بکات کە کوڕ ٢ ساڵ لە باوکی گەورەتربێت بە موعجیزەش هەر مەحاڵە بە موعجیزە ئەتوانیت ئافرتێك سکی پڕبێت بێ پیاو، بەڵام ئەوە مەحاڵە کوڕ ٢ ساڵ لە باوکی گەورەتربێت، لە ئینجیلی (ساموئیلی دووەم) دا بەشی ٢٤ دەقی ٩ کە ئەو خەڵکەی بەشداری شەڕیان کرد کە ڕیزێك ناو ئەیات تیایدا ئەو خەڵکەی بەشدار بوون لە (ساموئیلی دوو) بەشی ٢٤ دەقی ٩ ئەوانەی بەشداریان کرد ژمارەیان ٨٠٠٠٠٠ ی (هەشت سەد هەزار)ی خەڵکی ئیسرائیل وە ٥٠٠٠٠٠ و پێنج سەد هەزاری تری خەڵکی جودا بوون، بەڵام لە ئینجیلی (مێژووی

یەکەم) بەشی ٢١ دەقی ١٥ دەڵێت: یەك ملیۆن و سەد هەزارکەس ١١٠٠٠٠٠ کەس بەشداری کرد لەخەڵکی ئیسرائیل لەشەڕەکەدا وە ١٠٤٦٠ کەس بەشداری کرد لە پیاوانی جودا، ئایا ٨٠٠٠٠٠ کەس بەشداری کرد لە پیاوانی ئیسرائیل یان ١١٠٠٠٠٠ کەس بوون لە پیاوانی ئیسرائیل بەشداری شەڕەکەیان کرد؟ ئایا ٥٠٠٠٠٠کەس سەر بەجودا بوون یان ١٠٤٦٠کەس سەر بە جودا بوون و شەڕەکەیان کرد؟ وە ئەمە دژیەکیەکی زۆر ڕوونە لە ئینجیلا. وە لە (ساموئێلی دوو) دا لە بەشی ٦ دەقی ٢٣ دەڵێت: (میکال) منالی نەبووە هەتا مرد لە کتێبی (ساموئێلی دوو)دا بەشی ٢١ دەقی ٨ دا (میکال) ٥ کوڕی هەبوو لەیەکێکیانا ئەڵێت: منالی نەبووە وە لەیەکێکی تردا ئەڵیت: ٥ کوڕی هەبووە. دانەیەکی تر بزانن لە مزگێنی مەتتا دا بەشی ١ دەقی ١٦ ئەڵێت: لەبارەی ڕەچەڵەکی عیساوەیە (سەلامی خودای لێبێت) هەروەها لە مزگێنی (لۆقا) بەشی ٣ دەقی ٢٣ دا ئەڵێت: باوکی عیسا کە یوسفە باوکی یوسف یەعقوب بووە، بەڵام لە (لۆقا)دا بەشی ٣ دەقی ٢٣ ئەڵیت: باوکی عیسا یوسف بووە وە باوکی یوسف هالی بووە، ئایا یوسفی باوکی عیسا دوو باوکی هەبوو؟ چی بەکەسێك ئەڵێیت کە دوو باوکی هەبێت؟ یان هالی باوکی بووە یان یەعقوب؟ زۆر سوپاس.

"بەو هیوایەی توانیبێتمان سوودێك بە خوشکان و برایانی موسوڵمان بگەیەنین"

"سبحانك اللهم بحمدك واشهد ان لا اله الا انت استغفرك و اتوب اليك"

ساڵی دەرچوون
2016
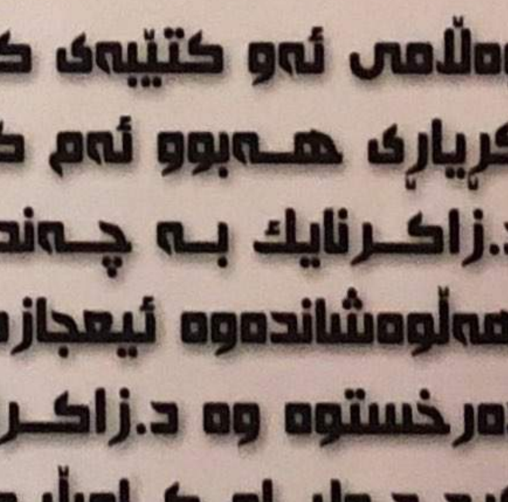
وەڵامی ئەو کتێبەی کە 10ساڵ لە ئەوروپا و ئەمریکا زۆرترین
کڕیاری هەبوو ئەم کتێبەش خاوەنەکەی د.ولیام کامبڵە
د.زاکرنایک بە چەند سەعاتێک ئەو کتێبەی هەموو
هەڵوەشاندەوە ئیعجازەکانی قورئانی بۆ خاونی ئەم کتێبە
دەرخستوە وە د.زاکرنایک چەند پرسیارێکی لە د.ولیام
کرد د.ولیام کامبڵ ووتی وەڵامم پێنییە، لە دیبەیتێک
کە ڕێکخرابوو لە نێوان د.زاکرنایک و د.ولیام کامبڵ